

Biblické úkoly 2003

4

Jonáš

Jonáš

Biblické úkoly – 4. čtvrtletí 2003

Autor: JoAnn Davidsonová

Foto: Archiv

Vydal: Advent-Orion, spol. s r. o.

Roztocká 5, Praha 6 - Sedlec

Vytiskla tiskárna Alfaprint, Thurzova 16,

Martin, Slovenská republika

Vydání první, Praha 2003

ISBN 80-7172-637-0

ISSN 0409-3208

BOŽÍ PŘEKVAPENÍ

Dějí se nečekané věci. A většinou tehdy, když je nejméně čekáme.

I Bůh má pro nás mnohá překvapení. Některá z nich budou námětem našeho studia v tomto čtvrtletí. Kniha proroka Jonáše, jak se na první pohled jeví, je plná nepředvídaných překvapení, ale v podstatě je založena na jistotě, která je mnohem spolehlivější a stálejší než jakékoliv teorie.

Za prvé – je zde Jonáš, prorok, který odmítá své povolání; a to věru není běžný biblický případ. I když není jako Daniel, přece jen je to prorok: „Znovu získal pomezí Izraele od cesty do Chamátu až k Pustému moři podle slova Hospodina, Boha Izraele, které promluvil skrze svého služebníka Jonáše, syna Amítajova, proroka z Gat-chéferu.“ (2 Kr 14,25) Zde se jedná o téhož Jonáše, syna Amítajova, o kterém budeme uvažovat v následujících měsících.

Za druhé – tento prorok utíká od Hospodina. Hospodin posílá bouři, ve které hrozí lodi potopení. Uprostřed bouře jsou to pohané – ne Hebrejec – kdo prosí o záchranu (další překvapení). Jonáše hodí do moře, ale zaživa ho spolknou velká ryba, která ho po třech dnech vyvrhne živého na pevninu.

Jonáš po všem tom pobízení nakonec hlásá výstražné poselství obyvatelům Ninive, kteří hromadně dělají pokání ze svých zlých cest, a tak se vyhnou Božímu soudu (také překvapující zvrát událostí). Největší překvapení však přichází nakonec, protože Jonáš zesmutní, dokonce se rozhněvá kvůli jejich pokání. Může se prorok hněvat na ty, kteří činí pokání a odvracejí se od hříchu? (Jak jsme si řekli, tato kniha je plná překvapení.)

Význam knihy proroka Jonáše ale nespočívá v překvapeních, která jsou popsána v jejich čtyřiceti osmi verších, ale v jedné věci, která se v těchto verších stále opakuje – v Boží úžasné milosti vůči vzpurným, svéhlavým, zbloudilým lidem, dokonce i vůči vzpurným, tvrdohlavým a zbloudilým prorokům, jakým byl Jonáš. Jestliže se Pán Bůh nevzdal a navzdory všem promrhaným výsadám a ignorování světla dále s tímto mužem pracoval, potom je zde naděje i pro nás, kteří jsme také nadělali mnoho zla, podobně jako tento slaboch, a přece prorok, jehož činy neodpovídaly jeho poznání. Největší milost Bůh prokazuje těm, kteří mají poznání, ale přesto činí zlé. Koho z nás se to netýká?

Jádrem knihy proroka Jonáše proto není „velká ryba“, která ho zaživa spolkla, ale „veliký Bůh“, který tuto rybu přichystal; veliký Bůh, jehož velikost se nejvíce projevila tehdy, když byl „nejbezmocnější“ – když v osobě svého Syna visel na kříži a svůj život obětoval nejen za hříchy těch, jejichž poznání nebylo úplné, ale i za hříchy těch, kteří věděli všechno. V jistém smyslu je to téměř jedno, protože všichni potřebujeme milost. Všichni bereme, kde jsme nesázeli, přijímáme, co jsme si nezasloužili, a dostáváme, co jsme sami nezískali – jako Jonáš.

Poděkování patří autorce těchto úkolů, Dr. JoAnn Davidsonové, asistentce profesora teologie na katedře teologie a křesťanské filozofie na semináři Andrews University, jejíž láska ke knize proroka Jonáše, a zejména k Bohu zjevenému v této knize, je zřejmá z celého tohoto studia.

Náročná, nepochopitelná, někdy až vzrušující – taková je kniha proroka Jonáše se všemi svými překvapeními. Avšak i prostřednictvím těchto překvapení nám zjevuje jednu pravdu, která se nikdy nemění – Bůh miluje i ty mezi námi, které je velmi těžké milovat. A takovým je čas od času každý z nás.

BIBLIČTÍ PROROCI A MODERNÍ KRITIKA

Základní verš

„Ovšem, Panovník Hospodin nečiní nic, aniž by zjevil své tajemství prorokům, svým služebníkům.“ Am 3,7

Nějakého muže spolkně obrovská ryba, tři dny je v jejích útrobách a potom ho ryba vyvrhne na břeh. A tomu máme věřit? Ovšemže! Vždyť o Jonášovi se píše v Bibli. Jestliže je Bible Božím slovem, pak i příběh Jonáše je Božím slovem. Všichni určitě známe verš: „Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti.“ (2 Tm 3,16) „Veškeré“ – to znamená i kniha proroka Jonáše a příběh o neochotném a zdráhajícím se prorokovi, který se stane návnadou pro velkou rybu.

Někteří učenci by nejraději Jonáše a jeho knihu odsunuli stranou jako mýtus, podobství anebo pěkný příběh, který vyjadřuje určitou teologickou myšlenku, nic více.

Větší chybu by snad ani nemohli udělat. Kniha proroka Jonáše byla zařazena do biblického kánonu z určitých konkrétních a dobrých důvodů, které chceme v tomto čtvrtletí prostudovat.

V prvním úkolu se soustředíme na některé skutečnosti, které dokonce i z čistě vědeckého hlediska potvrzují, že Jonáš byl historickou osobností a v práci pro Pána Boha splnil důležité poslání.

Týden ve zkratce:

Čím začíná kniha proroka Jonáše? Proč je jeho osobní zkušenost jádrem této knihy? Proč někteří učenci zpochybňují hodnověrnost proroka Jonáše? Do jaké míry ovlivňují moderní názory naši křesťanskou víru? Mají nás nadpřirozené události z prorokova života překvapit?

Cíl úkolu:

Prozkoumat, jak Jonášova zkušenost souvisí s jeho poselstvím.
Potvrzení pravosti zázraků v knize proroka Jonáše.

ŽIVOTOPISY PROROKŮ – Jon 3,4

Bible – to jsou v podstatě proroci a jejich poselství. Izajáš, Jeremjáš, Ezechiel a Daniel jsou „velcí“ proroci; Jonáš patří mezi tzv. „malé“ proroky.

Všichni proroci, ať „velcí“ nebo „malí“, mají některé znaky společné. Podobně jako ostatní proročké knihy, i kniha proroka Jonáše nám představuje proroka a jeho poselství. Většina proročských knih však obsahuje hlavně významná Boží poselství, která měli proroci hlásat. Zpravidla v nich nacházíme i nějaký životopisný nástin z prorokova života, i když je to u jednotlivých knih různé. Kniha proroka Jonáše je v tomto případě výjimkou, protože její velká část píše o Jonášovi osobně, zatímco jeho samotné poselství je v knize vyjádřeno méně než deseti slovy. Jonášův příběh a jeho činy jsou vlastně poselstvím samým.

1. Co je podstatou Jonášova poselství k obyvatelům Ninive? Jon 3,4.

I když to není mnoho slov, je to vlastně zhuštěné poselství ostatních biblických proroků, jejichž život a služba nejsou vůbec zpochybňovány.

2. Nahlédni do úvodu knih některých „malých“ proroků, například Micheáše, Nahuma, Sofonjáše a Abdijáše. Co se z těchto knih dovídáme o osobě samotného proroka?

Při čtení jednotlivých knih těchto proroků snadno zjistíme, že o samotných prorocích a jejich službě nám podávají jen velmi málo informací. Dozvíme se jejich jména, odkud pocházejí, kdo byl jejich otec – a téměř nic víc. U Jonáše je to naopak. O původu proroka Jonáše se z jeho knihy mnoho nedozvíme; centrální úlohu sehrávají jeho zkušenosti. V případě malých proroků je to spíše výjimka než pravidlo.

3. Jak jsme si už řekli, v porovnání s poselstvím, které prorok hlásá, se na jeho život klade většinou malý důraz. Co si myslíš, proč je tomu tak? Na co to upozorňuje nás, kteří máme sklon soustřeďovat se příliš na postavy lidí, a ne na Hospodina? Ž 118,9

Přehled dne: Kdo jsou to proroci.
Co a kdo potvrzuje hodnověrnost proroků.

„SLOVO HOSPODINOVO...“ – Jon 1,1

Kniha proroka Jonáše začíná v hebrejském originálu výrazem, který se často překládá: „A stalo se ...“ S touto formulací se setkáváme také u Joz 1,1; Sd 1,1; Rt 1,1; 2 S 1,1 atd.

Různým překladem tohoto hebrejského výrazu se ne vždy podaří vystihnout podstatu této specifické fráze. Stejnými slovy začínají mnohé starozákonné historické záznamy. Samotná fráze naznačuje spojitost s tím, co se už stalo, a také i skutečný obsah zprávy, která následuje. Jinými slovy, vůbec nic v tomto hebrejském výrazu nenaznačuje, že autor chce vyjádřit něco jiného než historická fakta.

1. Co chce vyjádřit úvodní verš knihy proroka Jonáše? Jon 1,1

Tato fráze nemá v prorocké službě jen časový význam. „I stalo se k němu (Elijášovi) slovo Hospodinovo: »Vstaň a jdi do Sarepty...«“ (1 Kr 17,8.9) „I stalo se slovo Hospodinovo k Elijášovi Tišbejskému: »Vstaň a jdi vstříc Achabovi, králi izraelskému...«“ (1 Kr 21,17.18)

Tento výraz upozorňuje čtenáře, že jde o biblický záznam Božího povolání proroka v dobách Starého zákona. Obdržet „slovo Hospodinovo“ bylo ve skutečnosti autentickým znakem pravého proroka. Je to také důkaz, že zvěstované poselství není prorokovo, ale jeho autorem je sám Bůh. V Jonášově případě text uvádí, že je to „slovo Hospodinovo“, které přichází k Jonášovi – a to je něco posvátného. Vždy, když v Písmu narazíme na tato slova, měla by nám připomenout, že se potřebujeme sklonit před nebeským Bohem a prosit o Ducha svatého, aby nám požehnal při studiu těchto svatých slov. Měla by nás také naplnit úžasem nad tím, že Bůh nebe ještě stále komunikuje s hříšným lidstvem.

2. Co podle tebe znamená výraz „stalo se slovo Hospodinovo“? Může „slovo Hospodinovo“ zaznít pouze k prorokům? Jakým způsobem ho můžeme přijmout i my?

Přehled dne: Základní poselství úvodu biblické knihy.

Co se děje, když zazní „slovo Hospodinovo“.

DALŠÍ HISTORICKÉ DŮKAZY – Jon 1,2

1. Jakou souvislost mají uvedené verše s příběhem proroka Jonáše? Koho v nich Pán Bůh napomíná a varuje?

Iz 13,1 _____

Jr 25,20-27 _____

Ez 21,33-37 _____

V uvedených verších, jakož i v mnohých dalších, je Boží výzva adresována přímo pohaným národům. Pán Bůh se je snaží upozornit na následky jejich hříchů a nepravostí. V tomto smyslu se kniha proroka Jonáše, která je zaměřená na pohanský národ, neliší od některých jiných poselství Bible, která jsou také adresována pohanům. Kniha proroka Jonáše je proto, samozřejmě kromě jiného, klíčovým poselstvím o Boží milosti, která přesahuje hranice starověkého Izraele a Judy. A to je, narozdí od chápání některých kritiků, dalším důkazem její autentičnosti.

2. Vyhledej si následující verše. Kdo vyslovil tato slova? Ukazují nám tyto verše na historičnost proroka Jonáše? Mt 12,39-41

Ježíš Kristus hovoří nejen o proroku Jonášovi a jeho zkušenosti v „břiše mořské obludy“, ale s jeho zkušeností spojuje také své vlastní poselství. Pokud jde o Ježíše, o historičtí proroka Jonáše neměl ani ty nejmenší pochybnosti.

3. Je mnoho těch, kteří o sobě tvrdí, že jsou křesťany, a přece pokládají některé biblické příběhy, jako Jonášův, za nehistorické. Jaké důsledky má takovýto způsob myšlení? Například, jak jsme uvedli, Ježíš jednoznačně věřil tomu, co je napsáno o Jonášovi. Ti, kteří tomuto příběhu nevěří, musí tedy odmítnout i Ježíšova slova. Jestliže nemůžeme věřit tomu, co prohlásil o Jonášovi Ježíš, proč věřit tomu, co čteme na jiných místech? Jestliže nemůžeme věřit Ježíšovým slovům, čemu pak ještě v Bibli věřit můžeme? Která další nebezpečí vyplývají z takového přístupu, když si budeme vybírat, které části Bible přijmeme za historické a které ne?

Přehled dne: Proč Pán Bůh posílá proroky – důvod Božího poselství.
Co znamená Ježíšovo odvolání se na záznam o Jonášovi.

ZÁZRAKY V KNIZE PROROKA JONÁŠE I. – Jon 2,1

Moderní kritikové mají tendenci zamítnout historicitu knihy proroka Jonáše, a to zejména kvůli zázrakům, které v ní nacházíme.

1. Vypiš nadpřirozené události, s nimiž se v knize setkáváme. Jestli potřebuješ, v rychlosti si knihu zběžně proči.

Nadpřirozené události se v knize popisují vždy velice krátce a jsou jakoby v pozadí. Nejsou jádrem příběhu a nejsou dány do centra naší pozornosti. O „veliké rybě“ je zmínka jen ve třech verších. Zázraky kniha popisuje tak, jakoby nás působení Boží moci v tomto přirozeném světě nemělo vůbec překvapovat.

2. I když je příběh muže, který i po spolknutí velikou rybou zůstal naživu a která ho po třech dnech vyvrhla na břeh, nadmíru výjimečný a neobyčejný, není to jediný zázrak v Bibli. O kterých zázracích čteme v uvedených verších?

Ex 13,21.22 _____

Da 5,24-29 _____

Mt 1,20 _____

Mk 6,44 _____

3. Jak jinak můžeme vysvětlit tyto události než nadpřirozeným Božím zásahem? Jak nerozumné je proto odmítat některou část Bible jen proto, že jde o nadpřirozený čin, který přesahuje hranice naší logiky, rozumu anebo vědy. Právě naopak! Tyto příběhy by nám měly ukázat, jak omezené může být naše poznání, naše logika a náš rozum, pokud jde o věci Boží.

Přehled dne: Zázraky v knize proroka Jonáše.
Význam a hodnověrnost zázraků v Bibli.

ZÁZRKY V KNIZE PROROKA JONÁŠE II. – Jb 11,7

Starověcí židovští pisatelé autentičnost proroka Jonáše vůbec nezpochybňovali. Donkonce Josefus Flavius, židovský historik, který žil v době Ježíše Krista, pokládal knihu proroka Jonáše za historickou. Proto tento příběh zařadil do svého díla, ve kterém popisuje historii židovského národa. Dalším důkazem historicity této knihy je skutečnost, že stojí mezi dvěma prorockými knihami, které nejsou vůbec zpochybňovány. Důkazem je také to, že vždy patřila mezi malé proroky. Zajímavá je i skutečnost, že mnohé generace dřívějších biblických učenců byly přesvědčeny o tom, že kniha proroka Jonáše není žádným výplodem fantazie jejího autora.

1. Historická správnost knihy proroka Jonáše se začala zpochybňovat teprve relativně nedávno. Proč si myslíš, že je tomu tak? Proč právě moderní doba a snad i úspěchy v oblasti vědy způsobily, že se příběh o Jonášovi začal zpochybňovat?

Před několika lety se jistý Thomas Jefferson rozhodl vydat biblická evangelia. Z původního textu ale vyřadil všechno, co bylo podle něj v protikladu s logikou, zdravým rozumem a racionálním myšlením. Tak vznikla Jeffersonova Bible – překlad evangelií, ve kterých Ježíš neuplatňuje svůj nárok být Bohem, kde chybí narození z panny, zázračná uzdravení, vzkříšení lidí, Ježíšovo vzkříšení a nanebevstoupení a mnoho dalších událostí. Podle Jeffersona tyto události nemohly být skutečné. Proč? Protože se podle něho přičí zdravému sedláckému rozumu a logice.

2. Co nám právě tento Jeffersonův přístup k Bibli prozrazuje o hranicích našeho rozumu a logiky, pokud jde o porozumění Božím cestám?

3. Jak nám mohou argumenty Bible pomoci chránit se před skepticismem a pochybnostmi, které jsou dnes tak běžné? 1 K 2,14; 3,19; Žd 10,38

Přehled dne: Historická pravdivost knihy proroka Jonáše.

Vztah mezi autoritou Boha, biblickou zprávou a lidským úsudkem.

DOPORUČENÉ STUDIUM

Přečti si 2 Kr 14,23-25. Tyto verše nás informují o tom, že Jonáš zvěstoval Boží poselství izraelskému králi Jarobeámovi II., který vládl v letech 782/781-753 př. Kr. Za vlády jeho bezprostředních předchůdců podnikly aramejské národy pod vedením Damašku barbarské útoky na Izrael, což přineslo velké utrpení jeho obyvatelům. (2 Kr 13,3-5; Am 1,3) Joáchazovi (798-782/781) se podařilo tato města získat zpět. (2 Kr 13,25) Jonáš předpověděl, že Jarobeám obnoví hranice Izraele, jako byly za dnů krále Davida.

Tato předpověď se naplnila. (2 Kr 14,25-27) Izrael opět prosperoval, ale ne nadlouho. Proroci Ozeáš a Ámos už za vlády Jarobeáma vážně kárali a napomínali severní království. (Oz 1,1; Am 1,1) Zatímco Ámos byl z jihu – z Tekóje, která byla nedaleko Betléma, Jonáš byl ze severu. Nebylo by žádným překvapením, kdyby jeho rodina přímo trpěla při syrských nájezdech na Izrael. Možná právě tato skutečnost vysvětluje jeho silný odpor a nepřítelství vůči asyrskému městu Ninive, které tehdy představovalo ještě větší hrozbu a nebezpečí než Sýrie.

Diskusní otázky:

- 1. Uvažuj, co by se stalo s křesťanstvím, kdybychom měli jen Jeffersonovo vydání Bible, ze které vyškrtal všechno, co je naším rozumem nepochopitelné. Co by nám zůstalo? Jakou naději bychom měli? Jaké důsledky by přineslo myšlení, které by ohraničovalo Bibli a její jednotlivé části rámcem moderní vědy a rozumu? Proč se mnozí z těch, kteří se pustili touto cestou, nakonec zřikají víry úplně?**
- 2. Vrať se k následujícím veršům: Jb 11,7; 1 K 2,14; 3,19 a Žd 10,38. Ukazují tyto verše na to, že světská moudrost, rozum a věda jsou špatné, anebo na to, že tyto věci samotné nás nedokáží a ani nemohou vést k poznání, které skutečně potřebujeme? Viz J 17,3.**

Shrnutí

Bůh měl určitě dobrý důvod k tomu, aby byla kniha proroka Jonáše zařazena do biblického kánonu. Jí nám chce ukázat, že proto, aby naplnil svůj záměr s námi, je více než ochotný udělat i to, co možná nikdo z nás nečeká a ani netuší.

LIDÉ A MÍSTA

Základní verš

***„Dříve než jsem tě vytvořil v životě matky, znal jsem tě, dříve než jsi vyšel z lůna, posvětil jsem tě, dal jsem tě pronárodům za proroka.“
Jr 1,5***

Jednou z významných pravd křesťanské víry není jen nauka o tom, že Bůh existuje, ale také i to, že je osobním Bohem, který je v úzkém spojení se svým stvořením. Křesťanství neučí, že jsme byli stvořeni a potom ponecháni sami sobě, abychom s tím, co jsme dostali, udělali, co pokládáme za vhodné. Naopak, již od Edenu Písmo jasně a výslovně svědčí, že náš Bůh, náš Stvořitel se o nás každodenně stará a udržuje nás při životě. Zná každého z nás osobně a ví, v jaké situaci se nacházíme. A co je ještě důležitější, zajímá se o nás a záleží mu na nás.

Tato významná pravda nám byla nejlépe představena životem a službou Ježíše Krista. Sám Bůh se stal jedním z nás, aby se mezi ním a námi vytvořilo těsné pouto, které přetrvá až na věčnost.

V tomto úkole se blíže podíváme na úvodní verše knihy proroka Jonáše, kde máme další důkaz o tom, že Bůh nejen zná každého z nás osobně, ale také ví, kde se každý z nás nachází. První dva verše knihy proroka Jonáše, i když velmi jemným způsobem, nám přece jen něco prozrazují o Boží lásce k člověku.

Týden ve zkratce:

Jak dává Bůh najevo svůj zájem o lidi? Jakým způsobem nám Bible dokazuje, že nás Bůh důvěrně zná? Jak nám sám Ježíš zjevil, že Bůh ví o nás tak mnoho? Co nás o této úžasné Boží milosti učí kniha proroka Jonáše? Proč Bůh poslal Jonáše do Ninive? Které hříchy tohoto města odsuzoval Jonáš ve své výstraze?

Cíl úkolu:

Ukázat, že Bůh nejen existuje, ale ukázat i na jeho hluboký zájem o to, co prožívá jeho stvoření.

Poukázat, že již první verše knihy odhalují, že Bůh nás důvěrně zná.

Zdůraznit, jak kniha proroka Jonáše zjevuje Boží soucit s lidstvem.

OSOBNÍ KONTAKT – Jon 1,1.2

Zamysli se nad tím, jaké důsledky mohla mít tato slova. Bůh, Stvořitel celého vesmíru a jeho Udržovatel, nyní promlouvá a komunikuje s obyčejným člověkem, malinkým puntíkem na jakési planetě, která je pouze nepatrnou tečkou v jakési galaxii, která sama o sobě je také jen nepatrnou tečkou ve vesmíru.

Na základě toho, co dnes vědci dokáží odhadnout, se udává, že vesmír má rozlohu větší než 20 bilionů světelných roků (bilion má dvanáct nul). To znamená, že kdybychom cestovali rychlostí světla (300 000 km/s), trvalo by nám to 20 bilionů roků, než bychom překonali vzdálenost od jednoho konce vesmíru ke druhému. Bůh, který tento nekonečný vesmír stvořil a který stojí nad ním a udržuje ho svojí mocí – tento veliký Bůh se přes to všechno kontaktuje s obyčejným člověkem a svěřuje mu poselství, které má odevzdat dalším lidem.

Snad si myslíš, že nejsi důležitý, že se o tebe nikdo nezajímá a nikomu na tobě nezáleží. V knize proroka Jonáše (i v celé Bibli) je nám představen úžasný Bůh, který o nás nejen ví, ale který se o nás skutečně zajímá.

1. Přečti si Ž 104. Jak autor ilustruje Boží prozřetelnost a moc v tomto světě a v našich životech? Jaké je hlavní poselství tohoto žalmu?

Tento žalm je nádherným obrazem Božího osobního zájmu o své stvoření. Všimni si, že verše se drží pořadí, které čteme v záznamu o stvoření v Gn 1-2. Slovesa jsou však přímo spojena s Boží mocí a jsou použita v přítomném čase. Bůh je tu představen ve své stále trvajícím úloze jako ten, kdo své stvoření udržuje a stará se o něj. Písmo nám představuje Boha, který je živě spojen nejen s přírodou, ale i s životem každého svého stvoření.

2. Přečti si Ž 104,35. Oč v něm autor prosí? Je to pro nás útěchou? Nebo to v nás snad vyvolává strach?

Přehled dne: Bůh komunikuje s člověkem.
Důvod, jaký pro to Bůh má.

VLASY NA NAŠÍ HLAVĚ – Mt 10,30

Kniha proroka Jonáše nám chce pomoci, abychom si uvědomili, že Bůh, i když je pro nás neviditelný, je v úzkém vztahu se svým stvořením. Ba co víc, člověka jako své stvoření zná osobně a dokonale. Bůh o nás ví i detaily, o kterých bychom si přáli, aby o nich nikdo nevěděl.

1. Jakým způsobem Mt 10,30 ilustruje Boží osobní zájem o náš život? Na co nás chce Ježíš upozornit těmito slovy?

2. V souvislosti s tématem, o kterém hovoříme, si přečti Ž 139,1-18. Po modlitbách a rozjímání nad tímto textem odpověz na následující otázky:

a) Jak dlouho nás Bůh podle těchto veršů zná? Co to znamená?

b) Které konkrétní věci, podle autora Žalmu, Bůh o nás ví? Jak by mělo uvědomění si toho, co Bůh o nás ví, ovlivnit způsob našeho života?

c) Co podle tebe znamená výraz: „Hospodine, zkoumáš mě...“? Jaké morální důsledky nacházíš v tomto textu?

Skutečnost, že Bůh o nás všechno ví – ví, kam jdeme, co mluvíme, co si myslíme a co děláme – nemusí být nezbytně dobrou zprávou. Zcela snadno by to mohla být i zpráva zlá, a to v tom případě, že vševědoucí Bůh by měl s námi špatné a sobecké úmysly. Ale v našem případě je to úplně jasné. Uprostřed všech těchto veršů o Boží vševědoucečnosti a jeho absolutní moci nad námi autor Žalmu říká: „Jak si vážím divů, které konáš, Bože! Nesmírný je jejich počet, sčítal bych je, ale je jich víc než písku.“ (Ž 139,17.18)

To, co bychom si měli při našem studiu o Boží moci a jeho vševědoucečnosti zapamatovat, jak nám to připomíná i Jonáš, je, že Bůh je Bohem lásky a ze srdce nám přeje jen to nejlepší. Proto je velmi důležité, abychom na tuto klíčovou pravdu nikdy nezapomněli.

3. Uvažuj o některých konkrétních projevech Boží lásky ve tvém vlastním životě. Napiš si je a uvažuj o nich. Pokud si myslíš, že by mohly povzbudit jiné, poděl se o ně.

Přehled dne: Boží vševědoucečnost a jeho zájem o člověka.

„HEJ, TY!“ – L 19,5

V celé Bibli nacházíme příklady toho, jak důvěrně Bůh zná lidi. Jak pohany, tak věřící. Místy se setkáváme s tím, že Bůh ví o jednotlivcích věci, které dokonce ani oni sami o sobě nevědí.

1. Přečti si 1 S 16,1-3. Co nám tento příběh sděluje o tom, že Bůh vidí, co je v našem nitru?

U L 19,1-10 čteme o tom, že Ježíš obklopený zástupem prochází Jerichem. Najednou se zastaví u fíkovníku a podívá se nahoru na muže, který sedí na větvi. Ježíš na něho nezavolá: „Hej, ty, co sedíš tam nahoře na stromě!“ Osloví jej přímo jeho jménem – Ježíš zná jméno člověka a oslovuje jej jménem.

Ellen G. Whiteová v knize Touha věků píše, že i když by to na základě jeho vnějšího chování nebyl nikdo řekl, Zacheus byl otevřený vůči vlivu Ducha svatého, který už v něm i působil. Ježíš to všechno o něm už dopředu věděl. Využil proto tuto příležitost a ujistil Zachea o tom, že se jeho touha vyplnila.

2. Přečti si J 4,4-19. Nacházíme i v tomto příběhu tentýž princip? Které intimní, dokonce tajné věci věděl Ježíš o této ženě a jak to využil pro její věčné dobro?

Boží zájem o člověka není ohraničen pouze na jeho smluvní lid. Z Iz 44,28 se dovídáme, že pokud Bůh dopředu hovořil o pohanských králích, také je přímo pojmenovával jejich jmény.

To je jedna velmi důležitá Boží vlastnost, o které se z Písma dovídáme. Odhaluje nám, jaký postoj má Bůh vůči člověku. Když někoho oslovuje, nekřičí na něj: „Hej, ty!“ Přichází za ním zcela osobně a důvěrně s ním rozmlouvá, protože ví, kdo to je, co je v jeho nitru a v jaké situaci se nachází. Bůh znal i Jonáše jako jednotlivce.

3. Bůh nás nejen důvěrně zná, ale také toho využívá pro naše dobro. Bůh jde za námi tam, kde se nacházíme. Jak bys odpověděl na takovou otázku: Co mohu udělat pro to, aby mě Bůh vzal z místa, kde se nacházím, a dal tam, kde mě chce mít on?

Přehled dne: Bůh nás zná, a přesto ho jeho láska přitahuje k nám. Bůh používá to, co o nás ví, pro naše dobro.

LIDÉ A MÍSTA – Jon 1,2

Bůh zná nejen lidi, ale i místa. Často se stává, že jednotlivé události jsou přímo spojeny s místem, kde žijeme. Bůh zná nejen jednotlivá místa jménem, ale také ví, co se v nich děje. A to je ještě důležitější. Nezajímá se o bezduché stavby anebo ulice, ale o ty, kteří tam žijí a mají tam své domovy.

1. Co nám následující statě Písma vyprávějí o tom, jak Bůh zná tento svět?

Gn 18,20 _____

L 19,41-44 _____

Lukáš 19,41-44 hovoří o tom, že Bůh miloval Jeruzalém, i když ho Jeruzalém odmítl. Stál nad městem a plakal, protože věděl, jaká budoucnost ho čeká.

2. Jeruzalém a hebrejský národ měl ve starozákonní době významné postavení. Po Ježíšově smrti však přestala existovat konkrétní zeměpisná oblast Jeruzaléma jako centrum Božího plánu záchrany lidstva. Proč? Viz Mt 24,14; Ga 3,28

Z novozákonního biblického vyprávění se dovídáme, že do popředí Božího zájmu se dostávají všechna města, městečka a další místa starověkého světa. Listy sedmi sborům, kterými začíná kniha Zjevení, jsou spjaty se sedmi různými městy. (Zj 1,4-3,22) Mnohé z Pavlových listů, které tvoří velkou část Nového zákona, úzce souvisí s významnými městy a oblastmi.

Když Bůh povolává proroka Jonáše, neměli bychom být překvapeni, že přesně uvádí jméno města. Kniha proroka Jonáše začíná Božím povoláním člověka jménem Jonáš, kterému Bůh dává příkaz jít na konkrétní místo – do Ninive. Ninive bylo starověké, hustě obydlené město na úrodných březích řeky Tigris. Založil ho Nimrod, který v době babylonského rozptýlení národů došel ze země Šineár až sem.

3. Nepochybujeme o tom, že Bůh znal všechna tato města. Pouze o nich věděl, nebo se ho přímo dotýkalo, co se v nich odehrávalo? Pokud je pravdivá druhá možnost, jak dal najevo svoji účast? V čem a jak bys mohl vidět Boží zájem o místo, kde žiješ?

Přehled dne: Proč Boží slovo uvádí i zeměpisná místa.
Boží zájem o místa kde žijí lidé.

NINIVE – TO VELIKÉ MĚSTO – Gn 10,11

1. Která je první zmínka o Ninive? Gn 10,11

Archeologové vykopali základy hlavních zdí starověkého města Ninive. Hlavním palácem v době, kdy byl Jonáš poslán kázat do Ninive (8. stol. př. Kr.), byl pravděpodobně ten, který dal postavit Aššurnasirpal, král, jehož jméno znamená „bůh Aššur je strážcem dědice“. Jen jeho budovy měly rozlohu přibližně 24 000 m².

Starověké dokumenty z 1. stol. př. Kr. popisují Ninive jako čtyřúhelník o rozměrech asi 27x16 kilometrů a s obvodem necelých 90 km. To souhlasí s tím, co je o něm napsáno v knize proroka Jonáše, že to bylo veliké město, kterým se „muselo procházet tři dny.“ (Jon 3,3)

V souvislosti s Jonášem stojí za povšimnutí zmínka, že hebrejské „Niniweh“ je překlad asyrského „Ninua“, a to je překladem ještě staršího sumerského „Nina“. Nina bylo jméno bohyně Ištar, často znázorňované znakem ryby v lůně ženy.

Město Ninive leželo asi 800 km severně od Izraele (v blízkosti města Mosul v dnešním Iráku).

2. Proč Bůh posílá Jonáše do Ninive? Jon 1,2

Ninive bylo baštou pohanství a násilí. V dobách své největší prosperity bylo také městem plným kriminality a zkaženosti. Ve skutečnosti Jonáš není jediným prorokem, který Ninive varoval. Více než sto let po Jonášovi Bůh posílá k obyvatelům Ninive proroka Nahuma, aby jim oznámil Boží rozsudek. Podrobně popisuje násilí a zlobu, která v tomto městě vládne. Pravděpodobně se to velmi nelišilo od toho, co se zde dělo i za dnů proroka Jonáše.

3. Ninive je doslova prosáklé zlobou. A přece Bůh posílá židovské proroky a jejich prostřednictvím město vyzývá k pokání. Co to chce povědět nám – dnešní církvi – o důležitosti šíření našeho poselství všude – na každém místě? V čem je podobné poselství tří andělů ze Zj 14?

Přehled dne: Historie města Ninive.
Postoj Boha k „pohanům“.

DOPORUČENÉ STUDIUM

Když byl Petr v Joppe, Bůh ho pověřil zvěstováním evangelia římskému setníkovi Kornéliovi. Kornélius byl původem, výchovou i vzděláním pohan. O setkání apoštola Petra a Kornélia píše Ellen G. Whiteová toto: „Anděl se zjevil Kornéliovi, když se právě modlil. Když setník slyšel, že ho někdo oslovil jménem, dostal strach; věděl však, že posel přišel od Boha, a řekl: »Co si přeješ, Pane?« Anděl odpověděl: »Bůh přijal tvé modlitby a almužny a pamatuje na tebe. Vyprav hned posly do Joppe, ať sem přivedou Šimona, zvaného Petr. Bydlí u Šimona koželuha, který má dům u moře.« (Sk 10,4-6)

Přesné znění těchto příkazů, v nichž bylo uvedeno i povolání muže, u něhož Petr bydlel, svědčí o tom, že nebesa vědí, jak kdo žije a čím se zabývá v každém okamžiku svého života. Bohu je známo, jak žije a co dělá prostý dělník i král na trůnu.“ (SA 89; AA 133.134)

„O této zemi Písmo prohlašuje, že dílo stvoření bylo dokončeno. »...dokonána jsou díla od ustanovení světa.« (Žd 4,3 – PBK) Avšak moc Boží jest dosud v činnosti k udržení výtvorů jeho stvoření. Není to tím, že ústrojí, jednou uvedené do pohybu, pokračuje dále v činnosti svou vlastní skrytou silou, takže srdce tepe a dech za dechem následuje. Každý vdech, každý úder srdce je důkazem stálé péče toho, v němž žijeme, pohybujeme se a jsme. Od nejmenšího broučka až po člověka je každá živoucí bytost denně závislá na jeho prozřetelnosti.“ (Vých. 105; ED 130.131)

Diskusní otázky:

Moderní filozofický směr, který nese název „ateistický existencialismus“ tvrdí, že žádný Bůh neexistuje, a proto život nemá smysl. Kromě nás jednoduše NIC neexistuje. V celém vesmíru jsme pouze my. Ti, kteří tento názor zastávají, se nazývají „ateističtí existencialisté“. Zdůrazňují, že lidský život nemá smysl, je zbytečný a absurdní.

- 1. Když srovnáváš tento pohled na život s biblickou zvěstí, v čem se podle tebe tito lidé nejvíce mýlí?**
- 2. V čem je biblické zdůvodnění smysluplnější?**

Shrnutí

První verše knihy proroka Jonáše dokazují pravdu, se kterou se setkáváme v celé Bibli: Existuje Bůh, který každého z nás nejen osobně zná, ale také se o nás zajímá. Jonášův příběh je důkazem toho, že Bůh působí a jedná v našich životech.

JONÁŠ A BOŽÍ SOUD

Základní verš

„A Petr se ujal slova: »Nyní skutečně vidím, že Bůh nikomu nestrání, ale v každém národě je mu milý ten, kdo v něho věří a činí, co je spravedlivé.«“ Sk 10,34.35

Již z prvních veršů je zřejmé, že v pozadí knihy proroka Jonáše je soud – Boží soud. Ovšemže, není to nic neobvyklého ani zvláštního, protože v Bibli se velmi často setkáváme s různými varováními a Božími výstrahami soudu, a to nejen ve Starém, ale i v Novém zákoně – a s ještě větším důrazem a silou.

Bůh je Bohem lásky. Nejlepším důkazem toho je Ježíš na kříži – což je zároveň i největším důkazem, že Bůh je také nestranný a spravedlivý. Pokud jde o Boha, nemusíme si dělat starosti, že by se soudní tribunál nechal podplacit; nemusíme se bát, že soud bude zmanipulovaný; nemusíme se obávat, že bude vynesen nespravedlivý rozsudek.

V tomto úkolu budeme uvažovat o soudu. Setkáváme se s ním hned v úvodu knihy proroka Jonáše. To svědčí o tom, že Bůh vidí a pamatuje na zlo, které přineslo na tento svět tolik bolesti, utrpení a zmatků.

Týden ve zkratce:

Proč si Bůh všímá zkaženosti a zloby města Ninive anebo některého jiného města? Jaké příklady Božího soudu můžeš uvést z Bible? Jak dokážeme, že Desatero bylo známé už před Sínajem? Jak bude Bůh soudit ty, kterým nebyla nikdy jasně představena biblická pravda?

Cíl úkolu:

Uvědomit si, jak se Boží varování obyvatel Ninive týká i nás.

Rozpoznat naději a lásku v Božích soudech.

Prozkoumat souvislost mezi Desaterem a Božím varováním města Ninive.

SOD NAD NINIVE – Jon 1,2

- 1. Co si myslíš, že výraz „zlo, které páchají, vystoupilo před mou tvář“ znamená? Co nám sděluje o tom, že Bůh si všímá našeho morálního jednání? Jon 1,2; Mt 12,36; 25,45**

Bible jasně ukazuje, že Bůh stvořil morálně neporušený svět. Navzdory tomu, že mnozí tvrdí opak, spravedlnost a nespravedlnost, dobro a zlo existují jako absolutní morální principy. Všichni jsme morální stvoření a všichni máme morální odpovědnost, kterou neovlivňuje naše postavení ani naše životní situace. I když konečný a poslední rozsudek nad námi a našimi činy vynese Bůh, Jon 1,2 dokazuje, že dokonce i pohané, jako například obyvatelé Ninive, se musí před Bohem zodpovídat za své jednání.

Obyvatelé Asýrie, kteří byli známi svou nelidskostí a násilím, ponese zodpovědnost za mnoho věcí. V Ninive byly nalezeny a přeloženy početné starověké asyrské tabulky a nápisy. Jako příklad uvádíme následující překlad dokumentu z období vlády Aššurnasirpala II. (884-859 př. Kr.): „Přímo před jeho městem jsem postavil sloup a stáhl jsem kůži ze všech vůdců, kteří se vzbouřili, a jejich kůži jsem pokryl tento sloup. Některé jsem zardil do sloupu, některé jsem nabodal na kůly nahoře na sloupu a další jsem přivázal ke kolům okolo sloupu... A usekal jsem končetiny úředníkům, královským úředníkům, kteří se postavili na odpor...

Mnoho ze zajatců jsem podpálil ohněm a mnoho jsem si vzal jako živé vězně. Některým jsem usekl nos, uši a prsty; mnohým jsem vypíchal oči. Jeden sloup jsem postavil ze živých vůdců, ostatní náčelníky jsem přivázal ke kmenům stromů okolo města. Jejich mladé muže a dívky jsem spálil ohněm.

Dvacet mužů jsem zajal živé a zardil je do hradeb jeho paláce.“ (D. D. Luckenbill, Ancient Records of Assyria and Babylon)

- 2. Kdo je tvůrcem morálních principů? Na základě čeho rozeznáváme dobro od zla?**

Přehled dne: Boží zájem a zodpovědnost pohanů.
Dobro a zlo, spravedlnost a nespravedlnost.

BOŽÍ SOUD – VÁŽNÁ VĚC – Kaz 12,13

V protikladu k těm, kteří chtějí utišit svědomí lidí zaměřením se téměř výlučně na Boží lásku, v prvních verších knihy proroka Jonáše (i v celém Písmu) pozorujeme, že Bůh je znepokojen lidskou zlobou. Je zajímavé, že toto znepokojení není něco, co by bylo v protikladu k jeho lásce. Naopak, je to přímý důsledek této lásky.

Při studiu Bible si musíme pozorně všimnout výběru slov a jejich opakování. Když chtěli bibličtí pisatelé něco zdůraznit, nemohli použít moderní metody, jako například podtržení anebo změnu typu písma (kurzíva, tučné písmo). Místo toho starostlivě volili svůj slovník, který byl závislý na tom, co chtěli sdělit. Ve čtyřech kapitolách knihy proroka Jonáše je slovo „zlo“ nebo „zloba“ či „nešlechetnost“ použito desetkrát – z toho dvakrát v souvislosti s Ninive. (Jon 1,2; 3,8) Má to svůj důvod. Bůh chce, abychom si uvědomili, jak bylo toto město ve skutečnosti zkažené.

1. Které další příklady, kdy Bůh účtuje s lidskou zlobou a zkažeností, z Písma znáš?

Gn 6,5 _____

Abk 1,1-3 _____

Zj 16,1-7 _____

Bůh odsuzuje zlo a oznamuje soud nad národy, které žily kolem Izraele. Nakonec však, jak o tom píše kniha Zjevení, Boží soudy dopadnou na celou zemi. Velkou část knihy proroka Izajáše tvoří právě výstrahy tehdejšími národům. Viz například Iz 13-28.29-32. Podobně i u proroka Jeremjáše čteme jedno napomenutí za druhým. Bůh varuje pohanské národy, které žijí vůkol Izraele, že je bude soudit pro jejich zkaženost.

2. Z Bible je nám jasné, že Bůh vynáší soud nad národy. Proč si však musíme dávat pozor my, když chceme určovat a rozhodovat o tom, co je, anebo není Boží soud?

Přehled dne: Realita Božích soudů.
Příklady Božích soudů v historii.

BOŽÍ MĚŘIDLO MORÁLKY – Gn 26,5

Na základě mocného vyhlášení Desatera na Sínaji mnozí tvrdí, že Dekalog Bůh původně dal Izraelcům a že morální zákon v něm obsažený už dnes neplatí. Jestliže si však pozorně přečteme knihu Genesis a první kapitoly knihy Exodus, zjistíme, že lidé už tehdy tyto zákony znali a všeobecně se cítili povinni je dodržovat.

1. Jaké náznaky toho, že i ti, kteří nebyli „lidem smlouvy“, cítili zodpovědnost za dodržování stejných morálních zákonů, nacházíme v Bibli před vyhlášením Dekalogu na Sínaji – dávno předtím, než nastala éra proroků?

Gn 12,10-20 _____

Gn 20,1-14 _____

Gn 39,1-9 _____

Na základě rozboru samotného textu, který svědčí o jejím věku, je kniha Jób považována za nejstarší knihu Starého zákona. Jób osobně však nepatřil k „lidu smlouvy“ a žil dávno předtím, než bylo Desatero dáno Izraelcům na Sínaji.

2. Která přikázání (anebo alespoň jejich základní principy) vnímáš v následujících textech z knihy Jób?

Jb 31,5,6 _____

Jb 31,9-12 _____

Jb 31,16-23 _____

Jb 31,26-28 _____

Jb 31,38-40 _____

3. Jak bys někomu vysvětlil nutnost existence tohoto zákona i před Sínajem?

Přehled dne: Existence zákona před vydáním na hoře Sínaj.
Morální principy v knize Jób.

MRAVNÍ POZNÁNÍ BOHA – Ř 1,18-20

1. O čem důležitém mluví uvedené biblické verše?

Kromě jiného nám tyto verše jasně ukazují, že Bůh nebude soudit zlo a nespravedlnost lidstva nečestným, svévolným způsobem. Bůh je Bohem lásky. Kristus zemřel na kříži za celé lidstvo, za každého člověka, který zde žil, žije anebo ještě bude žít. Bůh již od počátku touží, aby bylo zachráněno celé lidstvo, včetně pohanů. Podle těchto veršů se Bůh nechal poznat v dostatečné míře, proto tito lidé „nemají výmluvu“.

2. Co podle tebe znamená výraz „nemají výmluvu“ anebo „omluvu“? Co nám tato myšlenka říká o Boží čestnosti a spravedlnosti, pokud jde o soud nad všemi nespravedlivými?

To důležité, na co přitom musíme pamatovat, je, že ten Bůh, který vynáší soud, je tentýž Bůh, který zemřel na kříži za hříšníky a které přesto – bude-li to nutné – bude muset soudit. Jen s pohledem upřeným na kříž a na to, co ve skutečnosti představuje, můžeme začít správně chápat Boží spravedlivý soud nad zlem.

„Bůh se neprojeví jako nějaký tyran. Ti, kdo odmítli jeho milost, sklídí, co zaseli. Bůh je zdrojem života. Když se někdo rozhodne sloužit hříchu, odvrací se od Boha a připravuje se o život. V Písmu čteme: »Odcizili se Božímu životu« (Ef 4,18).“ (TV 491; DA 764) „Bůh dává lidem příležitost určitý čas existovat, aby mohli rozvíjet svůj charakter. Když to bude vykonáno, přijmou ovoce svého vlastního rozhodnutí.“ (6BC 477.478)

Přehled dne: Spravedlnost a mravnost, kterou Bůh zjevil každému.
Jak je možné ji poznat.

NEDEĽÁ ROZDÍLY – Sk 10,34.35

Z Písma víme, že podobně jako prorok Jonáš i Izraelci jako národ selhali v jim určené úloze: být světlem národům. Zapomněli, jak Bůh vždy projevoval svůj zájem o celé lidstvo, nejen o ty, které si konkrétně povolal, aby byli jeho lidem. Ve skutečnosti si Izrael vyvolil za své zvláštní vlastnictví právě proto, že chtěl získat i další lidi – pohany.

- 1. Jak se již smlouva s Abrahamem týká těch, kteří přímo nepatřili k „lidu smlouvy“? Gn 22,18**
- 2. Jak byly tím, co Bůh vykonal prostřednictvím Abrahama, požehnány všechny národy? Ga 3,26-29**

Pro Jonáše nebyla určitě neznámá myšlenka Boží lásky přesahující hranice Izraele.

V novozákonní době zápasil Šimon Petr na sluncem ozářené střeše s tímtež problémem jako ve Starém zákoně Jonáš. A dokonce v tomtéž městě – v Joppe!

- 3. Jaké pokyny dává Bůh Petrovi, pokud jde o Boží slitování nad všemi lidmi? Sk 10,9-16.34.35; 11,4-10**

Bibličtí pisatelé používali opakování. V tomto případě bylo Petrovi třikrát řečeno, že to, co Bůh prohlásil za čisté, nesmí pokládat za nečisté.

Když Petr vysvětluje toto vidění, jasně vidíme, že pochopil, že jeho vidění není o změně nařízení týkajícího se jídla, ale je o Božím slitování nad všemi lidmi a národy.

- 4. Představ si, že my, jako adventisté, bychom se domnívali, že spasení je jen pro nás. A co je ještě horší, nechtěli bychom se o něj podělit s těmi „nečistými“! Jen obtížně si můžeme představit větší zpronevěru svého povolání. A přece se stává – a nejednou – i když velmi nepozorovaně, že zaujmeme stejný postoj. Jakým způsobem máme čelit tomuto nebezpečí?**

Přehled dne: Boží poselství záchrany je určeno všem.
Opakování zdůrazňuje hlavní myšlenku.

DOPORUČENÉ STUDIUM

I když si Bůh velmi přeje, aby ti, kteří slyší varovné poselství o soudu, činili pokání, nenutí je k tomu. „Násilí je v rozporu se zásadami Boží vlády. Pán Bůh chce pouze službu lásky a lásku nelze vynutit, získat silou či mocí. Lásku probouzí jen láska. Znáť Boha znamená milovat ho. Bylo třeba jasně ukázat, že Boží povaha je pravým opakem povahy satanovy. To mohla udělat jen jediná bytost v celém vesmíru. Boží lásku mohl zjevit jen ten, kdo ji poznal v celém jejím rozsahu. Po temné noci muselo světu vzejít Slunce spravedlnosti »se zdravím na paprscích« (Mal 4,2).“ (TV 10; DA 22)

Diskusní otázky:

Jeden z důkazů existence Boha je „mravní důkaz“, který říká asi toto: Předpokládejme hypoteticky, že by povstal světový vládce, který by rozhodl, že pro dobro celého lidstva budou vyhubeni všichni lidé s plavými vlasy. Předpokládejme dále, že prostřednictvím velmi propracované propagandy by všechny přesvědčil o tom, že zahubit každého plavého člověka je skutečně morální a správné. Byl by potom, jestliže by každý člověk na tomto světě byl přesvědčen o tom, že odstranit všechny lidi s plavými vlasy je morálně ospravedlnitelné, tento čin zlý? Když se na to díváme z našeho pohledu, většina by byla přesvědčená, že to je zlé – a vůbec nezáleží na tom, kolik lidí si myslí, že je to správné. Ale proč? Kdyby morální hodnoty určovali jen jednotlivci na základě svých vnitřních pocitů a kdyby tyto hodnoty nepocházely z nějakého vnějšího zdroje, jako je Bůh, proč by to bylo zlé? Jak by to mohlo být zlé? A přece víme, že je to nesprávné, i kdyby všichni tvrdili, že je to správné. Někteří lidé by toto dilema vyřešili úplně snadno: Skutečné morální hodnoty mají svůj původ ve vnějším zdroji, který převyšuje každého člověka a jmenuje se Bůh. Diskutujte o silných a slabých stránkách tohoto argumentu.

Shrnutí

Bůh je Bohem lásky, ale i Bohem spravedlnosti. Všechny národy světa obdarovává svou milostí, ale vynáší nad nimi i soud.

„HOLUBICE“ ODLÉTÁ

Základní verš

„Elijáš byl člověk jako my, a když se naléhavě modlil, aby nepršelo, nezapršelo v zemi po tři roky a šest měsíců.“ (Jk 5,17)

Doposud jsme v knize proroka Jonáše nenarazili na nic neobyčejného. To, že Pán Bůh povolává proroka, není přece nic výjimečného. Ve Starém zákoně se s něčím podobným setkáváme dost často. „Vstaň a jdi k Eufratu...“ (Jr 13,4-6), přikázal Bůh Jeremjášovi. „Vstaň a jdi do Sarepty...“ (1 Kr 17,9.10), řekl Bůh Elijášovi. Oba proroci učinili, co jim Bůh přikázal, jak samozřejmě očekáváme.

Protože i Jonáše Bůh povolal podobným způsobem, čtenář zřejmě bude očekávat, že na Boží výzvu: „Vstaň, jdi do Ninive...“ Jonáš zareaguje podobně. Ale nestalo se tak. Kniha proroka Jonáše bourá naše tradiční představy o Božích prorocích a jejich jednání. Jonáš se opovažuje jednat jinak! Prorok Jonáš ani zdaleka nečiní to, co od něj Bůh žádá, ale utíká úplně opačným směrem. Zde sotva můžeme hovořit o dobře začínajícím příběhu Božího proroka.

Ale proč nás to tak překvapuje? Vždyť i proroci jsou jen lidé, na které také doléhají obavy, strach, nejistota a pochybnosti. Samozřejmě, nečekáme, že Boží proroci budou dokonalí. Chcete nějaký příklad? Byli Noe, David, Jan Křtitel anebo Petr dokonalými? Sotva.

Možná nečekáme dokonalost, ale určitě bychom neřekli, že prorok bude utíkat před jasným Božím rozkazem!

Ale skutečnost je jiná. A právě tak reagoval prorok Jonáš. V tomto úkolu se zamyslíme nad tím, co se vlastně stalo.

Týden ve zkratce:

Jak hodnotíme prorokovu neposlušnost? Jak Bůh odpověděl na Jonášův postoj vzpoury? Co nás to učí o Bohu? Jak reagoje Boží milost na Jonášovu očividnou neposlušnost?

Cíl úkolu:

Prozkoumat, co se skrývá za Jonášovou neposlušností.
Zdůraznit Boží trpělivost jako reakci na Jonášovu vzpouru.

„ZDE JSEM, NEPOSÍLEJ MĚ!“ – Jon 1,3

Význam jména Jonáš je „holubice (holub)“. V dalším ději se s ním setkáváme v neobyčejné „letové situaci“.

1. Co je na Jonášově odpovědi na Boží výzvu neobvyklého? Jon 1,3

Doposud popisoval úvod knihy proroka Jonáše situaci, se kterou se v Písmu setkáváme, když Bůh povolává proroka. Pokračování se však vymyká z rámce všedních událostí. Právem můžeme být šokováni, když čteme detailní popis toho, co Jonáš udělal, aby před svým úkolem unikl.

I když je to určitá výjimka, není to jediný případ, kdy byl dotyčný člověk rozrušený Božím povoláním.

2. Který další muž nebyl zpočátku ochoten přijmout Boží povolání a proč? Ex 4,1.10.13

Když Bůh přikázal Mojžíšovi, aby se vrátil do Egypta a vyvedl Izraelce z otroctví, Mojžíš překvapením a strachem couvl. Předložil Bohu dokonce několik důvodů, proč si myslí, že by měl tento úkol odmítnout. Nakonec však svůj úkol přijal. Ellen G. Whiteová tuto situaci popisuje takto: „V době, kdy dostal božský příkaz, trpěl Mojžíš nedostatkem sebedůvěry, byl ostýchavý a těžkopádný ve vyjadřování. Drtil ho pocit vlastní neschopnosti, že má promluvit k Izraelským místo Boha. Když však své poslání přijal, ujal se ho s celým srdcem a spolehl plně na Hospodina. Velikost jeho poslání v něm vyburcovala všechny jeho nejlepší vlastnosti. Bůh požehnal jeho ochotě a poslušnosti a Mojžíš získal výmluvnost, optimismus, sebedůvěru a způsobilost pro největší úkol, jaký byl kdy uložen člověku.“ (PP 183; PP 255)

3. Jaké důvody mohl mít Jonáš, že nechtěl udělat, co Bůh od něho žádal? Mohlo to být snad i tak, že právě ty vlastnosti, které vedly Jonáše k tomu, že chtěl před touto úlohou utéci, byly vlastnostmi, které ho k této úloze uschopňovaly? Co mi to říká o mých darech a o tom, co Pán ode mne žádá, abych s nimi udělal?

Přehled dne: Jonášův útěk před jeho posláním a Bohem.
Mojžíšovo odmítání Božího povolání.

„HOLUBICE“ ODLÉTÁ – Jon 1,3

Bůh dává Jonášovi určitý příkaz, ale Jonáš, místo toho, aby Boží příkaz poslechl, se snaží utéci. Dokážeme si představit větší rozpor, než je popsán v tomto jediném verši? (Jon 1,3) Každé slovo tohoto verše ukazuje, co všechno Jonáš dělá, aby od Boha utekl a nemusel splnit úkol, který mu Bůh uložil vykonat.

V Jon 1,3 si všimni sloves. Jonáš vstal (sloveso „vstal“ má tentýž slovní základ jako sloveso „vstaň“, když ho Bůh povolává). Sestoupil do Jafy, našel loď, zaplatil si lístek a nastoupil na loď. Jeho unáhlené jednání dokazuje záměr, kterého chtěl dosáhnout – vyhnout se Božímu příkazu.

1. Který výraz se v Jon 1,3 opakuje na začátku i na konci verše? Co podle tebe znamená?

Jeden jediný verš dvakrát říká, že Jonáš utekl „ pryč od Hospodina “. Myslím si, že jedna zmínka by stačila. Zopakování tohoto výrazu v jednom verši však chce přinutit čtenáře zamyslet se nad ironií, jak si někdo, a to dokonce prorok, může myslet, že se mu podaří utéci před Hospodinem.

Jonáš, člověk, který znal Hospodina, který uctíval Boha Izraele a který věděl, že tento Bůh je Stvořitelem nebe, země i moře (viz Jon 1,9), si měl přece uvědomit nesmyslnost svého počínání. Vždyť se neklaněl žádným pohanským božstvům, jejichž „moc“ je omezená.

Naopak. Sám vyznává, že zná moc Boha, kterému, jak tvrdí, i slouží. I když to všechno ví, přece utíká!

Co si tehdy asi mohl myslet? Po pravdě řečeno pro nás je dnes lehké dívat se na Jonáše a nesouhlasně kroutit hlavou.

2. Nepokoušíme se však někdy, i když velmi jemným způsobem, udělat totéž? Možná neutíkáme, aspoň ne fyzicky, „ pryč od Hospodina “ (to je skutečně nemožné). Jak se však můžeme, buď úplně otevřeně anebo snad jen vnitřně, „oddělovat“ od Boha?

Přehled dne: Jonášův záměr – před kým Jonáš utíká.

Proč věřící utíkají před Bohem, který je povolává ke spolupráci.

DOLŮ A JEŠTĚ NÍŽE... – Gn 3,6

V textu Jon 1,3 se třikrát opakuje, že Jonáš jde do Taršíše. Třikrát v jednom verši. Není to nepozorností autora. Pisatel nás chce upozornit na důležitý problém a chce, abychom o něm uvažovali. Trojnásobná zmínka o městě Taršíš je v tomto případě velmi důležitá, protože Taršíš leží ve skutečnosti opačným směrem od města, do kterého Bůh posílá Jonáše. Ninive je na východ, Taršíš na západ. Svůj postoj vzpoury Jonáš skutečně nemohl dát jasněji najevo.

1. Které další příklady toho, že Bůh dal někomu (a nemusel to být nezbytně prorok) jasné pokyny, ale on to udělal přesně naopak, nacházíme v Bibli?

Gn 2,16.17 – Gn 3,6

1 S 15,3 – 1 S 15,21-23

Ex 20,4-6 – Ez 8,10

2. Které sloveso je dále v knize proroka Jonáše, v 1. kap. použito dvakrát?

V této kapitole je dvakrát zmínka o tom, že Jonáš „sestoupil“. Jednu zmínku nacházíme ve verši 3. a druhou ve verši 5. Jonáš sestoupil do Jafy; pak Jonáš sestoupil do podpalubí. Dvakrát těsně za sebou je čtenáři oznámeno, že Jonáš „sestoupil“. Autor pozorně formuluje vyprávění a soustřeďuje se na Jonášovu sestupnou cestu pryč od Božího pověření. Jonáš jde stále níže a níže, klesá více, než by si to vůbec byl tehdy pomyslel, protože dřív, než ho Hospodin zastaví, dostane se až na samé „dno“.

Použití právě tohoto slovesa není vůbec náhodné. V tomto kontextu má negativní význam.

3. Kam směřuje tvoje cesta? Nahoru, anebo dolů? Odpověď je lehká. Děláš, co Bůh od tebe žádá, anebo jsi neposlušný jako Jonáš? Tvoje odpověď vlastně určuje tvůj směr.

Přehled dne: Snaha člověka neposlušchat, unikat z Božího dosahu.
Význam slova „sestoupit“.

BOŽÍ TRPĚLIVÁ MILOST – Gn 3,8.9

Jonášovým útěkem od Hospodina by mohlo všechno skončit. Když neposloucháme, když se pokoušíme uniknout a Bůh nás z toho usvědčí, když Bůh něco řekne, a my uděláme něco úplně jiného, mohl by to s námi nadobro vzdát. Bůh vůbec není povinen se námi zabývat, zejména když něco na celé čáře pokazíme. Avšak z lásky, která převyšuje naše chápání, s námi neustále pracuje – a to navzdory našim obrovským a opakovaným chybám. Za tuto Boží trpělivou milost bychom měli být nesmírně vděční. Představte si, že by nás Bůh zavrhl za jedinou větší chybu, které bychom se vůči němu dopustili. Kdo z nás by potom mohl mít naději na spasení? Milost není nic jiného než příležitost – vlastně mnoho příležitostí – začít znovu.

1. Které biblické příklady dokazují skutečnost, že Bůh nepřestává spolupracovat s těmi, kteří ve svém povolání úplně selhali?

Gn 16,1.2 _____

2 S 11,1-4 _____

Mt 26,74.75 _____

2. Co se o Boží milosti můžeme naučit ze zkušeností těch, jejichž víra a důvěra selhala, a to dokonce v rozhodující chvíli?

Bůh povolává Jonáše, ale Jonáš toto povolání odmítá. Co se děje potom? Nechává ho Bůh v jeho vzpurném postoji? Protože se dopustil této kardinální chyby, jednoduše jej zavrhne?

Boží konečné rozhodnutí je – ne. I když se Jonáš úplně otevřeně a jasně rozhodl utéci pryč, Bůh jde za ním. Jinými slovy: navzdory tomu, že Jonáš zavrhl Boha, Bůh nezavrhl Jonáše, alespoň zatím ne. Je tady muž, kterého Hospodin povolal. A přestože tento muž povolání odmítl, Boží Duch s ním rozhodně zápasí.

3. Co to říká nám o našem chození s Bohem? I když nám to dává velikou naději, neměli bychom si dávat velký pozor, abychom nebyli opovážliví a troufalí? Jak můžeme rozlišit, kdy máme naději, navzdory našim prohrám, a kdy si už počínáme troufale?

Přehled dne: Boží trpělivost při selháních a odboji jeho dětí.
Kde je hranice opovážlivosti a troufalosti.

BŮH PŘÍRODY – Jon 1,4

1. Jaká byla Boží odpověď na Jonášovu neposlušnost? Jon 1,4; 2,1

Ve Starém i v Novém zákoně je nápadné, s jakou jistotou je nám ustavičně připomínáno, že Bůh je Pánem přírody a někdy přírodu dokonce používá jako svůj výchovný prostředek. Na rozdíl od některých současných názorů, které považují vesmír za uzavřený a konečný systém a nenechávají v něm žádný prostor pro Boha a jeho jednání, Bible stále znovu a znovu vyznává, že nad přírodou a tím, co se v ní děje, vládne Bůh.

2. Jaká je Boží první reakce na Jonášovu plavbu? Jon 1,4

Bouře není jen přírodní živl. Může být i výsledkem působení Boha, který všechno převyšuje a je nade vším. Nemusí to však být jen projev jeho moci. Bouře se strhla kvůli Jonášovi. Verš 4. říká, že příčinou vzniku této bouře je Jonáš. To kvůli němu se stala na moři velká bouře. Společně s Jonášem a kvůli němu je do tohoto dobrodružství zapojena i příroda a mnoho námořníků. Hospodin poslal bouři, aby postihla nedůtklivého proroka. Do tohoto děje byli vtaženi i mnozí další, kteří byli na palubě lodi.

3. „Nevinní“ námořníci trpěli kvůli hříchu někoho jiného. Do jaké míry funguje tento princip stále? Jak nám to ukazuje na odpornou povahu hříchu?

Z knihy proroka Jonáše poznáváme vážnost Boží výzvy. Pán Bůh si pečlivě vybírá svého posla. Člověka, kterého si zvolil, bere tak vážně, že kvůli tomu, aby ho „postrčil“ a pomohl mu splnit svěřenou úlohu, zapojuje do akce i přírodu. Jak zápasil s Jákobem u potoka Jabok, tak nyní zápasí s Jonášem. Aby mu Jonáš věnoval pozornost, bere si na pomoc i přírodu.

4. Co si myslíš o tom, když v důsledku ničivé síly přírodních živlů umírají lidé a vznikají obrovské škody? Jak nám tento těžký problém pomáhá pochopit scénář velkého sporu mezi Kristem a satanem?

Přehled dne: Boží reakce na Jonášův útěk.

Jak Bůh používá síly v přírodě a jak to vnímáme my.

DOPORUČENÉ STUDIUM

Je zajímavé, co o egyptských ranách píše Ellen G. Whiteová: „Zmar a zpusťování vyznačovaly cestu zkázonosného anděla. Pouze krajina Gesen zůstala ušetřena. Egyptané tak poznali, že země je pod vládou živého Boha, že živly poslouchají jeho hlas a že jediné bezpečí je v poslušnosti k němu.“ (PP 193; PP 269)

Kniha Zjevení nás upozorňuje na to, že před druhým příchodem Ježíše Krista se v podobné situaci ocitne celý svět. Ellen G. Whiteová o tom píše v knize Proroci a králové v kapitole o Jonášovi:

„Je blízko doba, kdy nastane žalost na světě, již nevyléčí žádný balzám. Duch Boží přestane působit. Pohromy na moři i na souši budou stíhat jedna druhou. Jak často slyšíme o zemětřeseních, vichřicích, o zkázách způsobených požáry a zátopami, při nichž dochází k velkým ztrátám na životech a na majetku! Tyto pohromy jsou jen zdánlivě způsobovány náhodným uvolněním neuspořádaných a neovládaných přírodních sil; ve všem tom však můžeme spatřovat záměr Boží. Pohromy patří k prostředkům, jimiž se Bůh snaží vyburcovat lidi, aby si uvědomili, že jim hrozí nebezpečí.“ (PK 180; PK 277)

Diskusní otázky:

- 1. Mohl by Bůh i v jiný okamžik definitivně zastavit unikajícího Jonáše? Jestliže ano, kdy se tak mohlo stát?**
- 2. Srovnej Jidášovu situaci se situací Jonášovou. Jaký hlavní rozdíl mezi nimi byl?**
- 3. Jak nám příběh proroka Jonáše může pomoci, abychom pochopili, že všichni Boží proroci mají také své lidské slabosti?**

Shrnutí

Bůh chtěl použít Jonáše, přestože prorok selhal.

HEBREJSKÝ PROROK A POHANŠTÍ NÁMOŘNÍCI

Základní verš

„Z pokolení do pokolení trvá tvá věrnost, upevnil jsi zemi a ta stojí. Podle tvých soudů vše stojí dodnes, to všechno jsou tvoji služebníci.“ (Ž 119,90.91)

Další pokračování Jonášova příběhu (Jon 1,4-13) je svým způsobem podobné tomu, co se stalo starověkému Izraeli. Božím záměrem bylo, aby pohanům, kteří žili kolem nich, Hebrejci představili Boha, který pro svůj vyvolený lid udělal tak mnoho. Skutečnost byla ale jiná. Pro neposlušnost Hebrejů nešli tito pohané za Hebreji, ale Hebrejové šli za pohany – většinou v okovech. Svědčili o svém Bohu, jak to Bůh chtěl, ale za velkého nedostatku a utrpení.

V tomto úkolu se setkáváme s něčím podobným v menším rozsahu. Uprostřed těžkostí, problémů a mezi „pohany“ se Jonáš ocitne v situaci, kdy musí svědčit o Bohu – i kdyby loď okamžitě začala klesat ke dnu.

I když Jonáš udělal chybu a selhal, poselství přece zaznívá.

Týden ve zkratce:

Proč je tomu tak, že právě těžkosti nám často pomáhají dát věcem místo, které jim patří? S jak silnou ironií se setkáváme v této části knihy proroka Jonáše? Proč Jonáš svědčí o svém Bohu jako o Stvořiteli země a moře? Jak dokázal Bůh použít Jonáše jako svého svědka – navzdory jeho odporu a vzpouře?

Cíl úkolu:

Prozkoumat, jak neštěstí pomáhá uvědomit si, co je důležité.
Opětovně se utvrdit ve víře v Boha jako stvořitele.

BOUŘE NA MOŘI – Jon 1,5

Loď je v nebezpečí, že se potopí. Pohanští námořníci volají ke svým bohům, a Jonáš „sestoupil do podpalubí“ (v. 5), kde ho tvrdě spícího našel kapitán. Zřejmě ho pořádně rozhněvalo, když zjistil, že někdo v tak naléhavé a výjimečné situaci spí.

Text dále říká, že pohanští námořníci začali vyhazovat „předměty“ do moře. Byly to určitě věci, které pro ně za normálních okolností měly pro ně velkou hodnotu. Mohl to být i lodní náklad, ale v této nebezpečné situaci byli ochotni naházet do moře všechno.

- 1. Jaké duchovní poučení z toho vyplývá? Kolik z nás už bylo v situaci, kdy to, co jsme považovali za velice důležité, najednou svoji důležitost ztratilo? Jak může Bůh využít takovou situaci k tomu, aby nás naučil, co má skutečnou hodnotu?**
- 2. Přečti si, co řekl kapitán Jonášovi. Proč byl tak rozrušený? Co žádal od proroka? Co ho k tomu vedlo? Byla to víra, nebo obyčejné zoufalství? Jon 1,6**

Kapitánova výzva „Vstaň!“ (Jon 1,6) je velmi podobná výzvě, kterou ho oslovil i Bůh ve verši 2. – „Vstaň!“ A navíc, kapitán naléhavě prosí Jonáše, aby volal k Bohu. Používá přitom totéž sloveso, které použil Bůh, když vyzval Jonáše, aby „volal“ proti Ninive. (Jon 1,2) Nyní však výzva vstát a volat přichází od pohanského námořníka, který dokonce ani neuctívá Boha nebes.

Neznámý pohan prosí Jonáše, proroka pravého Boha, aby se modlil. Neměli bychom přehlédnout ironii této zvláštní situace!

- 3. Jaké duchovní poučení můžeme vyvodit z této paradoxní situace, kdy pohan prosí židovského proroka, aby se modlil? Potkal jsi někdy jinověrce anebo dokonce nevěřícího člověka, který byl více „duchovní“ či „morální“ anebo věrnější tomu, čemu věřil, než jsme my svému poznání? Co se z toho můžeme naučit?**

Přehled dne: Činnost pohanských námořníků v kritické situaci.
Výzva kapitána lodi a jeho postoj k problému.

NÁMOŘNÍCI SE NEVZDÁVAJÍ – Jon 1,7

Pohanští námořníci pokračují v boji se strašnou bouří, zatímco Jonáš je stále jaksí mimo. Jsou přesvědčeni, že ničivá síla této bouře je důkazem nelibosti a hněvu bohů. Příčinou bouře však ve skutečnosti nebyl hněv, ale láska a zájem pomoci.

1. Jak nás příběh učí tomu, že si máme dávat velký pozor, jestliže chceme vyvozovat závěry z problémů, kterým snad právě čelíme? (Viz také Ř 8,28; 1 Pt 4,12)

Námořníci se domnívali, že tak silná bouře je důsledkem něčí viny. Když našli viníka, jejich domněnky se potvrdily. Losování se ve starověkém Izraeli a v ostatních národech všeobecně používalo při řešení složitých situací – například Nu 33,54. V knize proroka Jonáše Bůh dovolí, aby losy označily jako příčinu bouře Jonáše.

2. Proč je nebezpečné předpokládat, když pomíneme biblické příklady, že problémy jsou nutně důsledkem provinění postiženého člověka? Jb 1,10-12

Po tom, co los padl na Jonáše, jej námořníci zasypali množstvím otázek. Určitě chtěli zjistit, proč los padl na něho a proč právě on zapříčinil tuto bouři.

Doposud jsme nečetli, že by byl Jonáš něco řekl. Až nyní, jako odpověď na mnohé otázky, kterými na něj naléhali, jim dává vyhýbavou odpověď. Ignoruje vlastní otázky – jaké je jeho povolání, odkud přichází a kde je jeho vlast. Jediná otázka, na kterou odpovídá, se týká jeho etnického původu. Říká jim, že je „Hebrej“. Potom odpovídá na otázku, kterou mu ani nepoložili, a vypráví, kdo je jeho Bůh.

Výraz „bát se Hospodina“ je běžný hebrejský slovní obrat, který naznačuje myšlenku úcty a služby Hospodinu. Co je v této mimořádné situaci v Jonášově odpovědi tak paradoxní? Zvláštní je, že první zaznamenaná slova vyřčená Jonášem jsou jeho vyznáním pravého Boha.

3. Ocitl ses už někdy v podobné situaci? Svědčil jsi o Bohu slovy, zatímco tvé činy nebyly dobrým svědectvím?

Přehled dne: Zjišťování příčiny neštěstí.
Jonášovo vysvětlení.

SVĚDEK NA MOŘI – Jon 1,8

Hned potom, co se představil jako Hebrej, podává Jonáš námořníkům informaci, na kterou se konkrétně ani neptali: „Bojím se Hospodina, Boha nebes, který učinil moře i pevninu.“ (Jon 1,9)

1. Proč Jonáš prozradil, že vzývá Boha nebes, před kterým utíkal? Jon 1,9

2. Co znamená vzývat Hospodina?

Velmi zajímavé je, že Jonáš ho pojmenovává nejen „Hospodin, Bůh nebes“, ale vzápětí o něm vypráví jako o Stvořiteli, který učinil moře i pevninu, což je zřejmě odkaz na záznam o stvoření z Genese.

Jonáš ví, že moc a autorita jeho Boha pramení z jednoduché, a přece rozhodující skutečnosti, že Hospodin je Stvořitel, zdroj všeho, co existuje, základ pravdy a ten, který stvořil skutečný svět. Naše víra je v podstatě založena na tom, že uctíváme Boha, který všechno stvořil. Faktem je, že jedině on je Stvořitel, a právě proto jen on sám je jediný pravý Bůh. Kdyby nebyl Stvořitel, proč bychom ho potom uctívali? Vždyť by byl, podobně jako my, jen dílem někoho většího, než je sám!

A tak Jonáš neztrácí čas nějakými sáhodlouhými teologickými debatami o svém Bohu. Naopak, jde přímo k jádru věci a říká jim, co potřebují vědět.

3. Bůh nám přikazuje, abychom každý týden, a to bez jakékoliv výjimky, věnovali jednu sedminu našeho života tomu, abychom si připomněli, že on je náš Stvořitel. Co nás to učí o významu pravdy o stvoření?

Přehled dne: Zájem pohanů o zjištění příčiny – hledání Boha.
Odpověď Božího služebníka a jeho postoj k situaci.

„COS TO UDĚLAL?“ – Jon 1,10

Ironie, s níž se tu setkáváme, překračuje všechny meze. Jonáš utíká, aby nemusel svědčit pohanům v Ninive. Ovšem nyní, na svém bezhlavém útěku před svou povinností, je přinucen svědčit pohanům na lodi.

1. Co odpověděl Jonáš mužům, že se začali tak velice bát? Jon 1,9,10

Jonášovo prohlášení způsobilo, že na námořníky padla „veliká bázeň“. Když se rozpoutala silná bouře, čteme, že se „báli“ (1,5), ale nyní to byla „veliká bázeň“ (v. 10). Větší strach u nich vyvolalo Jonášovo vyznání o Bohu než samotná nebezpečná bouře. Není divu. Jedna věc je uctívat silného Boha – něco úplně jiného však je otevřeně před ním utíkat.

Mezi těmito pohanskými námořníky a Jonášem je veliký kontrast. Zatímco Jonáš, Boží prorok, se odváží jednat proti Bohu, kterého vyzývá, krátká zmínka o mocném Bohu nebes vyvolává u námořníků velký strach. Ničivost a síla bouře je pro ně dostatečným svědectvím o moci Boha, kterého, jak se domnívali, Jonáš rozhněval.

K tomuto přesvědčení dospěli na základě Jonášova neplánovaného svědectví o Bohu. Ale i přesto, že šlo o takové bezděčné přiznání, se jeho slova dotkla srdcí námořníků. Vyjádřili zděšení nad tím, že Jonáš utíká před Bohem nebes a země. A tak, i přes jeho neposlušnost, jej Bůh použil jako svého svědka.

To, co v této bouři zapůsobilo na námořníky, se stalo proti Jonášově vůli. Určitě na něm neviděli nic, co by svědčilo o jeho zbožnosti. Bůh však dokázal pracovat i s Jonášovou neposlušností. Paradoxní je také to, že díky jeho svědectví se námořníci dozvěděli alespoň něco o pravém Bohu.

2. Když se námořníci dozvěděli o Jonášově útěku, řekli mu: „Cos to udělal?“ Co bychom odpověděli, kdyby nás někdo přistihl při hříchu a zeptal se: „Cos to udělal?“ Může v případě znovuzrozených křesťanů, kterým je slíbená moc shůry, platit nějaká výmluva nebo omluva?

Přehled dne: Reakce pohanů na fakta o Bohu.

Postoj proroka k poznání a zkušenosti s Bohem.

NEBEZPEČÍ NARŮSTÁ – Jon 1,10

1. Který výraz se v Jon 1,10 opakuje již potřetí v této kapitole?

Výraz „od Hospodina“ se v této kapitole opakuje téměř jako refrén. Setkali jsme se s ním dvakrát ve verši 3. Autor knihy proroka Jonáše, podobně jako všichni ostatní pisatelé Bible, dobře zvažuje výběr slov. Opakování se v hebrejském vyprávění používá ke zdůraznění něčeho důležitého. V tomto případě chce naši pozornost zaměřit na Jonášův tvrdohlavý postoj.

2. Co chtěl autor zdůraznit použitím tohoto výrazu? Může někdo uniknout z přítomnosti vševědoucího Boha? Jak se pokoušíme utéci před ním my?

Jak bouře sílila, námořníků se zmocňovalo stále větší a větší zoufalství. Uvědomovali si, že něco musí udělat, jinak všichni zahynou.

Všimněme si, že námořníci byli iniciativní i dále. Uznali Boha, kterého Jonáš uctívá. Nyní se Jonáše ptají, co mají udělat. Připouštějí svůj veliký strach a naléhají na Jonáše, aby jim poradil: Co můžeme udělat pro to, aby se Bůh už nehněval? Řekni nám a my tě poslechneme. Jinými slovy: Dostal jsi nás do této kaše, tak nám teď pověz, jak z toho vyvážnout.

3. Všimni si Jonášovy odpovědi. (1,12) Byl Jonáš připraven obětovat se pro dobro ostatních? Hrál úlohu zbožného mučedníka? Anebo stále setrval ve své neposlušnosti? Co nám skutečnost, že nemáme žádný záznam o Jonášově pokání, vypráví o jeho postoji?

Zdá se, jakoby se Jonáš stával trochu přístupnějším. Přiznává, že utíká od Hospodina, přiznává, že on je příčinou jejich současného neštěstí, a je ochotný dovolit, aby jej hodili do moře, a ušetřit je tak jisté záhuby. Ať už byly jeho skutečné pohnutky jakékoliv, Jonáš projevuje určité známky změny a růstu charakteru, i když vyvolané extrémními okolnostmi.

Přehled dne: Utíkat od Hospodina, znamená snahu nepřijmout svůj úkol. Co vyjadřuje jeho vlastní odhalení a vysvětlení příčiny bouře.

DOPORUČENÉ STUDIUM

Porovnej Jonášovu odpověď se zkušeností apoštola Pavla, když byl na lodi a také je na stejném moři zastihla veliká bouře. (Sk 27,21-25)

Uvažuj, jak se v ní Pavel snaží zvládnout celou situaci a vyhlašuje, že Bůh zachrání všechny, kdo jsou na palubě. Odvážně je napomíná, aby neztráceli naději a nebyli zoufalí: „Dnes v noci ke mně přišel anděl od Boha, kterému patřím a kterému sloužím, a řekl mi: »Neboj se, Pavle, ty se před císaře dostaneš. A Bůh ti daroval všechny, kdo jsou s tebou na lodi.« Budte proto dobré mysli. Věřím Bohu, že tomu bude tak, jak mi oznámil.“ (Sk 27,23-25) Představ si, jak by se asi odehrával děj, kdyby Jonáš projevil podobnou víru ve stejného Boha.

Diskusní otázky:

- 1. Co by se stalo, kdyby byl Jonáš právě ve chvíli bouře litoval svého selhání a prosil Boha, aby zachránil nejen jeho, ale i posádku a celou loď?**
- 2. Přečti si Jon 1,13. Co nám tento verš prozrazuje o charakteru těchto „pohanů“? Co je už dopředu připravilo na působení Ducha Božího?**
- 3. Jestliže Jonášovo jednání nepramenilo z nevěry, co bylo potom důvodem jeho jednání? Nepochybujeme o tom, že věřil v existenci Boží. Proč by jinak utíkal, když slyšel „slovo Hospodinovo“? Když stál tvář v tvář námořníkům, Jonáš vyznal svou víru v Hospodina. Věděl o moci svého Boha, protože připustil, že tato strašná bouře přišla proto, že utíká od Hospodina. V čem tedy spočíval jeho problém? Proč někdo zjevně neposlouchá Pána Boha, i když věří, že existuje? Do jaké míry jednají křesťané stejně? Jedna věc je neposlouchat přikázání Boha, v jehož existenci nevěříš. Něco úplně jiného však je otevřeně neposlouchat přikázání Boha, v kterého věříš. Diskutujte o tom.**

Shrnutí

Bůh použil Jonáše proti jeho vůli. Mnohem lepší by bylo, kdyby Jonáš spolupracoval s Bohem hned od začátku.

U HOSPODINA JE VYSVOBOZENÍ

Základní verš

**„Ti, kdo se šalebných přeludů drží, o milosrdenství se připravují.“
(Jon 2,9)**

Drama knihy proroka Jonáše pokračuje a vrcholí v první kapitole. Prorok, ve snaze vyhnout se svému úkolu, se v bouři ocitne tvář v tvář smrti. Je zvláštní, že uprostřed tohoto rozruchu se nemodlí k Hospodinu prorok Jonáš, ale pohanští námořníci:

„Volali tedy k Hospodinu: »Prosíme, Hospodine, ať nezahyneme pro život tohoto muže, nestíhej nás za nevinnou krev. Ty jsi Hospodin, jak si přeješ, tak činíš.«“ (Jon 1,14)

Jaký paradox! Pohané, v protikladu k neposlušnému proroku Božímu, prosí o to, aby nebyli vinni jeho smrtí. S podobnou scénou, kdy se pohané modlí k Bohu, zatímco jeden z Božích sluhů mlčí, se v Bibli nesetkáváme tak často. Pohané v našem příběhu jednají tak, jak měl vlastně od začátku jednat Jonáš.

Kromě toho námořníci na základě Jonášova svědectví, jak je vyjádřeno ve verši 9, volají k jeho Bohu, který dal Izraeli jako symbol smlouvy zvláštní jméno. Snad jednali pod tlakem okolností, ale jsou případy, kdy právě taková situace upoutá něčí pozornost.

Sledujme proto Jonášův příběh dále, abychom viděli, jak události pokračovaly.

Týden ve zkratce:

Co dělali námořníci, když se bouře utišila? Co nakonec vedlo i Jonáše k modlitbě? Zač se Jonáš modlí? Co nás tento příběh učí o tom, že povolání bez odpovídajících činů ztrácí svůj význam? A co víc – co nás učí o Boží milosti vůči těm, jejichž práce neodpovídá jejich povolání?

Cíl úkolu:

Uvědomit si dopad bouře na víru námořníků.

Zdůraznit, že Jonášovo prorocké povolání by bylo zbytečné bez osobního přesvědčení.

STRACH BOŽÍ – Jon 1,15.16

Minulý úkol jsme ukončili tím, že námořníci, úplně zoufalí, hodili Jonáše do moře, a tak se zachránili. Až potom „moře přestalo běsnit“. (Jon 1,15) Opět se zde setkáváme s Bohem, který stvořil moře a vládne nad ním.

1. Co udělali námořníci poté, co se bouře utišila? Jon 1,15.16

Námořníci nepovažovali změnu počasí za nějakou shodu okolností v nikým neovládané přírodě, za náhodu anebo štěstí, které je potkalo. Naopak, „na ty muže padla veliká bázeň před Hospodinem“. (v. 16) Předtím se báli bouře, nyní se bojí Boha bouře – a to dokonce více než bouře samé. Předtím se klaněli svým falešným bohům, nyní uctívají Hospodina a zavazují se mu sliby. Námořníci se osobně setkali s živým Bohem. Obětují a zavazují se sliby pravému Bohu, který moře nejen stvořil, ale který nad ním i vládne. Bůh je zázračně vysvobodil a oni mu za to vzdali čest.

2. Co vedlo námořníky k tomu, že „přinesli Hospodinu oběť a zavázali se sliby“? Jon 1,16

Bude člověk, kterému Bůh daroval život, jej z vděčnosti uctívat a poslouchat? Určitě. Tutéž zkušenost prožili i tito námořníci. Čest, úcta a poslušnost nemohou spasit. Jsou jen výsledkem spasení a důsledkem zázračného vysvobození, které si můžeme přivlastnit výlučně vírou. Nejkrákladnější protiklad v 1. kapitole nám zřejmě skýtá největší duchovní poučení. Ve verši 9. Jonáš prohlašuje, že se „bojí Hospodina“, avšak jeho činy tomu neodpovídají. Naopak pohané se „bojí Hospodina“ a podle svého vyznání i jednájí, i když Hospodina znají mnohem méně než Jonáš, hebrejský prorok.

3. Co to v praktickém významu vlastně uctívání je?

Přehled dne: Utišení bouře jako výsledek uvržení Jonáše do moře.
Bázeň námořníků před Hospodinem.
Otázka uctívání.

V ÚTROBÁCH RYBY – Jon 2,1

Námořníci se domnívali, že se Jonáš utopil a stal se obětí bouře a moře. V této chvíli stojíme opět tvář v tvář Bohu, který má plnou moc nad přírodou. Viděli jsme, jak Bůh spustil veliký vítr a strhla se bouře, jak řídil losování a jak potom bouři utišil.

1. Jakým způsobem Bůh opět zjevuje svoji svrchovanou moc? Jon 2,1

Živý člověk pohlcený rybou a žijící celé tři dny v jejím nitru – to by byla mimořádná událost v každé době. I tehdy to bylo něco neuvěřitelného. A přece – Bible se vůbec nesažší nějakým způsobem vysvětlit ani dosvědčit, jak se něco takového mohlo vůbec stát. Jednoduše to podává jako skutečnost, protože věří, že Hospodin to může udělat.

Čteme, že Hospodin „nastrojil“ velkou rybu, aby pohltila Jonáše. Mohli bychom to také přeložit jako „připravil“ anebo „zařídil“. Toto sloveso pochází z hebrejského slovního základu, který může kromě jiného znamenat i „dosadit“, „přichystat“, „počítat“. Použití tohoto slovesa chce v našem případě zdůraznit Boží svrchovanou vládu nad jeho stvořením za účelem vykonání jeho záměru. Autor používá toto sloveso v knize proroka Jonáše třikrát a vždy ho spojuje s Božím rozkazem; to proto, aby zdůraznil Boží všemohoucnost.

2. Které sloveso je použito k popisu toho, co ryba udělala s Jonášem? Jon 2,1

Sloveso „pohltil“ se ve Starém zákoně vyskytuje v různých tvarech. (Ž 35,25; Jr 51,34) Často se s ním setkáváme v souvislosti s izraelským zajeťím. Někdy je použito pro popis Božího soudu nad jeho lidem. Jeho použití v tomto případě je velmi výstižné. Bůh nejednou dopustil soudy na svůj lid proto, že ho chtěl odvrátit od zla a hříchu. Tyto soudy měly spásitelný záměr. Totéž Bůh určitě zamýšlel i s Jonášem. V opačném případě by jej ryba nebyla pohltila celého, ale určitě roztrhala.

3. Přemýšlej o některých zázracích v Bibli. Co nám vyprávějí o Boží moci? Jakou naději nám nabízejí?

Přehled dne: Veliká ryba – další Boží nástroj, který Jonášovi pomáhá pochopit důležitost jeho poslání.
Zázraky připomínají Boží moc.

Úterý 4. listopadu

JONÁŠŮV PODMOŘSKÝ ŽALOPĚV – Jon 2,1

1. Jak dlouho zůstal Jonáš v tomto neobvyklém dopravním prostředku na cestě Středozezemním mořem? Jon 2,1

2. Tento časový údaj používá i Nový zákon. Mt 12,39.40

Ježíš uvádí Jonášovo zázračné vysvobození ze spárů smrti jako znamení svého vlastního utrpení, smrti a vzkříšení. Prorok Ozeáš vzpomíná podobný časový úsek a dává ho do kontextu se vzkříšením. (Oz 6,2) Když Kristus přirovnává svoji smrt a vzkříšení ke zkušenosti proroka Jonáše, spojuje to s tím, co je už ze Starého zákona známo.

Vraťme se však na Středozezemní moře. Jonáš si sotva mohl uvědomit, co najednou způsobilo takovou dramatickou změnu. Neutopil se, jen těžká, dusivá tma ještě více zhoustla. Trvalo mu určitě nějakou chvíli, než porozuměl, že vše zahalující temnota není šeól (hebrejský výraz pro hrob, podsvětí; Jon 2,3). Když však pochopil, že je skutečně ještě živý, pokládal za příslib svého vysvobození.

3. Co nakonec Jonáš dělá? Jon 2,2

Slova Jonášovy modlitby vyjadřují úzkost, kterou pocítoval, když se topil, když byla smrt na dosah; zároveň jsou reakcí na jeho zkušenost s „velikou rybou“. Ve své modlitbě používá mnoho výrazů ze Žalmů. Používání těchto výrazů není nic neobvyklého. I dnes se často stává, že křesťané vyjadřují aspoň část své modlitby pomocí různých částí starozákonních Žalmů. Žalmy se také používají i jako součást bohoslužby – jako modlitby vyzvání a požehnání.

4. Proč raději čekáme, až se ocitneme v problémech a zkouškách, a neprosíme o Boží pomoc dříve? Vždyť je nám přece vždy k dispozici! Kdyby se Jonáš modlil, když to všechno začalo, snad by byl ušetřen všech těchto zkoušek.

Přehled dne: Tři dny Jonáše a Ježíše.
Jonášova modlitba.
Kdy je třeba se modlit.

ZEMĚ A JEJÍ ZÁVORY – Jon 2,3

1. přečti si Jonášovu modlitbu v útrokách ryby – Jon 2,3-10. Co jí Jonáš vyjadřuje?

Zvláštní je i to, že ryba jej spolkla – a Jonáš přesto chválí Boha za vysvobození a záchranu! Z toho je zřejmé, že si uvědomil, co se stalo, a musel v tom vidět Boží ruku. Pochopil, že Bůh ho zachrání i proti jeho vůli.

2. přečti si znovu Jon 2,5, kde se Jonáš modlí: „Jsem zapuzen, nechceš mě už vidět...“ Porovnej tento text s Jon 1,3,4, kde je napsáno, že se Jonáš pokoušel utéci „ pryč od Hospodina“. Co je na tom obzvlášť neočekávaného?

3. Jak končí Jonášova modlitba, která začínala zoufalým nářkem k Hospodinu? Jon 2,10

Mnozí pokládají tuto závěrečnou oslavu Boží milosti za jádro celé knihy proroka Jonáše; za hlavní myšlenku, kterou chtěl autor vyzdvihnout. Jonáš je přinucen uznat Boží zachraňující milost. Zvláštní je, že pohanští námořníci to už udělali před ním! Když Jonáš vyhlásil, že bude obětovat a splní své sliby, oznamuje tím svůj záměr učinit to, co pohanští námořníci udělali už před ním. Ani nyní bychom neměli přehlédnout ironii této situace.

Obě první kapitoly knihy proroka Jonáše končí tématem obětování a slibů, čímž ukazují čtenáři paralelu mezi zkušeností proroka Jonáše a zkušeností pohanských námořníků. Obě strany se ocitnou v mimořádné krizové situaci – bouří na moři jsou ohroženy jejich životy. Obě volají k Hospodinu, protože uznávají jeho svrchovanost. Obě strany jsou fyzicky zachráněny. Obě přinášejí oběti. Jonáš se však jako poslední dopracuje k tomu, k čemu dospěli pohanští námořníci už před ním.

4. V tomto příběhu o Jonášovi vidíme příklad Boží milosti, milosrdenství a přízně vůči těm, kteří si to nezaslouží. Uvědomil sis už někdy, že ti Bůh anebo někdo z lidí projevil takovou milost podobným způsobem? Jak ji projevuješ jiným ty?

Přehled dne: Hlavní myšlenky Jonášovy modlitby.
Slib vyjádřený na závěr Jonášovy modlitby.

MODLITBA V OKAMŽIKU VRCHOLNÉ NOUZE – Jon 2,10

Jonáš končí svoji modlitbu zvoláním: „U Hospodina je spása!“ Hebrejský výraz pro „spasení“ znamená nejen bezprostřední fyzickou záchranu, ale také záchranu věčnou, definitivní vykoupení (základ slova „spasení“ tvoří stejné souhlásky, které jsou i ve jménu „Ježíš“).

V celé své modlitbě Jonáš ani jednou nevyznává svůj vzdor. Není v ní žádný náznak skutečného pokání. Ovšemže skutečnost, že o tom není žádná zmínka, ještě nemusí znamenat, že při pobytu v útrokách ryby svůj hřích nevyznal. Hřích by přece jen neměl zůstat přehlédnut. Ale i kdyby svůj hřích nevyznal a upřímně ho nelitoval, příběh svědčí o tom, že i tehdy by byl Hospodin ochoten to s ním ještě jednou zkusit a spolupracovat s ním.

1. Porovnej Jonášovu modlitbu s modlitbou Davida v Ž 51. V čem jsou si podobné? V čem se liší?

Jonášova modlitba nás chce povzbudit zprávou, že k Bohu můžeme přijít i tehdy, když na celé čáře selžeme, dokonce i tehdy, když si nešťestí sami přivoláme svou vlastní neposlušností. Je velmi důležité to vědět, protože tehdy, jak se zdá, je to nejtěžší se modlit. Tehdy cítíme, že nemáme ani to nejmenší právo volat k Bohu. A kdybychom se snad i chtěli modlit, cítíme, že Boží pomoc si vůbec nezasloužíme. Je více než pravděpodobné, že si ji skutečně nezasloužíme. Ale co je potom milost, jestli ne to, že dostaneme něco, co jsme si vůbec nezasloužili?

2. „Když vám satan našeptává, že jste velkými hříšníky, vzhledněte ke svému Vykupiteli a mluvíte o jeho zásluhách. Pohled do jeho světla vám přinese pomoc. Poznejte své hříchy a nepříteli řekněte: »Ježíš Kristus přišel na svět, aby zachránil hříšníky.« (1 Tm 1,15) Můžeme být spaseni jeho nevyrovnatelnou láskou.“ (CK, 26; SC 35.36) Přivlastni si toto nádherné zaslíbení. Je více než pravděpodobné, že ho budeš potřebovat.

Přehled dne: Vývoj Jonášovy víry vyjádřený modlitbou.
Víra a pokání.
Co potřebujeme vědět o Kristu a prožít s Kristem.

DOPORUČENÉ STUDIUM

V knize Cesta ke Kristu si přečti kapitolu „Modlitba jako přednost“.

„Pokud jsi vyznal své hříchy, věř, že Boží slovo nemůže zklamat. Věrný je ten, který zaslíbil. Tvou povinností je nejen vyznat své hříchy, ale také věřit, že Bůh své slovo dodrží a odpustí ti. Musíš věřit v Boha jako v toho, který učiní to, co ve svém slově zaslíbil, a odpustí všechna tvoje provinění.“ (EGW, This Day With God, 89)

„Patříš k těm, kdo dělají chyby? Jdi k Ježíši a popros ho, aby ti odpustil. Potom věř, že to tak skutečně učinil. »Jestliže doznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští a očišťuje nás od každé nepravosti.« (1 J 1,9) Popros Pána, aby ti tvoje chyby odpustil. Potom se v něm raduj.

Vůbec ti nepomůže, když budeš neustále naříkat nad svými slabostmi. Řekni: Pane, svoji bezmocnost kladu na tebe, jen na tebe. Nebudu se více trápit, protože tys řekl: »Proste a dostanete«. Věř, že dostaneš. Věř, že tvůj Spasitel je plný slitování, plný něžného soucitu a lásky. Nedovol, aby tě zmalomyslněly malé neúspěchy. Malé chyby mohou být z Páně dopuštění, aby tě uchránil od chyb větších.“ (EGW, The Upward Look, 132)

Diskusní otázky:

- 1. Co bys pověděl někomu, kdo odmítá Jonášův příběh, protože nedokáže uvěřit tomu, že člověk může přežít v útrokách ryby tři dny?**
- 2. Jonáš se ve svém podmořském žalmu dvakrát zmiňuje o chrámu. (Jon 2,5.8) Jaký chrám má na mysli? Čeho je symbolem?**

Shrnutí

Pohlcen zaživa velikou rybou, musí Jonáš projít tvrdou školou a naučit se to, co měl vědět už dávno: že víra bez skutků není k ničemu.

DRUHÉ PŘÍLEŽITOSTI

Základní verš

„Hospodine, zkoumáš mě a znáš mě. Víš o mně, ať sedím nebo vstanu, zdálky je ti jasné, co chci dělat. Sleduješ mou stezku i místo, kde ležím, všechny moje cesty jsou ti známy.“ (Ž 139,1-3)

První dvě kapitoly knihy proroka Jonáše, které jsme doposud prostudovali, byly bohaté na události a myšlenky. Jednou z nejdůležitějších myšlenek je snad ta, že Bůh, který působil v životě Jonáše, je tentýž Bůh, který jedná pro záchranu našeho života dnes. Naše zážitky a zkušenosti asi nejsou tak dramatické, naše povolání snad není tak intenzivní, ale Boží zájem o Jonáše a jeho láska k němu se vůbec neliší od Božího zájmu o nás a od jeho lásky k nám. Jen kdybychom tomu skutečně věřili. Vzpomeň si, co všechno Hospodin udělal pro Jonáše, aby toho vzpurného proroka přivedl tam, kde ho chtěl mít. Neudělá to i pro nás, když to pomůžeme?

Jonášův příběh výstižně vyjadřuje skutečnost, se kterou se setkáváme v celé Bibli – Boží úžasná milost pracuje a působí na srdce všech, kteří jsou ochotni přijmout ji, a to i v případě, že by je musela trochu „přitlačit“.

Týden ve zkratce:

Jak se Jonáš dostal z útrob velké ryby? Proč mu Bůh dal druhou příležitost? Jak se v tomto příběhu projevila Boží milost?

Cíl úkolu:

Prozkoumat, proč Bůh dal Jonášovi novou možnost.
Uvědomit si, jak Boží milost zachránila Jonáše z jeho podmořského zajetí.

„SLOVO“ PŘICHÁZÍ OPĚT – Jon 2,11

Mnohým překladatelům výše uvedeného textu chybí smysl pro jemné jazykové odstíny. Doslovně přeložený text by vypadal asi takto: „I řekl Hospodin rybě a vyvrhla Jonáš.“ S výrazem „I řekl Hospodin (anebo Bůh) se v Bibli setkáváme velice často.

Například celý záznam o stvoření je protkaný slovním obratem – „i řekl Bůh“. „I řekl Bůh: »Buď světlo!«“ „I řekl Bůh: »Buď klenba!...«“ atd. (Gn 1) V knize proroka Jonáše se setkáváme se stejným slovním spojením, které je opět použito takovým způsobem, že ukazuje na Boží moc nad jeho stvořením. Jestliže mohl povolát k existenci tento svět a celou přírodu, nepochybuje také o tom, že jí vládne, jak jsme to viděli v prvních dvou kapitolách knihy, kterou studujeme.

1. Prečti si Jon 3,1. Co čteme v tomto textu, který nám připomíná Jon 1,1?

Existuje starý židovský překlad Bible do aramejštiny, známý jako Targumy (tzn. Překlady), kterých si v synagogách velice vážili a ctíli je. Všimni si, do jak úzké souvislosti dává tento překlad „slovo Hospodinovo“ přímo s Hospodinem.

Naše Bible říká: „Bůh stvořil člověka“ (Gn 1,27); Targumy to překládají: „A slovo Hospodinovo stvořilo člověka.“ Bible říká: „I viděl Hospodin... Litoval, že na zemi učinil člověka...“ (Gn 6,6.7); Targumy překládají: „A litoval Hospodin, že svým slovem učinil člověka na zemi“. Bible říká, že Abraham „Hospodinu uvěřil“ (Gn 15,6); podle Targumů Abraham „uvěřil v slovo Hospodinovo“. Takových příkladů bychom našli mnohem více.

2. Pojmy, jako například „slovo Boží“, asi nedokážeme plně pochopit. Důležité však je, abychom si uvědomili, že Bůh působí a zasahuje do dění na tomto světě. Ještě stále můžeme vidět projevy jeho moci, která se však nejvíce zjevila prostřednictvím Ježíše – Slova. Jakou útěchou je pro nás skutečnost, že na této hříšné planetě nejsme sami, že nejsme opuštěni a ponecháni napospas svému osudu?

Přehled dne: Hospodinovo slovo – co to znamená, když Hospodin promluví anebo jiným způsobem oznámí své slovo.

DRUHÁ PŘÍLEŽITOST – Jon 3,1

Jonáš je opět tam, kde byl na začátku. V hebrejské Bibli jsou prvá slova třetí kapitoly téměř doslovným zopakáním úvodních slov první kapitoly. Bez ohledu na jeho předešlou neposlušnost, Jonáš dostává druhou možnost.

1. O kom čteme, že mu Bůh nabídl druhou příležitost – stejně jako Jonášovi? Gn 22,1-3

„Bůh povolal Abrahama, aby byl otcem věřících. Jeho život měl být příkladem víry pro další generace. Abrahamova víra však nebyla dokonalá. Projevil nedostatek víry v Boha tehdy, když zatajil skutečnost, že Sára je jeho žena, a pak ještě svým sňatkem s Hagar. Aby mohl dosáhnout nejvyššího stupně, podrobil ho Bůh zkoušce – nejtěžší, jakou kdy člověk musel podstoupit.“ (PP 101.102; PP 147)

2. Kdo další dostal druhou šanci? Gn 28,10-13

„Sužován výčitkami svědomí a strachem o svůj život, vyhýbal se Jákob lidem, aby mu jeho rozněvaný bratr nepřišel na stopu. Obával se, že navždy ztratil požehnání, jímž ho Bůh hodlal obdařit.

Večer druhého dne byl již daleko od otcových stanů. Cítil se psancem a uvědomoval si, že všechny své nesnáze si přivodil sám svým špatným jednáním. Tíha zoufalství a beznaděje zaplavila jeho duši a stěžil se odhodlával k modlitbě. Byl však tak osamělý, že cítil potřebu ochrany Boží, jak ji dosud ještě nikdy nepocítoval. S pláčem a v hluboké pokoře se vyznal ze svého hříchu a prosil o nějaký důkaz, že ho Bůh neopustil...

Bůh Jákoba neopustil. Jeho milosrdenství zahrnovalo i tohoto zbloudilého služebníka, který ztrácel víru. Slitovný Hospodin zjevil se Jákobovi ve chvíli, kdy toho nejvíce potřeboval.“ (PP 129; PP 183-184) Potom Bůh dal Jákobovi vidění, ve kterém spatřil žebřík sahající až do nebe, po němž vystupovali a sestupovali andělé.

3. Je vyznání hříchu a pokání vyjádřením, že znovu a znovu dostáváme „novou šanci“?

Přehled dne: Druhá příležitost pro Jonáše.

Druhá příležitost pro Abrahama a Jákoba.

BOŽÍ DAR – Ř 3,23

Obraz Boha, jak nám je představen ve Starém zákoně, nám nepochybně velkou měrou zjevuje jeho charakter. Náš Bůh je odpouštějící Bůh, milostivý Bůh, Bůh lásky a slitování. Celý plán spasení je založený na myšlence odpuštění – nám lidem, kteří jsme propadli hříchu a zasloužili si smrt. A přece nám Bůh prostřednictvím Ježíše Krista nabízí život.

1. Co se z uvedených textů dovídáme o sobě, o své přirozenosti, o svém charakteru a o svých skutcích? Iz 64,5; Ř 5,12

Můžeme popřít pravdivost těchto biblických veršů, když se rozhlédneme kolem sebe? Vlastně bychom se ani moc rozhlížet nemuseli. Pohled do vlastního nitra by nám měl úplně stačit.

A přece. Tato zkušenost Jonáše je jen malým zlomkem toho, co Bůh prostřednictvím Ježíše na kříži udělal pro celé lidské pokolení. V Ježíši jsme všichni dostali druhou šanci na život, všichni jsme dostali příležitost být vykoupeni. Ježíš Kristus ji nabízí celému světu.

2. Pozorně a s modlitbou si přečti stať Ef 2,1-10. Všimni si, jak jsou slova „hřích“, „mrtvý“, „vina“, „neposlušnost“, „sklony“, „tělo“ a „hněv“ použita v souvislosti s námi, s našimi skutky a naším charakterem. Která slova jsou naopak použita ve verších, kde se hovoří o Bohu, jeho jednání a jeho charakteru?

Přehled dne: Hříšnost člověka.
Boží charakter.

DRUHÉ PŘÍLEŽITOSTI – 1 J 1,9

Název studia pro dnešek není „Druhá příležitost“, ale „Druhé příležitosti“. Je v tom záměr. Když v Písmu čteme, že Jonáš dostává druhou příležitost – kdo z nás nepotřebuje v životě další, nové a nové příležitosti? Kdybychom všichni měli jen jedinou „druhou příležitost“, kdo by potom byl spasen?

1. Prečti si 1 J 1,8–2,1. Jak tyto verše potvrzují myšlenku, že i když jsme následovníci Krista, v životě potřebujeme více, nejen jednu „druhou příležitost“?

Může někdo tvrdit, že od doby, kdy přijal Krista a dostal příležitost začít znovu, se už nikdy nemusel vrátit pod kříž a opět prosit o odpuštění? To neznamená, že vždy, když zhřešíme, jsme ztraceni, ale že potřebujeme, aby nám odpustil více než jen jednou.

Jestliže jsme sami vůči sobě upřímní, musíme si přiznat, že Bůh je k nám milostivý a odpouští nám více než jen dvakrát, jak jsme to viděli v Jonášově životě. Když se nebudeme soustřeďovat na hříchy ostatních a myslet jen na to, že potřebují, aby v jejich životě působil Bůh, budeme citlivější a dříve si uvědomíme, kolikrát Bůh udělal milost nám.

„Ježíš zná život každého z nás. Můžeš snad říci: Jsem hříšný, velmi hříšný. A může to být pravda. Čím jsi však horší, tím více potřebuješ Krista. On nikoho, kdo lituje svých hříchů, neodmítne. Nikomu nepřipomíná, co o něm ví, ale každého zkroušeného člověka povzbudí. Všem, kdo k němu přijdou s touhou po odpuštění a změně, odpustí.“ (TV 360; DA 568)

Jestliže jsme dostatečně čestní vůči sobě samým a nezapomeneme, jak nás Bůh vytáhl z jámy, kterou jsme si sami vykopali, lépe dokážeme ocenit a vážit si milosti, kterou Bůh projevil svému neposlušnému proroku Jonášovi.

2. Prečti si 1 J 2,3-6. Jaká souvislost je mezi těmito dvěma statěmi, kde jedna přizvukuje realitě hříchu v našem životě, zatímco druhá potřebě poslušnosti zákona?

Přehled dne: Potřeba dalších možností – odpuštění a očištění.
Potřeba poslušnosti.

DALŠÍ POKUS – Jon 3,2

1. „Slovo Hospodinovo“ se opět stalo k Jonášovi. Co mu Bůh řekl? Jon 3,2

Boží příkaz: „Vstaň, jdi do Ninive, toho velikého města“, je totožný s prvním příkazem, který dal Bůh Jonášovi před jeho neobyčejným dobrodružstvím na Středozemním moři. Ninive je stále ještě metropolí, kam ho Bůh chce dostat. Bůh se nenechal odradit vzdorem svého proroka.

2. Jak Jonáš v tomto případě odpovídá? Jon 3,3

Všimněme si, jak text popisuje, co se stalo s Jonášem potom. Jonáš dostává příkaz jít – a hned čteme, že Jonáš šel. Nemáme žádnou zmínku o dlouhé cestě, kterou bezesporu musel Jonáš vykonat. Je to přímý protiklad k jeho první cestě, o které čteme v úvodních dvou kapitolách. Naše pozornost je nyní směřována přímo na město Ninive.

Popis Jonášovy první cesty měl svoji příčinu – odhalit podstatu Jonášovy vzpoury proti Bohu. Ale nyní, když Jonáš poslouchá, není důležité popisovat cestu podrobně. Do centra naší pozornosti se dostává Ninive.

3. Co se dovídáme o městě Ninive? Jon 3,3

„Muselo se jím procházet tři dny.“ Tato slova mají v původním jazyce zvláštní tvar. V starověkých záznamech mohou naznačovat jeden den cesty z předměstí, jeden den pro obchodní záležitosti nebo vyřízení povinností v něm a jeden den na návrat.

4. Bůh posílá hebrejského proroka do hlavního města Asýrie s poselstvím o soudu. Bezbožnost tamních obyvatel je známa široko daleko. V čase, kdy Izraelci prokazatelně prosí, aby metla kruté Asýrie byla zničena, Bůh k těmto nepřítelům prostřednictvím Jonáše naprahuje svou milostivou ruku. Jaké poselství z toho zaznívá pro nás? Jaký princip poznáváme?

Přehled dne: Boží opakovaná výzva a Jonášova odpověď.
Jací jsou obyvatelé Ninive a proč jim Bůh posílá toto varování.

DOPORUČENÉ STUDIUM

„Probudte se, probudte se, moji bratři a sestry, a vstupte do domácích misijních polí, která nikdy nebyla opracována. Když jste dali něco pro zahraniční misijní pole, nedomnívejte se, že vaše povinnost je tím splněna. V zahraničních polích musí být vykonáno určité dílo, ale i u nás je ještě nutno vykonat mnoho důležitého. V našich městech žijí lidé téměř ze všech národů. Ti potřebují světlo, které Bůh dal své církvi.“ (8T 36)

„Při plánování šíření varovné zvěsti mezi obyvateli různých národů v dalekých zemích je třeba mnoho vykonat i pro cizince, kteří přistáli na březích naší země. Lidé v naší blízkosti jsou právě tak vzácní jako lidé v Číně. Boží lid má věrně pracovat v dalekých krajích, jak mu to umožňuje Boží prozřetelnost, ale splnit má i svoji povinnost vůči cizincům různých národností v městech, městečkách a blízkém okolí.“ (ChS 199)

Diskusní otázky:

- 1. Bible učí, že můžeme dostat mnoho příležitostí, a to i tehdy, když je promarníme. Musíme však pamatovat na to, že z Boha si nikdo nebude tropit posměch. Ti, kteří znevažují Boží milost, jsou v nebezpečí, že budou muset čelit Božímu hněvu. Může se stát, že překročíme hranice odpuštění?**
- 2. Máme zmínku o lidech, kteří o sobě tvrdili, že jsou křesťané, a přece byli zatraceni. (Mt 7,22.23) Když se něco takového stane, je to snad proto, že Bůh změnil své mínění o nás, anebo proto, že jsme se tak velice zatvrdili ve svém hříchu, že už nepřicházíme k Bohu a neprosíme o odpuštění?**

Shrnutí

Jonáš dostává tak velice potřebnou druhou příležitost. Koho z nás se to netýká?

JONÁŠ – ÚŽASNÝ EVANGELISTA

Základní verš

„Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nevrátí se ke mně s prázdnou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal.“ (Iz 55,11)

Jonáš přichází do hlavního města Asýrie – Ninive. Odvážně hlásá poselství, které mu Bůh dal. Reakce obyvatel Ninive je velmi pozoruhodná. Vidíme obraz skutečného pokání – a to i u těch, u kterých bychom to nikdy nečekali. Jejich pokání zdaleka převyšuje všechny události, s kterými jsme se doposud v této knize setkali.

Jak vysvětlíme tento náhlý zvrat? Biblický text nám to blíže neobjasňuje. Vzhledem k tomu, že obrácení je něco zcela osobního a výjimečného, je skutečně velmi překvapující, že pokání činilo celé pohanské město. Podobně jako v jiných biblických záznamech, i v tomto případě nám chybí mnoho detailů. Nedá se nic dělat – musíme si vystačit s tím, co máme – ale to co máme, je určitě dostačující pro to, abychom se znovu přesvědčili o Boží milostivé lásce k hříšníkům.

Týden ve zkratce:

Co tvoří podstatu Jonášova poselství? O čem se v něm vůbec nehovoří? Kolik času zbývá obyvatelům do vyplnění Božích soudů? Jak reagují? Jak reaguje král? Jak dokazuje jejich jednání úzký vztah mezi vírou a skutky? Co se ze zkušenosti obyvatel Ninive můžeme jako církev naučit o víře, pokání a poslušnosti?

Cíl úkolu:

Prozkoumat podstatu Jonášova poselství pro Ninive.

Prozkoumat odpověď obyvatel Ninive na Jonášovo poselství.

Uvědomit si, co se jako církev můžeme naučit od obyvatel Ninive.

KÁZÁNÍ V HLAVNÍM MĚSTĚ ASÝRIE – Jon 3,4

Bylo by úžasné mít osnovu Jonášova kázání nebo jeho poznámky a vědět, co všechno řekl, že jeho slova měla tak silný vliv na tento pohanský národ.

Víme však jen to, co je napsáno v tomto verši. A z něho můžeme zjistit, co jeho poznámky pravděpodobně neobsahovaly. Nekázal nic o existenci jediného Boha ani o Boží nekonečné lásce. Nekázal o naději nebo o zaslíbení věčnosti. Jonášovým posláním nebylo ani usilovat o ekumenickou jednotu. Pro obyvatele Ninive měl Jonáš jen jedno konkrétní poselství: Buď se odvrátíte od svých zlých cest, nebo na vás Bůh sešle soudy.

1. Na co je Jonáš výslovně upozorňoval? Jon 3,4

Soud je jedním z klíčových témat v Bibli. Setkáváme se s ním v celém Písmu, podobně jako s tématem spasení. Je to úplně logické, protože obě spolu úzce souvisí. Pro bezbožné představuje soud smrt a zahynutí, pro spravedlivé je soud příslibem ospravedlnění a spasení. Ať už je to tak, anebo onak, nikdo – spravedlivý ani bezbožný – soudy neunikne.

2. Pojem „soud“ se v Písmu objevuje v různých souvislostech. Vyhledej si uvedené texty. Co nám říkají o soudu? Gn 15,14; Kaz 3,17; Sk 17,31; 1 J 4,17; Zj 20,12

Teologové rádi tvrdí, že Boží poslední slovo není soud, ale spasení. Z evangelia Janova 12,47 zjišťujeme, že za všemi Božími soudy se vlastně skrývá jeho touha zachránit a spasit člověka. Na Egypt seslal soudy až poté, co Egypťané setrvali ve svém vzdorovitém postoji; svět zničil potopou až poté, co lidé odmítli poslouchat a dbát na jeho slova. I v našem případě upozorňuje obyvatele Ninive na soud proto, aby je zachránil. Jinými slovy, Bůh používá hrozbu soudu jako prostředek k záchraně.

3. I když neznáme detaily Jonášova kázání k obyvatelům Ninive, z čeho je zřejmé, že to bylo poselství „buď – anebo“? Jestliže neuposlechnete, budete zničeni! Jak tuto myšlenku sladíme s názorem, že Bůh chce, abychom mu sloužili jen z lásky, a ne ze strachu?

Přehled dne: Jonášovo poselství pro Ninive.
Význam termínu „soud“ v Bibli.

JEŠTĚ ČTYŘICET DNÍ – Jon 3,4

1. Kolik času Bůh dává obyvatelům Ninive do zničení města? V kterých dalších případech nacházíme stejný časový údaj? Gn 7,17; Ex 24,18; Nu 14,33.34; Mt 4,2; Sk 1,3

2. Jsou nějaké podobnosti v použití tohoto údaje v uvedených verších s tím, co se má stát v Ninive? Jestliže ano, jaké?

Ať už Jonáš řekl těmto lidem cokoliv, nepochybně to „zabralo“. Výraz „od největšího až po nejmenšího“ (Jon 3,5) se v hebrejštině běžně používá k vyjádření úplnosti.

Jak jsme již viděli u pohanických námořníků v první kapitole, i v tomto případě se pohané obracejí k Bohu nebes. Pohanští obyvatelé Ninive, známí svou zkažeností, přijímají Jonášovo poselství o soudu se vší vážností. Uvěřili, že jim Jonáš zvěstuje Boží slovo.

3. Jaký překvapující účinek má skutečnost, že Jonáš upozorňuje na hrozný soud nad Ninive? Jon 3,5

Obyvatelé Ninive neuvěřili pouze Jonášovi, oni uvěřili Bohu. (Jon 3,5) V tomto případě ctitelé jiných božstev neodporují jedinému a nejvyššímu Bohu a Soudci. Když stojí tvář i tvář jeho slovu, odpovídají.

Obyvatelé Ninive uznali, že hrozba soudem je zasloužená. Z biblického hlediska nám to připomíná skutečnost, že v každém člověku, ať už je to pohan nebo věřící, je svědomí, kterého se může dotknout Boží moc.

4. Znovu si přečti Jon 3,5. Tito lidé „uvěřili Bohu“. Hebrejský výraz pro „uvěřili“ pochází ze stejného hebrejského slova, které nacházíme v Gn 15,6 v souvislosti s Abrahamem a jeho vírou. I když se kniha proroka Jonáše nezabývá pavlovským pojmem „ospravedlnění vírou“, přece jen vyzdvihuje jejich víru. Myslíš si, že tato „víra“, jak je popsána v Jonášově knize, je tatáž, jak ji běžně chápe křesťanství? (viz Žd 11,6)

Přehled dne: Význam časové lhůty čtyřiceti dní.
Výsledek Jonášova svědectví.
Víra obyvatel Ninive.

OBRÁCENÍ POHANŮ – Jon 3,5

Obyvatelé Ninive uznali, že Boží soudy na ně dopadnou zaslouženě, a tento svůj postoj dali najevo vnějšími projevy pokání – půstem a oděním se do žíněných suknic. Taková pokora a ponížení je vyjádřením podřízenosti Bohu. Když si jen představíme, co všechno je třeba nezřídka udělat a jaké úsilí vynaložit, aby jeden jediný člověk upřímně činil pokání, je přímo zarážející, že v tomto případě činilo pokání celé město – a k tomu ještě pohanské.

1. Kdo kromě obyčejných občanů města slyšel výstražné poselství o soudu? Jon 3,6

Pro krále starověkých národů Blízkého východu nebyl postoj pokory a pokání, zejména před nějakým „cizím“ Bohem, typický. S tímto králem se však stalo něco zvláštního.

Titul „král Ninive“ bychom mohli vyjádřit všeobecněji jako „král Asýrie“. O Asýrii však v knize proroka Jonáše není ani jediná zmínka. Pisatel tím chce zdůraznit, že tato kniha se soustřeďuje konkrétně na město Ninive. Shoduje se to také se zažitou praxí, že jméno hlavního města zastupuje v psaných dokumentech dotýčnou zemi. Vidíme, že i král Ninive se zapojil do naléhavých modliteb k Bohu.

2. Jak reaguje král na Jonášovo poselství?

Reakce krále, jehož jméno ani neznáme, je zvláštní. Vstává ze svého trůnu, vysleče královský plášť, obleče si žíněnou suknicí a sedne si do popela. Z trůnu do popela – z královského roucha do žíní. Jestli toto není skutečné pokání, co potom pokání je?

Tento pohanský vládce ani nepoužívá moderní metody popírání viny. Nejednal správně a je dostatečně čestný, aby si to přiznal. Nevidíme ani náznak toho, že by se považoval za nějakou výjimku. Tím, že uznává osobní potřebu pokání, dává král příklad svému lidu. Nepochybuje o tom, že Bůh se na Ninive hněvá oprávněně. Pohanský král činí pokání před Králem králů.

3. V čem je dramatický příběh krále příkladem všem věrným následovníkům Ježíše Krista? Proč – v určitém smyslu – potřebujeme i my prožívat každý den to, co prožil král? (viz L 18,13)

Přehled dne: Postoj obyvatel Ninive.
Reakce krále Ninive.

KRÁL VYZÝVÁ LID K POKÁNÍ – Jon 3,7

1. Co je na králově výzvě tak pozoruhodné? Jon 3,7-9

Půst je jedna věc, nepít druhá. A když někdo přemýšlí o tom, že se bude postit, nemá ve zvyku to vztahovat i na zvířata. Z určitých důvodů, které však neznáme, v tomto případě nesmí ani zvířata jíst a pít. Není jisté, zda to Bůh od ninivských žádal, anebo ne. Nesporné však je, že Jonášova slova brali velmi vážně. Zmínka o skotu a bravu naznačuje, že královští poslové šli až za hradby města – na venkov; do vesnic, které byly vždy v okolí velkých měst.

2. Jakou naléhavou výzvu adresuje král lidu? Jon 3,8

Obléci si žíněný oděv znamená vyjádřit lítost nad hříchem, který se člověku zcela zošklivil. Drsnost této látky nositeli připomíná nemravnost provinění. Hříšníka vede k tomu, aby si uvědomil a pamatoval na to, jaký vstupuje do přítomnosti svatého Boha. Popel zase připomíná oheň, který všechno stráví a který nakonec zničí i hřích.

3. K jakému dalšímu kroku vyzývá král obyvatele Ninive? Jon 3,8

Pohanský král vyzývá pohanský lid, aby s celou vážností volal k Bohu. Král zmiňuje konkrétní zlo, které bylo v Ninive zcela běžným jevem. Z velkého spektra různého zla, král uvádí násilí. Bůh se ve svých soudech nemýlí. Násilí bylo pro Asyřany charakteristické. Názorně to vidíme dodnes na pečlivě vyvedených malbách na žulových tabulkách, které našli archeologové. Jejich námětem je násilí prováděné po válečných vítězstvích. Král osobně bez váhání přiznává, že násilí je podstatou ninivské kultury.

4. Proč je výzva změnit své jednání v tomto případě tak důležitá? Jinými slovy, když lid uvěřil Bohu (víra), byl vyhlášen půst a oblékli se do žíněných oděvů (pokání). Je to skutečně pěkné. Jaký význam by to však mělo, kdyby nenastala změna i v jejich jednání?

Přehled dne: Králův příkaz obyvatelům Ninive.
Víra, pokání, odvrácení se od zla a násilí.

OBRAZ PRAVÉHO POKÁNÍ – Jon 3,9

1. Jaký naléhavý podnět k přemýšlení král přidává ke svému prohlášení? Jon 3,9

Král si uvědomuje, že odpuštění jejich hříchů je závislé na milosrdenství velikého Boha nebes a země. Tento král je stejně bystrý a chápavý, jako byl kapitán na lodi při běsnění bouře (Jon 1), když prosil Jonáše, aby se modlil: „Vstaň a volej ke svému bohu! Snad nás tvůj bůh povšimne a nezahyneme.“ (Jon 1,6) Jeho postoj je velmi podobný myšlení ninivského krále. (Jon 3,9) V obou případech si muži nebyli jisti, jak to dopadne; v obou případech se museli úplně spolehnout na milosrdenství Boha, který je silnější než oni. V obou případech byla jejich jedinou nadějí Boží milost.

2. Co z jejich jednání způsobilo, že se Bůh slitoval? Co text výslovně uvádí, že obyvatelé Ninive udělali, a když to Hospodin „viděl“, rozhodl se na základě toho nevykonat, co měl v úmyslu? Jaké poučení bychom si z toho měli vzít?

3. Kdo a při jaké příležitosti později připomněl hloubku jejich pokání? Mt 12,41

Izraelci, Jonášův vlastní národ, i přes svůj zvláštní smluvní vztah s Bohem neprožili podobnou kolektivní zkušenost. Nečinili pokání, proto na ně Bůh dopustil soud.

Tímto způsobem si chceme opět připomenout, že Bůh zachází se všemi stejně, nikomu nestrání. Nakonec však přece byla obě města – Ninive i Jeruzalém – zničena. Bůh má stejné měřítko pro všechny lidi.

4. Je to zvláštní a smutně paradoxní: Oč více problémů měl Bůh s Jonášem, člověkem ze svého lidu, než s tím nejhorším pohanským světem! Jsme překvapeni ochotou obyvatel Ninive obrátit se a zanechat svých zlých cest. Co zvláštního bychom se měli jako adventisté s. d. z této události naučit? Není i v nás samých něco z neposlušného Jonáše?

Přehled dne: Králova naděje v Boží milost.

Ježíšovo zhodnocení jejich pokání.

Jak se nás týká postoj obyvatel Ninive.

DOPORUČENÉ STUDIUM

„Ninive, jakkoli bezbožné, nebylo úplně vydáno na pospas zlu. Ten, který vidí všechny lidi, ...viděl v tomto městě mnohé, kteří toužili po něčem lepším a vyšším... Bůh se jim zjevil zcela jasně, aby je vedl, pokud to bude možné, ku pokání.“ (EGW, Conflict and Courage, 230)

„Ty doby nevědomosti Bůh přehlédli, ale pro přítomnost dává zvěstovat lidem, aby se všichni všudy káli. V dobách temna, jež předcházely příchodu Krista, přehlížel božský Pánovník modloslužebnictví pohanů; nyní však skrze svého Syna poslal lidem světlo pravdy a očekává od všech, a to nejen od chudých, ale i od sebevědomých filozofů a zemských vládců, že se budou kát, aby byli spaseni.“ (SA 158; AA 239)

„Odpuštění, udělené králem, znázorňuje Boží odpuštění všech hříchů. Krista tu představuje král, který ze soucitu prominul dluh svému služebníku. Člověk přestoupil zákon a byl jím odsouzen. Nemohl se sám zachránit, a proto Kristus přišel na svět, své božství oděl lidstvím a položil svůj život »spravedlivý za nespravedlivé«. Dal sebe samého za naše hříchy a každému člověku nabízí zdarma odpuštění, které vykoupil svou krví. »U Hospodina je milosrdenství, hojně je u něho vykopení.« (Ž 130,7)“ (KP 140; COL 244.245)

Diskusní otázky:

- 1. Někdo kdysi řekl: „Kdy můžeme prohlásit, že hřích byl odpuštěn? Tehdy, když se ho více nedopouštíme.“ Pěkná myšlenka, že? Souhlasíš s ní? Svou odpověď zdůvodni.**
- 2. Ještě jednou se vrať k Jon 3,10. Bůh se rozhodl neučinit to, co měl původně v úmyslu. Co to znamená a jaké následky by to mohlo mít pro nás, ať už jako jednotlivce nebo jako církev?**
- 3. Jak nám uvedený citát pomáhá pochopit tento princip? „Měli bychom pamatovat, že Boží zaslíbení a hrozby jsou podmíněny stejně.“ (Ev 695)**

Shrnutí

Obyvatelé Ninive nesli ovoce hodné pokání. Je to velká lekce pro ty z nás, kteří snad rádi posuzujeme duchovní stav jiných.

POLEMIKA S BOHEM

Základní verš

„Vždyť já si nelibuji ve smrti toho, kdo umírá, je výrok Panovníka Hospodina. Obratě se tedy a budete žít.“ (Ez 18,32)

Jonáš ukončil nejuspěšnější evangelizaci. Obyvatelé hlavního města Ninive, od největšího po nejmenšího, přijali jeho výstražné poselství a v pokání se obrátili k Bohu nebes. Jonáš může odejít domů naplněn radostí a vděčností, že Boží moc dokáže změnit násilnická a zkažená srdce pohanů. Takto bychom si to mohli představovat. Kniha proroka Jonáše však pro nás připravila další překvapení.

V celé knize pozorujeme, že Bůh má mnohem více problémů se svým prorokem než se zhýralým pohanským světem. V třetí kapitole, podobně jako v první, končí Jonáš ve srovnání s pohany, s kterými se setkává, velice bídně. V první kapitole námořníci a jejich kapitán rozeznávají v bouři Boží moc, a proto vzývají Boha nebes. V třetí kapitole bezbožní obyvatelé Ninive v pokání volají k Bohu. Jonáš ale poslechne Boha až poté, když prožije ty nejtěžší zkoušky. Dokonce i pohanský král se pokorně podřídí Boží svrchované autoritě. Uznává, že Bůh není povinen ušetřit město soudu. (Jon 3,9) Jonáš však bere Boží milost jako něco samozřejmého.

Týden ve zkratce:

Jak reaguje Jonáš na pokání Ninivských? Co u něj vyvolalo ještě větší vzdor? V čem byl Jonášův problém? Koho Jonáš svým postojem zpodobňoval? Co nám tento příběh prozrazuje o Boží milosti a o tom, že jako lidé nedokážeme Boží milost plně pochopit?

Cíl úkolu:

Prostudovat reakci Jonáše na pokání obyvatel Ninive.
Uvědomit si, co tento příběh zjevuje o Boží milosti.

ŠOKUJÍCÍ REAKCE – Jon 4,1

Jeden z nejvíce zarážejících veršů Písma svatého je Jon 4,1. V hebrejském textu bychom se dočetli, že Jonášovi se to nelíbilo – velmi se mu to nelíbilo –, a proto se strašně rozněval. Kvůli čemu se tak rozezlil? Co se mu tak velice nelíbilo? To, že obyvatelé Ninive zanechali svých hříchů a násilí, a v důsledku toho se soud nad nimi nekonal.

Představte si, že nějaký evangelista by měl ve městě proslulém svojí zkažeností sérii přednášek. A kdyby se celé město obrátilo a přijalo jeho poselství, byl by kvůli tomu velmi sklíčený.

1. Proč měl Jonáš takové pocity? Jon 4,1.2

Snad proto, že si tito bezbožní Asyřané, kteří napáchali tolik zla, zasloužili trest? Nebo proto, že jim Bůh udělil milost bez ohledu na násilnické formy jejich spravedlnosti? Snad to byly čistě nacionalistické pocity – Jonáš jednoduše chtěl, aby na asyrské pohany dopadl Boží soud. Možná se tak cítil proto, že se domníval, že ztratí reputaci, že ho budou považovat za falešného proroka, jestliže se Boží hrozby nesplní. Ať už to bylo jakkoliv, realita je taková: Boží prorok se hněvá proto, že Hospodin prokázal milosrdenství kajícímu se lidu. Snad si ani neumíme představit horší hřích.

2. Nač zřejmě Jonáš při svém hodnocení Boží milosti vůči obyvatelům Ninive zapomněl? Jon 2,1.2.11

Z Jonášovy reakce se můžeme naučit jedné velmi důležité věci. Jedinečným způsobem nám představuje Boží milost – a to nejen vůči Ninive, ale také i vůči Jonášovi. Hospodin viděl Jonášovi do srdce a věděl, jak bude reagovat. Přesto si ho vybral a byl ochoten s ním spolupracovat. S tímto principem se setkáváme v celé Bibli.

3. Vzpomeň si na podobné události, kdy Bůh spolupracoval s člověkem – i přes jeho povahové nedostatky. Obdivoval a miloval bys Boha více, kdyby s takovými lidmi nespolečně pracoval?

Přehled dne: Jonášova reakce na změnu situace v Ninive.
Boží milost – koho se týká.

JONÁŠŮV HŘÍCH – Jon 4,2

Poprvé vidíme Jonáše modlit se v útrobách ryby, kde prosí o záchranu před záhubou; podruhé se Jonáš modlí nyní. Ve čtvrté kapitole však v modlitbě dává najevo svoji nevoli, protože Bůh zachránil před záhubou i jiné.

1. Proč se Jonáš modlil? Jon 4,1

Jonáš v podstatě říká, že důvodem, proč nechtěl jít do Ninive, bylo to, že věděl, že Bůh je milostivý. Tím úplně otevřeně vyznává, že nechtěl, aby Bůh ušetřil tento lid zkázy. Ještě více nás překvapuje, že Hospodin jej povolává a používá i přesto, že jeho postoj dobře zná. Boží milost je větší, než s jakou počítá lidská moudrost.

2. Co tvrdí Jonáš o Bohu? Které jeho charakterové vlastnosti vyjmenovává? Co je v jeho vyznání zdánlivě protismyslné (paradoxní)? Jon 4,2

Pojmy jako Boží milost, slitování a trpělivost nejsou pro křesťany jen nějakou teologickou teorií. Měly by se stát součástí toho, co znamená být křesťanem a chodit s Bohem. Vždyť jestliže máme s Bohem vztah, jestliže ho milujeme, potom bychom sami měli jeho milost, slitování a trpělivost znát z vlastní zkušenosti.

3. Okusil jsi Boží milost ve vlastním životě? Co bys chtěl vyzdvihnout z Boží milosti ze své vlastní zkušenosti?

Přehled dne: Jonášův hněv a hodnocení Boha.
Jonášovo poznání Boha.

TAJEMSTVÍ BOŽÍ MILOSTI – J 3,16

V případě proroka Jonáše můžeme vidět malý příklad toho, jak omezené je lidstvo ve svém chápání Boží milosti, která se v plné míře projevila na kříži. Můžeme jako lidé vůbec pochopit tuto Boží lásku, která podstoupila smrt na kříži kvůli tak nepatrné části svého stvoření? Nemůžeme, přinejmenším ne v plnosti! A to je důvod, proč to musíme sami prožít a vírou přijmout.

Moderní lidé, žijící ve věku rozumu a vědy, nedokážou brát vážně Ježíše a jeho smrt, která je dostatečným smířením za hříchy světa. Richard Tarnas o tom napsal: „Je absolutně nepravděpodobné, že by se nekonečný, věčný Bůh najednou stal konkrétní lidskou bytostí v konkrétním historickém čase a místě jen proto, aby zemřel potupnou smrtí. Aby se před dvěma tisíci lety narodil a prožil svůj krátký život v nějakém neznámém primitivním národě, na planetě, která je poměrně bezvýznamným kouskem hmoty, točící se kolem jedné hvězdy mezi miliardami hvězd, v nepředstavitelně nekonečném a neosobním vesmíru. Takováto obyčejná událost nemůže mít takový kosmický a věčný význam, aby přesvědčila racionálně uvažující lidi. Je absolutně nepravděpodobné, že by to mělo nějaký zásadní význam pro celý vesmír.“ (Richard Tarnas)

Ellen G. Whiteová oproti tomu napsala: „Je užitečné rozjímat o Boží shovívavosti, blahosklonnosti, oběti, sebezapření, ponížení a neměnnosti Božeho Syna v jeho díle pro padlé lidstvo. Když rozjímáme nad jeho utrpením, nutí nás to ke zvolání: Jak předivná blahosklonnost! Andělé v údivu a s nesmírným zájmem sledují, jak Boží Syn krok za krokem kráčí cestou ponížení. To je tajemství pobožnosti. Bůh zahaluje svoji slávu a své cesty, ne snad proto, aby nebeské světlo a poznání zůstalo před lidmi skryto, ale proto, že převyšuje možnosti lidského poznání. Člověk to může jen částečně pochopit – a to je všechno, co člověk dokáže snést. Kristova láska napomáhá poznání. Tajemství vykoupení zůstane stále nekonečnou písní věčnosti a tajemstvím, které věda nemůže vystihnout. Člověk proto volá: Kdo může poznat Boha? Můžeme ho poznat, podobně jako Eliáš, když se zahálíme pláštěm a budeme naslouchat jemnému Božímu hlasu.“ (The Bible Echo, 30. 4. 1894)

1. Jak bys reagoval na pochybnosti Richarda Tarnase o křesťanské víře? 1 J 4,10

Přehled dne: Chápání Boží milosti určitými lidmi dle vyjádření Richarda Tarnase. Odpověď Ducha prorockého.

JE BŮH NESMÍRNĚ MILOSTIVÝ? – Ex 34,6

Nejen moderní lidé, jako například Richard Tarnas, nedokážou pochopit Boží milost. I Jonáš s tím měl problémy. Proto vlastně nechtěl jít do Ninive. Nechtěl, aby dostali něco, co si nezasloužili. Ale milost je právě o tom – dostat to, co jsme si nezasloužili.

Když se Bůh po velkém odpadnutí – když Izraelci uctívali zlaté tele – představil Izraeli jako Bůh milosrdný a shovívavý, byl to vůči Izraelcům jeden z jeho prvních projevů milosti. Mohl je tehdy právem zavrhnout. A právě toto zjevení Boží milosti a slitování bylo Izraelcům velmi vzácné.

1. přečti si příběh o zlatém teletu v Ex 32,1-6. Jaký byl rozdíl mezi Izraelci a obyvateli Ninive?

I když Jonáš projevil velikou vděčnost za milost, kterou mu Bůh prokázal, rozhněval se, že se o tuto úžasnou vlastnost Boha Izraele musí dělit s takovým bezbožným lidem, jakým byli obyvatelé Ninive. Proto se vůči tomu postavil velmi kriticky. Domníval se, že Bůh by měl rezervovat své spasení spravedlivým, ale údělem bezbožných by měl být soud.

2. U koho se setkáváme se stejným postojem jako u proroka Jonáše? Co nám to prozrazuje o nesprávnosti takového postoje? Za 3,1.2

Jonáš chápe odklad soudu nad Ninive jako chybu. Jednoznačně nesouhlasí, aby se Hospodin slitovával nad tímto lidem. Jeho zdůvodnění ukazuje, že si Jonáš myslí, že by vládl nad Božím světem lépe než sám Bůh! Důvod, proč Jonáš utíkal před Božím příkazem, je však více podobný jednání zkažených obyvatel Ninive než Božímu charakteru.

Bezbožní obyvatelé Ninive se v podstatě vůbec nelišili od Jonáše. Avšak Bůh se rozhodl oběma prokázat milost. Jonáš souhlasil s tím, aby byla milost udělena jemu, a ne městu Ninive.

3. Už ses přistihl při myšlence, že nějaký člověk, o kterém jsi zaslechl různé věci, by si nezasloužil milost? Co v nás vyvolává tyto reakce?

Přehled dne: Boží milosrdenství s Izraelci.

Satan jako žalobník upírající milost hříšníkům.

BOŽÍ TRPĚLIVOST S JONÁŠEM – Jon 4,4

1. Kterými slovy Bůh domlouvá proroku Jonášovi, který se tak velice rozhněval, že si přeje zemřít? Jon 4,4

Milostivý a dobrotivý Hospodin klade Jonášovi jedinou otázku. Naléhá na Jonáše, aby si všechno znovu promyslel.

2. Srovnej, co pověděl Hospodin Jonášovi (v. 4), s tím, co řekl Kainovi. (Gn 4,6) Co mají obě otázky společné?

Je velmi zvláštní, jak mírná je Boží reakce na Jonášův hněv. Bůh chce, aby si Jonáš uvědomil dětinskost svého chování. Jedním z hlavních cílů Božího rozhovoru je pomoci tomuto tvrdohlavému člověku dozrát a stát se dospělým. Ve světle tohoto zvláštního rozhovoru Hospodina s Jonášem se nám zdá, že pro Boha to byl stejně důležitý cíl jako záchrana Ninive. Bůh vyzývá Jonáše, aby se zamyslel nad svojí reakcí a analyzoval svoje myšlení. Jemně mu tím naznačuje, že jeho postoj v této situaci nemusí být nutně správný. Jonáš není jediný člověk v Písmu, který má problémy se způsobem Božího jednání.

Žádný jiný národ jako celek neprožívá s Bohem tak hluboký a intenzivní zápas jako Izrael. Celý Starý zákon je bohatý na střety plné hněvu, zoufalství a úzkosti. Zejména Žalmy jsou jedinečnou sbírkou takových osobních zápasů.

I když dnešní křesťané dávají přednost oslavným žalmům, mnohé ze sto padesáti žalmů jsou plné bolesti, otázek a námitek. Izraelci je zpívali při svých bohoslužbách. Někomu se dnes může zdát, že projevit svůj vztah k Bohu takovým způsobem je neuctivé. Ale asi je to spíše záležitost naší vlastní nezralosti v našem vztahu k Bohu. Bůh za to věřícího člověka nekárá. Všem takovým projevům věnuje zvláštní pozornost, podobně jako Jonášovi. Bůh si váží upřímnosti v našem vztahu k němu. Proto, když se modlíme, neměli bychom popírat realitu.

Přehled dne: Boží otázka Jonášovi.

Co se o Bohu můžeme naučit z jeho reakce.

DOPORUČENÉ STUDIUM

„V plánu spasení jsou tajemství, nad nimiž andělé v nebi neustále žasnou... Když apoštol Petr mluvil o předpovědích, jež proroci vydávali o utrpeních Kristových a jeho budoucí slávě, řekl, že to jsou věci, které i andělé touží spatřit. (1 Pt 1,11.12)“ (5T 702)

Ellen G. Whiteová výstižně objasňuje otázku Boží spravedlnosti a milosrdenství na příkladu dějin Izraele.

V souvislosti s Jeremjášovou službou píše: „Zde je jasně ukázáno, jak Hospodin nerad trestá. Ten, jenž prokazuje milosrdenství a vykonává na zemi soud a spravedlnost (Jr 9,23), touží po svých zbloudilých dítkách a všemožně se snaží naučit je cestě života věčného. Vyvedl Izraelce z otroctví, aby mohli sloužit jemu, jedinému pravému, živému Bohu. Ačkoli dlouho bloudili, ačkoli podlehli modlářství a pohrdli jeho výstrahami, přesto nyní prohlašuje, že je ochoten odložit trest a poskytnout jim další příležitost k pokání.“ (PK 273; PK 413)

„Znovu podlehli Jonáš svému sklonu k pochybování, znovu ho sklíčila malomyslnost. Opustil ho zájem o druhé a měl pocit, že by raději umřel, než aby se díval, jak je město ušetřeno. Ve svém zklamání zvolal: »Nyní, Hospodine, vezmi si prosím můj život. Lépe abych umřel, než abych žil.« (Jon 4,3)“ (PK 177; PK 271)

Diskusní otázky:

- 1. Přečti si podobenství v Mt 18,23-35. Jak mu rozumíš v porovnání s dějem z knihy proroka Jonáše?**
- 2. Přečti si Ž 10. Oč se jedná v tomto žalmu? Jak to můžeme vysvětlit v souvislosti s tím, co jsme doposud studovali?**
- 3. Francouzský křesťanský spisovatel Blaise Pascal napsal, že „srdce má své důvody, pro které nedokáže uznat žádné jiné důvody“. Co si myslíš, že tím chtěl povědět? Souhlasíš s ním? Jak souvisí podobné myšlenky s křesťanskou vírou?**

Shrnutí

Jonáš musel probrat ještě mnoho lekcí o lásce a milosti Boha, kterému, jak sám tvrdil, sloužil.

VÍTR, ČERV A SKOČEC

Základní verš

***„Hospodin je dobrotivý, přímý, proto ukazuje hříšným cestu. On pokorné vede cestou práva, on pokorné učí chodit po své cestě.“
(Ž 25,8.9)***

Stěžší dokážeme pochopit (my, kteří věříme, že naším posláním je přinést evangelium o spasení „pohanům“) hněv proroka Jonáše, který vyjádřil hlubokou nespokojenost nad tím, že Bůh prokázal své milosrdenství bezbožným obyvatelům Ninive. Je mu líto, že poslechli jeho varování a činili pokání. Když pak sedí pod přístřeškem, který si postavil, aby měl stín, Bůh ho opět vyzývá, aby popřemýšlel o svém mrzutém postoji. Polemika mezi Jonášem a Bohem pokračuje. Některé nehlubší teologické myšlenky Starého zákona jsou zaznamenány právě v poslední kapitole této knihy. Vidíme zde mnohem zřetelněji než na kterémkoliv jiném místě další projev Boží milosti vůči jeho zbloudilým dětem. Při studiu tohoto úkolu pamatuj na to, kdo Jonáš byl, jakých předností se mu dostalo, co Hospodin pro něj udělal. A navzdory tomu všemu měl stále takovýto postoj!

Jestliže nic jiného, mělo by nám to dát alespoň naději.

Týden ve zkratce:

Čeho byl symbolem přístřešek, který si Jonáš postavil? V čem je tady ironie? Proč dal Bůh vyrůst skočci, ale potom ho nechal zničit? Stál Jonáš před soudem nad sebou samým? Čemu chtěl Hospodin Jonáše naučit? Vidíme v životě tohoto proroka mocný projev Boží milosti? Hrozí nám podobné nebezpečí jako Jonášovi, že si Boží milosti nebudeme dostatečně vážit?

Cíl úkolu:

Rozeznat symbolický význam událostí v Jonášově životě.
Poznat, jaké riziko se může ukrývat v milosti.

JONÁŠŮV PŘÍSTŘEŠEK – Jon 4,5

„Sedm dní budete bydlet ve stáncích; všichni domorodci v Izraeli budou bydlet ve stáncích, aby všechna vaše pokolení věděla, že jsem přechovával Izraelce ve stáncích, když jsem je vyvedl z egyptské země. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“ (Lv 23,42.43)

Bůh se rozhodl dát Jonášovi „názornou lekci“. Podobně jako použil velikou rybu v Středozemním moři, použije nyní jako svůj nástroj skočec, červa a silný vítr. A tak jako veliká ryba, i oni ho poslouchají. Opakováním této myšlenky chce autor zdůraznit, že Hospodin vládne nad vším, co stvořil.

1. V textu Jon 4,5 čteme, že Jonáš vyšel z města a udělal si přístřešek. Stejný výraz najdeme i v Lv 23,42.43. Na co chtěl autor čtenáře upozornit, když použil v případě Jonáše tentýž výraz?

Stánky (přístřešky) měly mimo jiné potomkům Izraele připomínat jejich zázračné vysvobození z Egypta a Boží péči o ně po vysvobození. Jak vidíme, s vysvobozením Hebrejů byl Jonáš spokojen, ale nedokázal se smířit s vysvobozením pohanů. Jonáš, kterému nyní neleželo na srdci nic jiného než vlastní pohodlí, si zřejmě nevšiml ironie svého činu.

Hebrejský výraz pro „stánky“ – sukkot (plurál sukkah), který se objevuje v knize Jonáše, je také název jednoho ze židovských svátků – Sukkot neboli Svátek stánků. V době tohoto svátku bývají ortodoxní Židé ještě dnes v jakýchsi chatkách (sukkah), aby si připomněli nouzové příbytky, v kterých žili jejich předkové po vysvobození z egyptského otroctví.

2. Přečti si poslední část Jon 4,5. Nač Jonáš čekal? Myslel si snad, že město bude skutečně zničeno? Co nám to prozrazuje o jeho charakteru?

3. A co je ještě důležitější – co nám to vypovídá o charakteru Boha, který s ním měl tak velkou trpělivost?

Přehled dne: Jonášův přístřešek a jeho historická paralela.
Na co čeká Jonáš a na co Bůh.

JAK BŮH ŘÍDÍ UDÁLOSTI – Jon 4,6

1. Jaké sloveso, se kterým jsme se už setkali, se opět objevuje v úvodu Jon 4,6?

„Hospodin Bůh nastrojil...“ To je druhý ze čtyř výskytů tohoto slovesa v knize proroka Jonáše. Setkali jsme se s ním, když Hospodin „nastrojil“ velkou rybu, aby spolkla Jonáše. Ve všech případech (Jon 2,1; 4,6-8) je toto sloveso spojeno s jednáním Boha. Použitím tohoto slovesa autor zdůrazňuje Boží svrchovanou vládu nad celou přírodou v zájmu dosažení svého cíle.

Z toho, co následovalo, je zřejmé, že Bůh se Jonáše nevzdal ani poté, kdy byl prorok tak silně znechucen Boží milostí projevenou pohanům, že chtěl zemřít.

Zatímco Jonáš seděl pod přístřeškem, který si postavil, a čekal, jak to s městem Ninive dopadne, Bůh dal vyrůst skočci, který mu poskytl stín (zřejmě to, co si Jonáš postavil, nebylo až tak dostačující).

Jako v případě velké ryby, ani v tomto případě autor blíže neurčuje, o jaký druh rostliny jde; ani se nepozastavuje nad tím, jak zázračným způsobem skočec tak rychle vyrostl. Považuje za samozřejmost, že Hospodin to může vykonat.

2. Co se dělo dále? Jon 4,6-8

Jonáš prožíval krizi, protože Ninive bylo ušetřeno záhuby, a těšil se ze skočce, který mu poskytl stín. Děj pokračoval tím, že Bůh pak „nastrojil“ červa, který skočec zničil. Nakonec nastrojil Bůh horký východní vítr. Zdá se, že místo Ninive musel čelit Jonáš určitému druhu Božího trestu. Okusil jen trochu z toho, co chtěl, aby v mnohem větší míře postihlo tyto pohany. Milost, která mu dopřála skočec a která ho učinila nadměrně šťastným, mu byla odňata, a Jonáš byl proto velmi nešťastný.

3. Jonáš trpěl jednou z nejrozšířenějších chorob, které postihují lidské pokolení: sobectvím. Jak zvítězit nad tímto hříchem, který udělal z Jonáše morálního a duchovního ubožáka?

Přehled dne: Skočec, který Hospodin nechal vyrůst kvůli Jonášovi.
Červ a vítr jako další Boží nástroje.
Egoismus.

JONÁŠ SE OPĚT HNĚVÁ – Jon 4,9

Jonáš se dožadoval, aby Bůh ničil, a Bůh to tak i dělá. Ničí, ale ne to, co chce Jonáš. Bůh posílá červa a skočec, který mu poskytoval takový výborný stín, usychá. Možná ho vítr, který posílá Hospodin, odnáší pryč (spolu s jeho přístřeškem).

Jonáš chce opět zemřít, i když tentokrát nežádá přímo Boha, aby ho zabil. Naproti tomu jeho chorobná touha zemřít, kterou pocituje už podruhé, prozrazuje hlubokou duševní depresi. To jsou vlastně jeho poslední slova v této knize. Od samého počátku setrvává v nepřátelském postoji vůči Bohu. Ale Jonáš nemá poslední slovo. Bůh mu opět klade otázku.

1. Na co se Hospodin Jonáše ptá? Jon 4,9a

Svémi otázkami Bůh mírně tlačí na Jonáše, aby vyjádřil svůj postoj. Je to již podruhé, co ho Bůh žádá, aby se zamyslel nad svým hněvem, přičemž použije obraz uschlého skočce.

Ve 4. verši se Bůh ptá Jonáše, jestli bylo správné hněvat se kvůli tomu, že ušetřil Ninive záhuby. Ve verši 9. se ho ptá, jestli je správné hněvat se kvůli tomu, že uhynul skočec. Hospodin mu možná chtěl ukázat rozdíl mezi celým městem a nějakým skočcem, aby si uvědomil, jak je jeho osobní pohled nevyvážený a jeho priority nesprávné.

2. Jak odpověděl Jonáš? Jon 4,9b

Smrtník a hříšník zasluhující si smrt otevřeně vzdoruje Hospodinu Stvořiteli, a to přesto, že viděl pěkně v řadě všechny popisované zázraky a sám byl dokonce zachráněn jedním z nejúžasnějších zázraků v biblických dějinách. A Pán Bůh s ním ještě stále spolupracuje! Boží postoj k Jonášovi je malým příkladem toho, jak Bůh v celých dějinách zachází se svým lidem – projevuje mu více milosti, více slitování i více trpělivosti, než si to kdy vůbec zasloužil.

3. Vzdoroval jsi ve svém životě Bohu jako Jonáš? Kdy? Proč Bůh dokáže respektovat náš vzdor? Jak ti Bůh pomohl překonat období vzdoru?

Přehled dne: Jonáš v depresi.
Bůh analyzuje jeho postoj.
Jonášův odpor.

LÍTOST – NAD ČÍM? – Jon 4,10.11a

Těmito slovy Hospodin odpovídá Jonášovi. Když Bůh ukazuje na Jonášův soucit se skočcem, používá slovní spojení „být líto“. Totéž spojení používá i v jedenáctém verši, kde zdůrazňuje svůj vztah k městu Ninive a tyto dvě skutečnosti srovnává. Jonášovi je líto skočce – Hospodinu je líto obyvatel Ninive. Může být větší rozpor mezi svatým Bohem a padlým lidstvem?

Zvláštní je, že proto, aby pomohl Jonášovi uvědomit si jeho nesprávný postoj, používá Bůh v obou případech stejné slovo – líto. Jonáš litoval skočce jen proto, že mu chyběl jeho stín.

1. V 10. verši si všimni slovesa „zahynout – zajít“. Setkali jsme se s ním už několikrát. Při jakých příležitostech to bylo?

Jon 1,6 _____

Jon 1,14 _____

Jon 3,9 _____

Ježíš použil řecký ekvivalent tohoto slovesa v J 3,16, kde je v sázce „zahynutí“ celého světa. Důsledným výběrem slov vypravěč banalizuje Jonášovy starosti pro stín, který mu poskytoval skočec, a porovnává je s tím, co všechno je v sázce, kdyby se naplnil Boží soud nad Ninive. Problémy, před kterými stáli námořníci, obyvatelé Ninive a dokonce i samotný Jonáš (většina lidí, kteří byli hozeni přes palubu v bouři, zemřela), jsou stejné, před jakými stojí každý člověk – život nebo smrt. Tento problém svojí podstatou převyšuje život a smrt v naší bezprostřední existenci, kde život je jen jakási pára a smrt jen dočasný spánek. To, co je zde skutečně v sázce, je věčný život, anebo věčná záhuba.

2. Musíme stále pamatovat na to, že každý člověk, se kterým se setkáme, stojí tváří v tvář buď věčnému životu, anebo věčnému zatracení. (J 5,29) Proč je pro nás těžké dívat se takto na lidi? Co se stane s naším křesťanstvím, jestliže ztratíme tento pohled? Jak se tomu můžeme vyhnout?

Přehled dne: Jonášův soucit.
Boží soucit.
Tváří v tvář záhube.

PROBLÉM MILOSTI – Jon 4,10

Vraťme se k tomu, co Hospodin odpověděl Jonášovi v Jon 4,10. Jonáš mu předtím vlastně řekl: „Ano, udělal jsem dobře, že se hněvám až k smrti, protože jsi mi vzal můj skočec.“ Způsob Boží odpovědi odhaluje Jonášovi skutečnou situaci – Jonáš opravdu nemá žádný nárok, žádné právo na tento skočec a ani žádnou moc nad ním. Nevynaložil pro něj žádnou námahu, nezasloužil si ho a dokonce mu nepomohl ani vyrůst. To, že mu tento skočec poskytoval svůj stín, byl jednoznačně Boží nadpřirozený zásah v Jonášův prospěch.

1. Co je tím Božím darem pro nás – darem, který si nemůžeme zasloužit a ke kterému se nemůžeme nikdy dopracovat vlastním úsilím? Ef 2,5-10

Čím se Jonáš liší od ostatních lidí? Jak často si dostatečně nevážíme Božích darů! Bůh nám stále znovu prokazuje milost a odpouští nám, a my to považujeme téměř za svoje právo anebo zásluhu. Zapomínáme nejen na to, že jsou to dary milosti (protože milost ani ničím jiným být nemůže), ale také na to, jaká cena musela být zaplácena, aby nám mohly být tyto dary darovány. Každý z nás je v každé chvíli svého života příjemcem Boží milosti, a to ve větší míře, než si to vůbec uvědomujeme. Pravděpodobně máme stejný problém – neuvědomujeme si to podobně jako Jonáš.

Vyhledej si 2 Tm 1,8-10, kde Pavel píše o tom, co jsme v Kristu dostali „před věčnými časy“. Jestliže jsme dostali něco dříve, než začal existovat tento svět, potom jsme to dostali dřív, než jsme o to prosili, a dokonce dřív, než jsme si to mohli nějakým způsobem zasloužit. To je důvod, proč to musela být milost.

2. Na pozadí toho, jak Bůh jedná s Jonášem, shrň hlavní myšlenku textu 2 Tm 1,8-10. Na co tyto verše ukazují? Vyjmenuj, co Bůh pro nás učinil výlučně ze své milosti. Proč Pavel uvádí, že to není pro naše skutky?

Přehled dne: Jonáš nechápe Boží milost.
Boží milost a já.

DOPORUČENÉ STUDIUM

V knize Kristova podobenství si přečti kapitolu „Odměna milosti“. (KP 232-241; COL 390-404)

Ninive nakonec bylo roku 612 př. Kr. úplně zničeno. Ale generace, která slyšela Jonášovo kázání, prožila úžasnou záchranu a „Bůh Izraele byl vyvýšen a uctěn v celém pohanském světě a zákon Boží byl opět ve vážnosti.“ (PK 177; PK 271) Kniha proroka Jonáše zaznamenává jednu z nejvelkolepějších událostí v dějinách vykoupení.

„Boží Syn žil, miloval a trpěl, abychom mohli být vykoupeni. Může se stát, že my, nehodní tak nesmírné lásky, mu odeprme dát svá srdce? V každém okamžiku svého života jsme účastníky požehnání jeho milosti, a proto si nedokážeme plně uvědomit hloubku nevědomosti a bídy, z které jsme byli zachráněni.“ (E. G. Whiteová, God's Amazing Grace, 185)

„Bylo úmyslem Božím, aby milost Boží byla zjevena pohanům právě tak jako Izraelcům. To bylo jasně řečeno v proroctvích Starého zákona. »Což nemá hrnčích moci nad hlinou,« ptá se, »aby z téže kaše udělal jednu nádobu k čestnému účelu a druhou k nečestnému? Což chce-li Bůh ukázat svůj hněv a uvésti v známost svou moc, a proto s velikou shovívavostí snášel nádoby hněvu určené k záhubě? A také proto, aby v známost uvedl bohatství své slávy na nádobách milosrdenství, které připravil k slávě, totiž na nás, které povolal nejen z Židů, nýbrž i z pohanů.« (Ř 9,21-24)“ (SA 247; AA 376)

Diskusní otázky:

- 1. Který další prorok si přál zemřít, když prožíval hlubokou depresi? (1 Kr 19)
Čím je Jonášova situace podobná té, v níž se nacházel Elijáš, a v čem se odlišuje?**
- 2. V uvedeném citátu E. G. Whiteové čteme, že v každé chvíli svého života jsme účastníky požehnání Boží milosti. Platí to i před obrácením, pokud jsme byli nevěřící anebo dokonce ve stavu otevřené vzpoury? Co tento výrok znamená? Jakým způsobem mají i nevěřící účast na této milosti?**

Shrnutí

Bůh nás miluje i přes naše pokrytectví.

POSLEDNÍ SLOVO

Základní verš

„Bůh však prominul lidem dobu, kdy to ještě nemohli pochopit, a nyní zvěstuje všem, ať jsou kdekoliv, aby této neznalosti litovali a obrátili se k němu.“ (Sk 17,30)

Čtyři kapitoly knihy proroka Jonáše končí. Poslední slovo má Bůh a je vyjádřeno formou otázky. Touto otázkou se Bůh nechce od Jonáše něco dovědět, ale chce ho něčemu naučit.

A protože nám kniha už neříká, jestli to Jonáš pochopil, anebo ne, není zřejmě důležité, abychom to věděli. Místo toho si položíme jinou důležitou otázku: Pochopili jsme to my? A co vlastně? Určitě víme o Boží lásce, milosrdenství a shovívavosti a rádi si je přivlastňujeme. Jsme však ochotni dovolit Bohu, aby v nás pracoval tak, abychom mohli jeho lásku, milosrdenství a shovívavost prokazovat ostatním? Jsme ochotni obětovat se, aby se současní obyvatelé Ninive dověděli pravdu o blížícím se soudu a o tom, že se jednou budou zodpovídat za své hříchy?

Týden ve zkratce:

Co říká Bůh Jonášovi o obyvatelích Ninive? Kterými slovy Bůh vyjádřil jejich morální nevědomost? Proč vzpomíná i dobytek? Co chtěl Bůh naučit Jonáše? Jak odpovídá Jonáš? Jak dalece představuje Jonáš starověký Izrael i dnešní církve? Proč Hospodin ukončil knihu proroka Jonáše otázkou, která zůstala nezodpovězená?

Cíl úkolu:

Uvědomit si důležitost Božího milosrdenství projeveného obyvatelům Ninive. Prozkoumat, co Bůh řekl o morální zodpovědnosti těch, kteří ho odmítají.

JEDINÁ ZTRACENÁ DUŠE – Jon 4,11

Jak může Hospodin působit na mysl ubohého člověka, aby se naučil, které věci jsou důležité a které ne? Jonáš žil ve světě, který byl velice podobný našemu světu, ve kterém lidský život neměl velkou cenu. Bůh však zemřel za celé lidstvo, protože miluje každého člověka. Jsme přesvědčeni, že byl ochoten zemřít i za jedinou lidskou bytost. „Pastýř v podobenství jde hledat jedinou ovci, ten nejmenší počet. Podobně by Kristus přišel zemřít i za jediného ztraceného člověka.“ (KP 107; COL 187)

1. Na pozadí tohoto posledního verše knihy proroka Jonáše si přečti Mt 18,10-14. Jaký rozdíl je mezi Božím a Jonášovým postojem vůči lidem? V čem vidíš souvislost postoje Jonáše s naším postojem k lidem?

Je skutečně úžasné, že Kristus zemřel za naši planetu, která je ve srovnání s vesmírem tak nepatrná. Zemřel by dokonce za jediného člověka. Kdo dokáže pochopit takovou lásku? I když nevíme, kolik lidí bude nakonec spaseno, určitě jich bude více než jeden. (Zj 21,24; Iz 66,23) Ale i kdyby to byl pouze jeden jediný člověk, Kristus by byl zemřel! Není divu, že sekulární člověk má problém pochopit evangelium. Dokonce i věřící lidé stěží dokážou přijmout tak úžasný plán.

2. Jak vnímáš lidi, kteří žijí bez Boha nebo ho odmítají? Je ti jich líto? Jak se díváš na lidi, kteří nejsou z tvé společenské třídy? Uvažoval jsi, jaký postoj zaujímáš vůči Rómům, bezdomovcům, skinům a jiným?

Přehled dne: Bůh vysvětluje a srovnává svůj postoj k lidem s Jonášovým postojem. Boží postoj k hříšníkům vyjádřený Ježíšem Kristem.

ŽIVOT V NEVĚDOMOSTI – sk 17,30

1. V textu Jon 4,11 se Hospodin vyjadřuje o obyvatelích Ninive slovy: „nedovedou rozeznat pravici od levice“. Na co chtěl tímto vyjádřením ukázat? Co chtěl hebrejskému prorokovi vysvětlit?

Hospodin hovořil s Jonášem, Hebrejem, člověkem, který pocházel z národa, který si Hospodin vyvolil, aby mu byl zvláštním lidem. Hebrejci dostali veliké světlo a poznání nejen o samotném Bohu, ale i o jeho věčných morálních principech. Židovské dějiny byly do značné míry určovány chápáním tohoto zákona a v něm obsažených morálních nařízení. V tomto smyslu hebrejský národ dalece převyšoval všechna pohanská společenství, která žila kolem nich.

O obyvatelích Ninive se Bůh zmiňuje jako o lidech, kteří nejsou schopni rozlišovat svoji pravou ruku od levé. Tito lidé neměli morální principy, které svěřil Hospodin Izraeli. V knize proroka Jonáše se dovídáme, že obyvatelé Ninive neznali Boží zákon. V babylonských textech se výraz „pravá ruka a levá ruka“ používal jako synonymum pro „pravdu a spravedlnost“ anebo „zákon a řád“. Bůh poučuje Jonáše, že v případě obyvatel Ninive odložil soud kvůli morální nevědomosti; kvůli těm, kteří neměli takové poznání.

2. I když obyvatelé Ninive neměli stejné poznání Božího zákona jako Hebrejové, jednání lidu a krále, jak je popsáno v Jon 3,10, dokazuje, že přece jen měli svědomí a věděli, co je dobré a co zlé. Co se z tohoto příběhu dovídáme o Božím jednání s těmi, kteří nemají hlubší zjevení morální pravdy?

Přehled dne: Bůh objasňuje svůj postoj.

Bůh dává poznání – zodpovědnost člověka za toto poznání.

TAKÉ I ZVÍŘATA? – Jon 4,11

V celé čtvrté kapitole Bůh vyvíjí na Jonáše jemný nátlak, aby se znovu zamyslel nad tím, jak hodnotí Boží jednání s obyvateli Ninive. V této knize plně překvapení nás však nejvíce udivuje poslední otázka, která byla položena Jonášovi.

1. Čím končí poslední verš závěrečné kapitoly knihy proroka Jonáše? Jon 4,11

Velice zvláštní závěr knihy končí tím, že Bůh upozorňuje Jonáše, že má soucit nejen s ninivskými pohany, ale i s jejich dobytkem (použitý hebrejský výraz znamená nejen dobytek, ale zvířata všeobecně). I když kniha končí náhle a nečekaně (někdo by asi rád věděl, jak tento rozhovor skončil) a přesný význam těchto slov není úplně jasný, zdá se, jakoby Hospodin sděloval Jonášovi, že se chtěl slitovat nejen nad lidmi, ale i nad jejich zvířaty.

Neměla by nás i tato skutečnost překvapit?

Ze všech čtyř kapitol knihy proroka Jonáše je zřejmé, že „Hospodin, Bůh nebes, který učinil moře i pevninu,“ (Jon 1,9) má svrchovanou moc nad svým stvořením. Tato myšlenka se často opakuje u mnoha dalších pisatelů Starého i Nového zákona. Písmo nám nejednou připomíná, že celý stvořený svět, dokonce i nebesa, jsou předmětem Božího zájmu.

2. Přečti si Jb 39. Jak nám tyto verše představují Boží zájem a péči i o zvěř?

Židovská tradice učí, že Bůh si zvláště všímá těch, kteří zacházejí laskavě se zvířaty, protože zvířata, na rozdíl od lidí, nám projevenou laskavost nemohou vrátit.

3. Jedno z největších nebezpečí, které nám hrozí, je – přecházet z jednoho extrému do druhého. I dobrou věc můžeme přehnat tak, že se nakonec stane zlou. Jak můžeme jako křesťané najít správnou rovnováhu v našem postoji ke zvířatům (anebo přírodě všeobecně), abychom k nim nebyli ani lhostejní a krutí, ale abychom je ani nezačali zbožňovat?

Přehled dne: Boží zájem o zvířata.

Náš postoj k přírodě a ostatním tvorům.

OTÁZKY, OTÁZKY, OTÁZKY... – Mk 8,36

Kniha proroka Jonáše najednou končí otázkou, která zůstává nezodpovězena. Nikdo nám neprozradí, jestli si Jonáš konečně přizná svoji egoistickou radost z projevené Boží přízně ke své osobě a nepřející postoj k obyvatelům Ninive, anebo ne. Jestli nakonec pochopí, že Boží velkorysá láska ke všem lidem zdaleka převyšuje jeho vlastní představu o spravedlnosti. Můžeme si donekonečna lámat hlavu nad tím, jestli Jonáš nakonec kladně ocenil, že Bůh odpouští těm, kteří si to nezaslouží.

Není tak běžné, že biblická kniha končí otázkou, a k tomu ještě tak neobyčejnou. Nemáme ale žádný důvod myslet si, že by to tak nemohlo být. Tento závěr neznamená, že autor nedopsal myšlenku nebo že snad ke své práci přistupoval nedbale. Naopak, tímto závěrem kniha ukazuje na ostrý protiklad postoje Jonáše a Boha.

1. I když je závěr biblické knihy trochu zvláštní, není nic překvapujícího na tom, že Hospodin klade otázky. S otázkami uvedenými v následujících verších udělej dvě věci: Zaprvé: sám sebe se zeptej, proč je Bůh položil; zadruhé: napiš si, jak bys na ně odpověděl.

Ex 4,11 _____

Jon 4,11 _____

Mk 8,36 _____

L 6,9 _____

2. Na základě svých odpovědí vysvětlí, co nás texty učí o charakteru, milosrdenství a moci našeho Boha.

Přehled dne: Proč Pán Bůh používá otázky.
Co se můžeme naučit o Bohu z jeho otázek.

VŮL TO ZNÁ... – Iz 1,3

1. Prečti si první tři verše Iz 1. V čem jsou podobné Jonášovu příběhu a jeho postoji vůči Hospodinu?

V celé knize proroka Jonáše se setkáváme s tím, že Bůh vládne nad přírodou. Není to nic nového. Jen kdyby ho tak poslouchali i lidé! Rozdíl je však v tom, že přírodu Bůh neudělal morálně vinnou, jak je to v případě člověka. Přírodu Bůh donutí, ale člověka ne. Abychom byli morálními bytostmi, musíme být bytostmi svobodnými. Smutné je na tom to, že tuto svobodu často zneužíváme.

2. Když si v mysli promítneš děj Jonášovy knihy, kdo všechno Hospodina poslouchal, a kdo ho neposlouchal? Jaký paradox vidíme?

Příroda poslouchala, pohané poslouchali; jen Jonáš, Hebrej, neposlouchal anebo přinejmenším nerespektoval Boha tak, jak to Bůh od něho očekával. V jistém smyslu Jonáš představuje izraelský národ v různých obdobích jeho historie. Co měl vykonat v čase míru a prosperity, to byl nucen potom udělat za svízelných okolností – v zajetí, otroctví a exilu. A Jonáš jednal podobně. Kdyby byl poslechl hned, mohl se vyhnout bouři i třem dnům a nocím v bříše veliké ryby. Smutné na tom je také to, že i když nevíme, jak to s Jonášem nakonec dopadlo, kniha končí, jak se zdá, tím, že Jonáš ještě stále nedospěl k tomu, co ho chtěl Bůh naučit. Jinými slovy – stále to nechápal. A všechno nasvědčuje tomu, že to nepochopil ani starověký Izrael.

3. Co má asi na mysli E. G. Whiteová v souvislosti s dnešním tématem, když píše: „Dílo, které církev nevykonala v čase pokoje a prosperity, bude muset vykonat v čase velké krize, za velmi těžkých a nepříznivých okolností.“ (5T 463)

Přehled dne: Boží snaha přivést k pochopení a poslušnosti ty, kteří si myslí „že ví“. Různé okolnosti, které Bůh používá k probuzení zodpovědnosti lidí.

DOPORUČENÉ STUDIUM

„Bůh jim (Izraelcům) dal všechny prostředky, aby se stali nejslavnějším národem na zemi.“ (KP 169; COL 288) „Bůh oklopil Izrael veškerou vlídností a obdařil jej takovými přednostmi, které sloužily ke cti jeho jména a byly požehnáním okolním národům.“ (Vých 30; Ed 40)

„Kdyby národy starověku viděly u Izraele jinde nevidaný pokrok, probudilo by to v nich zájem a zaujalo jejich pozornost. »I pohané by uznali prospěch těch, kteří uctívají živého Boha a slouží mu.« (KP 170; COL 289) V touze být požehnaní stejně, by se snažili zjistit, jak by i oni mohli získat takové materiální přednosti. Izrael by tehdy odpověděl: »Přijměte našeho Boha za svého Boha, milujte ho a služte mu tak jako my a požehná stejně i vás.« Požehnání zaslíbená Izraelcům byla založena na stejných podmínkách, které platily pro každý národ i každého jednotlivce v celém širém světě. Všechny národy světa měly mít podíl na požehnáních, kterými byl tak štědře obdarován Izrael.“ (4BC 28)

Diskusní otázky:

- 1. C. S. Lewis napsal: „Na konci budou jen dvě skupiny lidí – ti, kteří Bohu řeknou: »Ať se stane, jak ty chceš«, a ti, kterým nakonec řekne Bůh: »Ať se stane, jak jste chtěli vy«. Všichni ti druzí budou v pekle, sami si to vybrali. Bez této svobodné volby by nebylo žádné peklo.“ I když chápání pekla může být rozdílné, uvažuj o tomto citátu. Souhlasíš s ním, nebo ne?**
- 2. Přečti si L 4,24-28. Jak souvisí Ježíšova slova s dějem knihy proroka Jonáše? Do jaké míry by mělo být to, co Ježíš řekl v synagoze, výstrahou pro nás, adventisty?**

Shrnutí

Kniha proroka Jonáše končí tématem, který se táhne celou Biblií – Boží láska a sláva je v přímém protikladu s ubohostí a hříšností člověka.

ZNAMENÍ PROROKA JONÁŠE

Základní verš

„Jako byl Jonáš v břiše mořské obludy tři dny a tři noci, tak bude Syn člověka tři dny a tři noci v srdci země.“ (Mt 12,40)

Příběh proroka Jonáše končí. I když jsme děj tohoto příběhu minulým úkolem ukončili, jeho poselství je stále aktuální. A to je právě důvod, proč byl zařazen do kánonu Bible.

Sám Ježíš se za svého působení na zemi třikrát zmínil o Jonášovi. Vždy mluvil o tomtéž – Jonáš v břiše veliké ryby. Tento příběh, ale zejména část, o které se přímo zmínil, musel proto Ježíš považovat za velmi výstižnou. Jestliže jeho slova o Jonášovi zaznamenávají dva evangelisté – Matouš a Lukáš, určitě v nich najdeme i něco pro sebe.

V tomto úkole se soustředíme na to, co řekl Ježíš o Jonášovi, neposlušném prorokovi, a proč právě prostřednictvím Jonáše vyjádřil poselství, které bylo důležité nejen pro tehdejší posluchače, ale je důležité i pro nás dnes.

Týden ve zkratce:

Jaká prosba vedla Ježíše k tomu, že mluvil o Jonášovi? Kdo ji vyslovil? Proč jim Ježíš adresoval tak ostrou výčitku? Proč vždy zůstane prostor pro pochybnosti? Jak symbolizuje Jonášova zkušenost Kristovu smrt, pohřeb a vzkříšení?

Cíl úkolu:

Uvědomit si smysl Ježíšových odkazů na Jonášův příběh a knihu.
Objasnit, proč je Jonášova zkušenost předobrazem Kristovy smrti, pohřbu a zmrtvýchvstání.

„CIZOLOŽNÉ POKOLENÍ“ – Mt 12,40

V prvním úkolu jsme si pověděli, že Ježíš pokládal příběh o Jonášovi za skutečný a věřil všemu, dokonce i té „nejneuvěřitelnější“ části – Jonášově podmořské plavbě v břiše veliké ryby. Ježíšův výrok o Jonášovi není v evangeliu Matouše jen v 12. kap., ale i v 16,4 a je zapsán také v L 11,29-32. Všechny tyto zmínky jsou použity ve stejných souvislostech.

1. Přečti si Mt 12,38-42; Mt 16,1-4 a L 11,29-36. Za jakých okolností se Ježíš zmiňuje o Jonášovi? Co mají všechny tyto zmínky společného? Proč to Ježíš říká právě tomuto „zlému a cizoložnému“ pokolení? Proč vzpomíná královnu jihu (ze Sábý)? Proč obyvatele Ninive?

Jak vidíme z kontextu těchto evangelií, opakuje se zde to, co se stalo i v příběhu Jonáše. Byli to pohané, neizraelité, kteří odpověděli na znamení, výstrahy a projevy Boží milosti, zatímco Jonáš, jediný Hebrej v celé knize, se zdá být z nich všech „nejzatvrzelejší“.

Ježíš tu rozebírá podobnou situaci: Ti, kteří by to měli vědět líp, podobně jako Jonáš, nic nechápali. Zmínkou o Jonášovi Ježíš upozorňuje na příběh, který by se pro ně mohl stát zdrojem cenného poučení, kdyby se nad ním ve víře a s pokorou zamysleli.

Z toho vyplývá poučení i pro nás – dostat velké světlo a velké přednosti, které se světlem přicházejí, ještě není zárukou spasení. Znat „pravdu“ ve smyslu citátů věroučných článků a výroků o Bohu a o jeho charakteru samo o sobě ještě nic neznamená. Stránky Bible jsou plné těch, kteří pravdu dostali, ale ve svém životě nepřinášeli ovoce této pravdy.

2. Pozorně si přečti Mt 12,43-45. Pamatuj přitom na kontext těchto veršů. Co Ježíš těmito slovy zdůrazňuje? Jaké poselství je v nich pro nás, adventisty s. d.?

Přehled dne: Ježíšovy odkazy na Jonášovu zkušenost.
Zodpovědnost za poznání a poslání.

„HLEDÁ ZNAMENÍ“ – Mt 16,4

1. Na čí žádost reaguje Ježíš tak silnými slovy o Jonášovi? Proč odpověděl tímto způsobem? Mt 12,38; 16,1

Když prolistujeme prvních šestnáct kapitol Matoušova evangelia a všimneme si událostí, které předcházely této žádosti, zjistíme něco zvláštního. Uzdravení malomocného (8,2-4), uzdravení sluhy setníka (8,5-13), uzdravení ochrnutého (9,1-8), uzdravení dvou slepců (9,27-31) atd. Tolik zázraků, a přesto někteří žádali další znamení!

2. Jak nám tato znamení pomáhají pochopit, proč na jejich prosbu Ježíš reagoval tak ostře? Viz také L 16,31.

Ti, kteří nechtějí uvěřit v Boha anebo v Ježíše, si vždy najdou důvod pro svoji nevěru.

Představ si, že by každý den byl na obloze, nad každou zemí a v každém jazyce, veliký nápis: JEŽÍŠ KRISTUS, BOŽÍ SYN, ZEMŘEL ZA HRÍCHY CELÉHO SVĚTA. Přestože by tato slova byla skutečně zázračným a velikým znamením – k tomu, aby člověk uvěřil, že je to pravda, potřebuje víru. Ani takové mocné znamení by nebylo postačujícím důkazem. Ti, kteří nechtějí věřit, by se nenechali přesvědčit ani něčím podobným.

Kristova smiřující smrt na kříži byla historická událost, která se stala v minulosti. Jediný způsob, jak se můžeme o ní dovědět, je ten, že nám o tom někdo řekne. Protože jsme tam nebyli a neviděli jsme, jak se to stalo, můžeme to, co slyšíme, přijmout jen vírou. A víra, protože je to víra v něco, co se nedá dokázat, je vždy doprovázena pochybnostmi. Všechna znamení, zázraky a divy na celém světě nikdy neodstraní všechny pochybnosti. A tak ti, kteří se chtějí držet pochybností, si vždy nějaké najdou, ať už dostanou jakékoliv znamení.

3. Co způsobilo, že jsi uvěřil v Ježíše Krista? Byl bys rád, kdyby se stalo něco, co by mohlo, jak si to aspoň myslíš, posílit tvoji víru? Co by to mělo být?

Přehled dne: Ježíš používá Jonášovu zkušenost jako konkrétní výstrahu. Na základě čeho vzniká a roste víra.

„HLE, ZDE JE VÍC NEŽ JONÁŠ“ – Mt 12,41

V Mt 12, 41 Ježíš odpověděl těmto lidem zajímavým a důležitým výrokem: „A hle, zde je víc než Jonáš...“; „a hle, zde je více než Šalomoun.“ Z kontextu těchto výroků poznáváme, že Ježíš srovnává postoj těchto lidí s postojem obyvatel Ninive a královny ze Sáby.

1. O návštěvě královny ze Sáby u Šalomouna si přečti v 1 Kr 10,1-13. Jak reagovala a proč? Co na Šalomounovi viděla, že takto reagovala? Co nám to říká o tom, co mohl Izrael, kdyby zůstal věrný, vykonat pro Hospodina?

Ježíš tu srovnává nejen „toto pokolení“ s pohany, ale také sám sebe se Šalomounem a Jonášem. V podstatě říká, že obyvatelé Ninive po Jonášových slovech činili pokání, i když o Jonášovi sotva můžeme říci, že by byl tím nejlepším příkladem věrnosti, víry a horlivosti. A teď, když tu mají Židé před sebou Syna Božího, který činí všechno, co má, odmítají činit pokání! A co taková královna ze Sáby, pohanská vládkyně, která sama od sebe přišla, aby slyšela Šalomouna, obyčejného hříšného smrtelníka? Židé tu však mají před sebou samotného Božího Syna, a přesto jej neposlouchají.

2. V jakém smyslu byl Ježíš větší než Šalomoun anebo Jonáš? J 1,1-4

Ze všech pravd, které známe, je nejdůležitější a nejúžasnější ta, že sám Bůh se v osobě Ježíše Krista stal člověkem. Bez ohledu na to, jak velký, ale i krutý je tento svět, se Bůh v Kristu snížil a spojil se s hříšnými smrtelníky. Dal nám tak nepředstavitelnou naději a útěchu. Protože náš Bůh byl mezi námi jako jeden z nás, zná nás lépe, než se známe sami. A co je ještě důležitější, On nás i miluje.

3. Proč je božská osobnost Ježíše tak důležitá? Co by to znamenalo, kdyby byl Ježíš pouze stvořenou bytostí jako my, a ne samotným Stvořitelem?

Přehled dne: Připomínka setkání Šalomouna s královnou ze Sáby.
Proč se Ježíš srovnává s Jonášem.

SILNÁ SLOVA – Mt 23,13

Obyčejně říkáme, že Ježíš byl milý, vlídný, laskavý a odpouštějící. Ale při těchto událostech působí při zblžném pohledu poněkud odlišným dojmem. Mt 16,1 nám odhaluje motiv, proč tito lidé přicházejí za Ježíšem s takovou žádostí. Právě to nám pomáhá pochopit, proč Ježíš použil tak silná slova.

Nebylo to poprvé, kdy Ježíš použil tak ostrou kritiku.

1. Prečti si Mt 23. Koho a proč Ježíš kárá a napomíná? Co mají tyto výčitky společného s verši, které jsme vzpomínali v souvislosti s Jonášem?

Ve své promluvě v Mt 23 Ježíš několikrát mluví o představitelích národa jako o „slepých vůdcích“. Protože slepí nevidí, zbytečně by jim dával znamení, které si žádali v Mt 12. Bez ohledu na to, co všechno Ježíš udělal – uzdravoval malomocné, křísil mrtvé, vyháněl démony –, tito zákoníci a farizeové to neviděli, protože to nechtěli vidět. Tím, že poukazuje na jejich hříchy a zkaženost, odhaluje, proč to nechtěli vidět: Kdyby chtěli, kdyby ho přijali díky síle jeho znamení a zázraků, které vykonal, potom by museli svůj život a všechny zvyky radikálně změnit – a to mnozí z nich samozřejmě udělat nechtěli.

Mnozí dnes jednají podle stejného principu. Odmítají pravdu ani ne tak z intelektuálního hlediska, že to snad odmítá jejich rozum, ale odmítají ji proto, že to tak nechce jejich tělo a smysly.

2. I když jim Ježíš v této situaci nedal takové znamení, jaké požadovali, přece jim uprostřed výčitek dává určité „znamení“. Používá událost z minulosti, aby jim přiblížil to, co se stane v blízké budoucnosti. Jak tuto událost znázorňuje Jonášův příběh? Jak mohla tato Ježíšova slova otevřít oči těch, kteří mu naslouchali, a umožnit jim tak aby ho poznali?

Přehled dne: Ježíšova promluva k farizeům a zákoníkům.
Proč Ježíš používal i tvrdá slova.

„V SRDCI ZEMĚ“ – Mt 28,6

I přes ostré výčitky pro jejich duchovní slepotu se Ježíš stále snaží získat věrnost těchto vůdců, protože, i když je Bůh, nikdy nikoho nenutí, aby ho následoval. Služba Pánu musí být zcela dobrovolná; jinak je to otroctví – a Bůh nechce mít otroky. Na pozadí Jonášova příběhu jim Ježíš přiblížil, co se s ním stane. Mluvil o své smrti, pohřbu a vzkříšení. Když se to všechno stalo, vzpomněli si, co jim vyprávěl. Tak měli ještě pádnější důvod, aby mu uvěřili.

V Jon 2,3 Jonáš říká: „Z lůna podsvětí jsem volal. . .“ Výraz „podsvětí“ (peklo) pochází z hebrejského slova „šeol“, které znamená „hrob“, „podsvětí“. V hebrejštině se tento výraz často používal jako synonymum smrti. Jonáš se v bříše ryby považuje za mrtvého a jen Boží moc ho může vzkřísit, to znamená zachránit z tohoto údělu.

1. Prostuduj si uvedené skupiny veršů. Jak nám každá z nich pomáhá lépe pochopit, proč Ježíš použil Jonášův příběh jako „znamení“ své vlastní zkušenosti?

Mt 26,61; 27,62-64 _____

Mt 28,6 _____

Ř 4,24.25 _____

I když Jonáš nebyl ten nejvýstižnější symbol Ježíše Krista, přesto Ježíš používá jeho příběh – jeho sestup do „pekla“ a potom návrat zpět k „životu“ – jako symbol toho, co se stane jemu. Svojí smrtí, pod hroznou tíhou hříchů světa, sestoupil do „pekla“, aby ho tentýž Bůh, který vyvedl ze „šeolu“ Jonáše, přivedl zpět k životu. A právě tak, jako Jonášovo „vzkříšení“ v malém způsobilo, že pohanům byla prokázána milost, podobně i Kristovo vzkříšení, ve skutečnosti v nepoměrně větší míře, přinese spasení mnohým. Jonáš byl nedokonalým lidským příkladem toho, co se stalo Ježíši Kristu.

2. Kristovo zmrtvýchvstání je pro nás všechny velikým zaslíbením. Proč je toto zaslíbení pro nás křesťany tak důležité? Jaký význam by měla naše víra bez Ježíšova zmrtvýchvstání?

Přehled dne: Paralela mezi Jonášovou zkušeností a událostmi Kristovy smrti a zmrtvýchvstání.

Význam Kristova zmrtvýchvstání pro nás.

DOPORUČENÉ STUDIUM

„To nejdůležitější na tom je, že obyvatelé Ninive se káli i přesto, že Jonáš pro ně neudělal ani jeden zázrak. Přijali jeho poselství, které bylo založeno na jeho autoritě, protože usvědčovalo jejich srdce. Něco podobného se mělo stát i se zákoníky a farizeji, protože i Kristovo poselství působilo usvědčujícím dojmem jeho autority. (Viz Mk 1,22.27) Navíc, to, co kázal, dokazoval mnohými zázračnými skutky, které jsou jakýmsi dodatečným svědectvím o tom, že jeho slova jsou pravdivá. (Viz J 5,36) Přesto zákoníci a farizeové tvrdohlavě odmítali uvěřit důkazům, které jim poskytl.“ (5BC 398)

Ježíš řekl, že v lůnu země stráví „tři dny a tři noci“. Víme však, že byl pochován v pátek k večeru a vstal v neděli ráno, což nejsou celé tři dny a noci, to znamená 72 hodin. Z toho jasně vidíme, že výraz „tři dny a tři noci“ neznámá automaticky přesně 72 hodin. Je to jednoduše určitý idiomatický obrat (v té době používané slovní spojení) vyjadřující tři dny, v tomto případě pátek, sobotu a neděli (L 23,46–24,3.13.21), který nemusí nutně znamenat plných 24 hodin v pátek, 24 hodin v sobotu a 24 hodin v neděli. Na jiném místě Ježíš řekl, že „ve třech dnech“ postaví chrám svého těla (J 2,19–21) anebo že „třetího dne“ bude vzkříšen. (Mt 16,21) Tyto odkazy znamenají totéž jako výraz „tři dny a tři noci“. To znamená, že Ježíš bude ukřižován a vstane z mrtvých v průběhu tří dnů, i když jen jeden z těchto dnů – sobota – představuje celý čtyřicetihodinový den. Byl ukřižován v pátek k večeru, sobotu strávil v hrobě a v neděli vstal z mrtvých.

Diskusní otázky:

- 1. Prvním prezidentem Spojených států byl George Washington. Kdo z nás, kteří dnes žijeme, se s ním kdy setkal anebo ho viděl sedět v jeho kanceláři? Alexandr Veliký byl významným králem starověkého Řecka. Jak to víme? Kdo z nás se s ním setkal nebo ho viděl sedět na královském trůnu? Přijmout tyto informace vyžaduje určitou míru naší víry. Podobné je to i s životem Ježíše Krista. Diskutujte o této myšlence.**

Shrnutí

Ježíš použil Jonášův příběh, aby své posluchače přísně napomenul. Kdo si vzal jeho výstrahu k srdci?

OBRAZ BOHA

Základní verš

„Potěšte, potěšte můj lid, praví váš Bůh. Mluvte k srdci Jeruzaléma, provolejte k němu: Čas jeho služby se naplnil, odpykal si své provinění. Vždyť z Hospodinovy ruky přijal dvojnásobně za všechny své hříchy.“ (Iz 40,1.2)

Tímto úkolem končíme naše společné studium knihy proroka Jonáše. Téměř se nám nechce věřit, že celá tato kniha má jen 48 veršů. Její stručnost však neznamena, že je povrchní a plytká. Naopak, vždyť některé z nejhlubších myšlenek Písma jsou vyjádřeny úplně stručně, například „Bůh je láska“. I když kniha sama o sobě je poměrně krátká, její poselství obsahuje témata, o kterých budeme uvažovat celou věčnost; to nejúžasnější a nejkrásnější je zpráva o Boží milosti.

Boží milosti si ve skutečnosti nedokážeme plně vážít a docenit ji, protože nevidíme, jak hluboko jsme padli. Tento svět a svoje místo na něm můžeme totiž pochopit jen prostřednictvím svého myšlení, a to je nakaženo hříchem více než cokoliv jiného. Je to něco podobného, jako kdybychom od otupeného opilce požadovali, aby nám vysvětlil, proč je požívání alkoholu špatné.

Bůh nám však poskytuje dostatek informací k tomu, abychom se mohli naučit svého Stvořitele milovat a abychom svoji lásku k němu projevovali vírou a poslušností. To je vlastně všechno, co od nás Bůh žádá.

Týden ve zkratce:

Co nás kniha proroka Jonáše učí o Božím odpuštění a o jeho moci nad tímto světem? Jak nám odhaluje Boží touhu mít s námi úzký osobní vztah? Jakou úlohu sehrává morálka v této knize a v Bibli jako celku?

Cíl úkolu:

Připomenout lekce Božího odpuštění, jak je vidíme v knize proroka Jonáše. Zdůraznit Boží touhu mít osobní vztah s námi.

BOŽÍ ODPUŠTĚNÍ – Mt 7,11

Kniha proroka Jonáše má společný rys s ostatními biblickými knihami – ani jedna se nesnaží dokazovat Boží existenci. Ani v jediné se nesetkáváme s tím, že by v ní byla sebemenší pochybnost o tom, že Bůh existuje. Nezmiňují se o něm ani na základě své představivosti. Místo toho stránky Písma detailně vykreslují obraz Boha, který zasahuje do lidských dějin. Kniha proroka Jonáše je částí tohoto širokého panoramatu.

Jeden obraz, s kterým se setkáváme v celé Bibli, je však v Jonášově případě představen jedinečným způsobem a velmi jasně – ochota našeho Boha odpouštět. Člověk musí vždy zůstat v úžasu nad jeho „potenciálem“ v odpouštění a „tendencí“ neustále nám odpouštět. Jonáš, podobně jako mnozí další, nedokázal pochopit tento úžasný rys Božího charakteru. Pro hříšného člověka musí být velice těžké vážit si Boží nezměrné milosti. Co se týká odpouštění, je Bůh mnohem, mnohem štedřejší, než si to mnozí z nás připouštějí. V evangeliích se s tím často setkáváme.

1. Jakým způsobem nám Ježíšova slova více přibližují tento rys Božího charakteru?

Mt 7,7-11 _____

Mt 20,1-16 _____

L 15,11-32 _____

Kniha proroka Jonáše je nesmírně krásným obrazem Božího odpouštění. Možná je to důvod, proč ji Židé čtou při Minchah – odpolední bohoslužbě ve Dni smíření, když nastává ta nejsvatější chvíle, kdy se Yom Kippur (Den smíření) blíží k svému vyvrcholení. Ve chvíli, kdy bude za několik okamžiků vynesena soud, otevře se a čte kniha proroka Jonáše, která tak velice vyzdvihuje Boží milost.

2. Neukrýváš v sobě hněv? Možná to v tobě vře a máš pro to pádný důvod. Naučíme se lépe odpouštět ostatním, jestliže se více soustředíme na to, co všechno Bůh odpustil nám?

Přehled dne: Boží ochota odpouštět.
Kristovy ilustrace odpouštění.

BOŽÍ VŠEMOHOUCNOST – Iz 40,30.31

Kniha proroka Jonáše nám dramaticky připomíná, že Boží svrchovaná moc dalece převyšuje úzkoprsé zaměření se jen na věřící. Dokonce i pohanští námořníci si ve „veliké bouři“ uvědomili, že ji vyvolalo něco více než přirozené příčiny, a to obrátilo jejich pozornost k velikému Bohu nebes a země.

V celém Písmu jsou přesvědčivé a mocné činy Hospodinovy dány do přímého protikladu vůči všem ostatním bohům, kteří vlastně ani bohové nejsou.

1. Na pozadí Boží moci nad přírodou, jak je popsána v knize proroka Jonáše, si přečti Iz 40. Co z toho, o čem píše Izajáš, Hospodin vykonal v Jonášově příběhu?

Verše Iz 40,26.28 zaměřují naši pozornost na Boží stvořitelskou moc. Protože je Bůh Stvořitel, který o všechno pečuje, vládne nad celým světem. I když si to někdy ani neuvědomujeme, zejména v čase bolesti, nepokoje a utrpení, můžeme si být jisti tím, že náš Bůh vládne svrchovaně. Máme také zaslíbení, že Bůh nakonec všechno napraví – jestliže ne teď, v tomto životě, pak určitě v životě novém, budoucím, na kterém vlastně záleží, protože to bude život věčný, zatímco naše existence tady je jen jako pára.

Je toho tolik, čemu nyní nerozumíme a ani nemůžeme rozumět. Tak to bylo vždy. Ale Pán nás ve svém slově a také v příběhu o Jonášovi učí, že i když mnohé věci nechápeme – o Bohu, jeho charakteru, jeho síle, o jeho lásce – máme dostatek informací pro to, abychom mu mohli důvěřovat, milovat ho a zůstat věrni svému povolání. Jen tak bude moci působit v nás, aby jej i jiní mohli poznat a okusit jeho lásku. Bůh může pracovat naším prostřednictvím do té míry, jak velice ho milujeme a důvěřujeme mu.

2. Ať bydlíš kdekoliv, pokud můžeš, jdi ven, přečti si nahlas Iz 40 a pozoruj zázraky stvoření. Co jsi viděl krásného? Co ti to říká o moci Boha, kterého uctíváš?

Přehled dne: Boží moc působící pro záchranu lidstva.
Potřeba vnímání Boha a jeho moci.

BOŽÍ MORÁLKA – Sk 17,31

I když kniha proroka Jonáše je trochu odlišná od ostatních biblických knih, její poselství je stejné. Podobně jako jiné knihy i Jonáš velmi jasně ukazuje, že Bůh je mravný Bůh, že Hospodin má určité morální principy, které platí v celém světě. Přestože Bůh bude soudit lidi podle toho, kolik světla dostali, tento svět bude přece jen souzen Božím měřídlem spravedlnosti.

1. Co je podstatou poselství uvedených veršů? Jak souvisí s příběhem o Jonášovi? Ž 9,8,9; 96,10,13; Sk 17,31

V celém Písmu je náboženství a morálka ve velice úzkém vztahu. Bible nezná morálku mimo náboženství (názor, že můžete mít morálku i bez náboženství, je moderní). V Písmu se setkáváme s tím, že Bůh neustále hodnotí lidské dějiny z morálního hlediska, a to bez ohledu na to, co si o tom myslí jednotlivec anebo skupina lidí. Má to smysl, protože tak, jako stvořil všechny lidské bytosti, stejně jim všem také dal svůj mravní řád.

2. Co Bůh říká o Egypťanech a Emorejcích v Gn 15,13-16? Co nám tyto verše naznačují nejen o morálním stavu těchto pohanských národů, ale i o jejich osobní zodpovědnosti za jejich mravní jednání?

V knize proroka Jonáše zjišťujeme, že dokonce i bezbožní Ninivšťáci, když byl nad nimi vynesena Boží rozsudek, si uvědomili, že Boží soud je správný a spravedlivý. Vztah k Bohu, jak to vidíme nejen v knize proroka Jonáše, ale i v celém Písmu, se projevuje mravním životem. „Žít bezúhonně“ před Pánem je výraz, který se v Bibli běžně používal pro vyjádření mravního života. Celý kánon stále znovu a znovu připomíná důležitost jednat v životě spravedlivě.

3. Jako adventisté často slyšíme od jiných křesťanů, že platnost zákona křížem skončila. Myslí tím ovšem většinou to, že už nemusíme zachovávat přikázání o sobotě. Proč je toto tvrzení nesprávné? Co by to znamenalo, kdyby zákon už skutečně neplatil?

Přehled dne: Boží pravidla a důležitost jejich respektování.
Zodpovědnost člověka vůči Bohu.

BŮH JE OSOBNÍ BYTOST – Jon 4,4

V knize proroka Jonáše je Bůh představen jako ten, kdo má osobní vztah k člověku. Bůh není jen nějaká abstraktní idea anebo nějaká blíže nedefinovatelná neosobní moc. Není ani nějaká vzdálená bytost, která nemá s lidmi na této planetě nic společného. Bůh není ani nějaký kosmický diktátor, který od svých podřízených vyžaduje slepou a bezpodmínečnou poslušnost. V celém Písmu se setkáváme s Bohem, který se přiznává a promlouvá k člověku. Jednu kapitolu knihy proroka Jonáše tvoří rozhovor mezi Bohem a Jonášem. Celý Ježíšův pozemský život byl zjevením Boha, který se snížil na naši úroveň a mluvil s námi tvář v tvář.

1. V uvedených verších Bůh promlouvá k lidem. Co mají tyto texty společného?

Gn 4,1-7 _____

Ex 3,1-8 _____

Sk 9,3-8 _____

Ve všech uvedených verších vidíme, že Bůh chce hříšného člověka napomenout, informovat, poučit a zjevit mu sebe a svoji lásku. Tyto záznamy ukazují, že Bůh nás bere takové, jací jsme; jako bytosti se svobodnou vůlí, které musí někdy přesvědčovat, že jejich rozhodnutí bylo špatné, anebo – jak to bylo v případě Kaina i Jonáše – že špatný je jejich postoj. Ve skutečnosti bylo špatné už jejich rozhodnutí. Ve všech těchto příkladech vidíme Boha, který pracuje pro blaho lidstva – a tentýž Bůh usiluje o naše blaho i dnes. Je to opravdu úžasné, když si představíme nekonečný vesmír, alespoň ten, o kterém něco víme, a potom si uvědomíme, že Bůh, který to všechno stvořil, chce s námi navázat osobní vztah! Toto pomyšlení se vymyká našim představám.

2. Jak bys odpověděl na otázku: Jak mohu mít osobní vztah s Bohem? Které základní podmínky musíme splnit, aby mohl takový vztah vzniknout?

Přehled dne: Bůh komunikuje s člověkem.

Jak můžeme my komunikovat s Bohem.

JEŽÍŠ – OBRAZ BOHA – J 17,6

Bůh Starého zákona, který chce s člověkem navázat osobní vztah, je i Bohem Nového zákona. Je stále tentýž. Jasně to vidíme v životě a službě Ježíše Krista.

Jeden kazatel to vyjádřil takto: Představte si, že pozorujete skupinu mravenců, jak přecházejí přes silnici. Stojíte nad nimi a víte, že první auto, které pojedě, je všechny úplně rozmačká. Proto křičíte: „Hej, mravenci, utečte z té cesty pryč!“ Je více než pravděpodobné, že to nezabere. Proto se raději stanete mravencem, snížíte se na jejich úroveň a protože mluvíte jejich řečí, odvedete je pryč z cesty smrti. Je to nesmysl, ale v podstatě je to totéž, jako když se Ježíš stal jedním z nás, aby s námi mohl co nejlépe komunikovat a aby nás zachránil z cesty smrti.

1. Které osobní rozhovory Ježíše s lidmi zaznamenávají evangelia? Co mají společného? Jinými slovy, oč v nich Ježíši šlo?

Mt 19,16-22 _____

Mk 7,24-37 _____

J 4,1-27 _____

Ježíš Kristus umožnil lidem pozorně poslouchat a upřímně odpovídat. Dovolil lidem diskutovat o jeho slovech anebo ho jednoduše neposlouchat. Nikdy nekomunikoval takovým způsobem, aby člověka nutil s ním souhlasit. To není Boží metoda. Chce, abychom jej poslouchali proto, že ho milujeme. V knize proroka Jonáše nacházíme jedno z těch nejkrásnějších zjevení Boha, jeho vztahu ke stvoření a dějinám, jakož i jeho upřímného zájmu o celé stvoření.

V otázce, kterou dal Bůh Jonášovi na závěr: „A mně by nemělo být líto Ninive... i tolik dobytka?“ vidíme jedno z nejúžasnějších vyjádření Boží osobnosti, ale i to, jak zasahuje do situace člověka. Z knihy proroka Jonáše je zřejmé, čemu učí celá Bible: Na světě nejsme osamoceni. Náš Bůh se o nás stará, i když to z našeho pohledu někdy sotva pozorujeme. A právě to je ten problém: my vidíme jen to, co je vnější. Bůh nám dal Bibli i proto, aby nám pomohl vidět to, co probíhá „v pozadí“.

Přehled dne: Bůh se představuje lidem prostřednictvím Ježíše Krista.
Jak se Bůh osobně představil Jonášovi a obyvatelům Ninive.

DOPORUČENÉ STUDIUM

„Boží láska udělala pro člověka nekonečně mnoho a andělé se diví, že ti, kterým se jí tolik dostalo, mohou být ve své vděčnosti tak povrchní. Andělé jsou ohromeni, jak málo si lidé váží Boží lásky. Nebesa žasnou nad lidskou lhostejností k druhým. Co si o tom asi myslí Kristus? Jak by se asi cítili rodiče, kteří by se dozvěděli, že jejich dítě se ztratilo v zimě a ve sněhu, a lidé, kteří je mohli zachránit, kolem něho lhostejně prošli a nechali je zahynout? Nepřemohl by je zármutek a rozhořčení? Nespírali by těmto vrahům s hněvem silným jako jejich láska a krutým jako jejich žal? Utrpení každého člověka je utrpením Božího dítěte. Kdo nepodává pomocnou ruku hynoucím bližním, svolává na sebe spravedlivý Boží hněv. To je onen hněv Beránka.“ (TV 526.527; DA 825)

„Pán aktivně komunikuje s každým jednotlivcem svého nesmírného panství. Je představen, jak se sklání k zemi a jejím obyvatelům. Poslouchá každé vyslovené slovo. Slyší každý vzdech; slyší každou modlitbu; pozoruje pohyb každého člověka.“ (E. G. Whiteová, My Life Today, 292)

„Kristus je zdrojem pastýřské starostlivosti, rodičovské lásky a jedinečné milosti soucitného Spasitele. Uděluje svá požehnání v co nejpříjemnější podobě. Nespokojuje se s tím, že je jen oznámí, ale představuje je tak, aby po nich lidé toužili. Podobně mají bohatství slávy nepopsatelného Daru zvěstovat i jeho služebníci.“ (TV 527; DA 826)

Diskusní otázky:

1. Filozof Bertrand Russell byl uvězněn pro své protiválečné aktivity. Jeden z jeho dozorců, který s ním chtěl navázat rozhovor, se ho ptal, jakého je náboženství. „Jsem agnostik,“ odpověděl Russell. Dozorce hleděl zmateně (zřejmě nechápal, kdo je to agnostik) a nakonec řekl s úsměvem: „Na tom v podstatě vůbec nezáleží. Vždyť všichni uctíváme stejného Boha.“ Vysvětlí na základě toho, co jsme toto čtvrtletí studovali, co bylo na této odpovědi nesprávné? Proč bychom měli my, adventisté s. d., vědět, proč byla odpověď nesprávná?

Shrnutí

Chvalme Boha za to, že je laskavější než člověk, že miluje a odpouští více než my lidé.

POUŽITÉ ZKRATKY

ČEP Český ekumenický překlad RH Časopis „Review and Herald“
 PBK Překlad Bible kralické BC The Seventh-day Adventist Bible Commentary, sv. 1.-9.

ZKRATKY BIBLICKÝCH KNIH – PODLE ČEP

Starý zákon:	2 Pa Druhá Paralipomenon	Na Nahum	Fp Filipským
Gn První Mojžíšova (Genesis)	Ezd Ezdráš	Abk Abakuk	Ko Koloským
Ex Druhá Mojžíšova (Exodus)	Neh Nehemjáš	Sf Sofonjáš	1 Te První list Tesalonickým
Lv Třetí Mojžíšova (Leviticus)	Est Ester	Ag Ageus	2 Te Druhý list Tesalonickým
Nu Čtvrtá Mojžíšova (Numeri)	Jb Jób	Za Zachariáš	1 Tm První list Timoteovi
Dt Pátá Mojžíšova (Deuteronomium)	Ž Žalmy	Mal Malachiáš	2 Tm Druhý list Timoteovi
Joz Jozue	Př Přísloví	Nový zákon:	
Sd Soudců	Kaz Kazatel	Mt Matouš	Tt Titovi
Rt Rút	Pís Píseň písní	Mk Marek	Fm Filemonovi
1 S První Samuelova	Iz Izajáš	L Lukáš	Žd Židům
2 S Druhá Samuelova	Jr Jeremjáš	J Jan	Jk List Jakubův
1 Kr První Královská	Pl Pláč	Sk Skutky apoštolů	1 Pt První list Petřův
2 Kr Druhá Královská	Ez Ezechiel	Ř Římanům	2 Pt Druhý list Petřův
1 Pa První Paralipomenon	Da Daniel	1 K První list Korintským	1 J První list Janův
	Oz Ozeáš	2 K Druhý list Korintským	2 J Druhý list Janův
	Jl Jól	Ga Galatským	3 J Třetí list Janův
	Am Ámos	Ef Efezským	Ju List Judův
	Abd Abdijáš		Zj Zjevení Janovo
	Jon Jonáš		
	Mi Micheáš		

DÍLA E. G. WHITEOVÉ

CK Cesta ke Kristu	SC Steps to Christ
KP Kristova podobenství	COL Christ's Object Lessons
PK Proroci a králové	PK Prophets and Kings
PP Patriarchové a proroci	PP Patriarchs and Prophets
SA Skutky apoštolů	AA The Acts of the Apostles
TV Touha věků	DA The Desire of Ages
Vých Výchova	ED Education
AG God's Amazing Grace	ML My Life Today
BE Bible Echo	TDG This Day With God
CC Conflict and Courage	5T Testimonies for the Church Vol. 5
Ev Evangelism	8T Testimonies for the Church Vol. 8
ChS Christian Service	

SBÍRKY VE 4. ČTVRTLETÍ 2003

Misijní dary jsou určeny pro Evro-Africkou divizi a její evangelizační projekty.

Na těchto projektech se jednotlivá sdružení podílejí v roce 2003 takto:

České a Moravskoslezské sdružení 60 % misijních darů

Slovenské sdružení 40 % misijních darů

Zbylé prostředky zůstávají sdružením na financování jejich misijních projektů.

Dary 13. soboty jsou používány na přesně stanovené projekty církve v jednotlivých oblastech světa. V roce 2003 všechna sdružení na tyto účely poukazují 35 % darů.

Ostatní prostředky zůstávají na stavební a sociální projekty Česko-Slovenské unie.

ZÁPADY SLUNCE

říjen	
den	hodina
3.10.	18.39
10.10.	18.24
17.10.	18.10
24.10.	17.56
31.10.	16.43

listopad	
den	hodina
7.11.	16.32
14.11.	16.22
21.11.	16.13
28.11.	16.07

prosinec	
den	hodina
5.12.	16.02
12.12.	16.00
19.12.	16.01
26.12.	16.05